

ЗАКОН

О ЕНЕРГЕТИЦИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређују се циљеви енергетске политике и начин њеног остваривања, услови за поуздану, сигурну и квалитетну испоруку енергије и енергената, и услови за сигурно снабдевање купаца, услови за изградњу нових енергетских објеката, услови и начин обављања енергетских делатности, начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије и природног гаса, права и обавезе учесника на тржишту, заштита купаца енергије и енергената, начин, услови и подстицаји за производњу енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије, права и дужности државних органа, положај, начин финансирања, послови и друга питања од значаја за рад Агенције за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција) у извршавању овог закона, као и надзор над спровођењем овог закона.

2. Појмови

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

- 1) балансна одговорност на тржишту електричне енергије је обавеза учесника на тржишту да уравнотеже производњу, потрошњу и уговорену куповину и продају електричне енергије у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступања;
- 2) балансна одговорност на тржишту природног гаса је обавеза учесника на тржишту да уравнотеже количину природног гаса на улазу у систем и излазу из система у периоду за који се утврђује балансно одступање и преузму финансијску одговорност за одступања;
- 3) биомаса је биоразградиви део производа, отпада и остатака биолошког порекла из пољопривреде (укључујући биљне и животињске материје), шумарства и повезаних индустрија, као и биоразградиви део индустријског и комуналног отпада;
- 4) биогорива су течна или гасовита горива за саобраћај, произведена из биомасе;
- 5) биотечност је течено гориво за производњу електричне и топлотне енергије и енергије за грејање и хлађење, произведено из биомасе, осим за саобраћај;
- 6) вертикално интегрисано предузеће је енергетски субјект или група енергетских субјеката где исто правно лице има право, директно или индиректно да спроводи управљање и где енергетски субјект или група поред једне од следећих делатности: пренос електричне енергије и управљање преносним системом, или транспорт природног гаса и управљање транспортним системом, дистрибуција електричне енергије и управљање

дистрибутивним системом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас, складиштење и управљање складиштем природног гаса обавља и најмање једну од следећих делатности: производњу електричне енергије или природног гаса, снабдевање електричном енергијом или природним гасом, јавно снабдевање електричном енергијом или природним гасом;

7) гаранција порекла је документ који има искључиву функцију да докаже крајњем купцу да је дати удео или количина енергије произведена из обновљивих извора енергије, као и из комбиноване производње електричне и топлотне енергије са високим степеном искоришћења примарне енергије;

8) деривати нафте су производи који се добијају прерадом сирове нафте, дегазолинажом или у процесима сепарације лаких утечњених угљоводоника (моторни бензини, дизел горива, све врсте уља за ложење, гориво за млазне моторе, течни нафтни гас и др.);

9) директни далековод је далековод који повезује изоловано место производње са изолованим купцем или који повезује произвођача електричне енергије са енергетским субјектом за снабдевање електричном енергијом сопствених погона, повезаних предузећа и квалификованог купца;

10) директни гасовод је цевовод који повезује произвођача са објектом изолованог купца природног гаса;

11) дистрибуција електричне енергије је преношење електричне енергије преко дистрибутивног система ради испоруке електричне енергије крајњим купцима, а не обухвата снабдевање електричном енергијом;

12) дистрибуција природног гаса је преношење природног гаса преко дистрибутивног система ради испоруке природног гаса крајњим купцима, а не обухвата снабдевање природним гасом;

13) дистрибуција топлотне енергије је преношење топлотне енергије за даљинско грејање и/или даљинско хлађење или индустријску употребу помоћу паре, топле воде или расхладног флуида кроз дистрибутивне системе;

14) доводни гасовод је цевовод који повезује постројења за производњу нафте или природног гаса са објектима за прераду природног гаса;

15) домаћинство је купац који купује електричну енергију или природни гас за потрошњу свог властитог домаћинства, искључујући обављање комерцијалних или професионалних делатности;

16) енергенти су угаљ, природни гас, нафта, деривати нафте, уљни шкриљци, обновљиви и други извори енергије;

17) енергија из обновљивих извора је енергија произведена из нефосилних обновљивих извора као што су: водотокови, биомаса, ветар, сунце, биогаз, депонијски гас, гас из погона за прераду канализационих вода и извори геотермалне енергије;

18) енергетски систем је електроенергетски систем, систем природног гаса, нафте или деривата нафте који се састоји од енергетских објеката међусобно повезаних тако да чине јединствен техничко-технолошки систем;

19) енергетски субјект је правно лице, односно предузетник, које је уписано у регистар за обављање једне или више енергетских делатности;

20) енергија је електрична енергија и топлотна енергија;

21) интерконективни далековод је далековод који прелази границу између држава и повезује њихове преносне системе;

22) интерконектор је гасовод, нафтовод, односно продуктовод који прелази границу између држава ради повезивања њихових транспортних система, као и опрема која се користи за повезивање електроенергетских система;

23) испорука је физичка предаја енергије, односно енергента из објекта енергетског субјекта или произвођача природног гаса у објект другог енергетског субјекта или крајњег купца;

24) јавни снабдевач је енергетски субјект који обавља енергетску делатност јавног снабдевања;

25) јавно снабдевање је продаја електричне енергије и природног гаса домаћинствима и малим купцима по регулисаним ценама;

26) квалификовани купац је купац електричне енергије или природног гаса који има право на слободан избор снабдевача;

27) корисник система је енергетски субјект, произвођач природног гаса или крајњи купац који има право приступа систему;

28) крајњи купац је правно или физичко лице или предузетник који купује електричну енергију или природни гас за своје потребе;

29) купац је правно или физичко лице или предузетник који купује енергију или енергент;

30) лајнпак (linerack) је количина природног гаса који се под притиском складишти у транспортном, односно дистрибутивном гасоводу, којом се обезбеђује сигуран рад система;

31) лиценца је акт којим се утврђује испуњеност услова прописаних законом за обављање енергетских делатности прописаних овим законом;

32) мали купци електричне енергије или природног гаса су крајњи купци (правна лица и предузетници) који имају мање од 50 запослених, укупан годишњи приход у износу до 10 милиона евра у динарској противвредности и чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем електричне енергије напона нижег од 1kV, односно на дистрибутивни систем природног гаса;

33) мерни уређај за електричну енергију је бројило електричне енергије, напонски и струјни мерни трансформатор и остала помоћна опрема која је у функцији мерења електричне енергије;

34) моторна горива су горива за погон моторних возила (моторни бензини, дизел горива, горива за млазне моторе, горива за бродске моторе, течни нафтни гас, биогорива, компримовани природни гас и др.);

35) непрекидни капацитет је капацитет природног гаса који оператор транспортног система гарантује кориснику система у уговореном обиму;

36) нови инфраструктурни објекти су објекти који нису изграђени до дана ступања на снагу овог закона и који се могу изузети од примене права на регулисани приступ систему;

37) оператор дистрибутивног система електричне енергије је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције електричне енергије и управљање дистрибутивним системом електричне енергије и одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом електричне енергије на економски оправдан начин;

38) оператор дистрибутивног система природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас и одговоран је за рад, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за дистрибуцијом природног гаса на економски оправдан начин;

39) оператор преносног система електричне енергије је енергетски субјект који обавља делатност преноса и управљања преносним системом електричне енергије и одговоран је за рад, одржавање и развој преносног система на подручју Републике Србије, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за преносом електричне енергије на економски оправдан начин;

40) оператор система је оператор преносног система електричне енергије, оператор дистрибутивног система електричне енергије, оператор транспортног система природног гаса, оператор дистрибутивног система природног гаса и оператор складишта природног гаса;

41) оператор складишта природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност складиштења и управљања складиштем природног гаса и одговоран је за рад, одржавање и развој складишта природног гаса;

42) оператор транспортног система природног гаса је енергетски субјект који обавља делатност транспорта природног гаса и управљања транспортним системом за природни гас и одговоран је за рад, одржавање и развој транспортног система на одређеном подручју, његово повезивање са другим системима и за обезбеђење дугорочне способности система да испуни потребе за транспортом природног гаса на економски оправдан начин;

43) опрема под притиском су гасоводи, нафтоводи, продуктоводи, парни и вреловодни котлови, посуде под притиском и друга опрема под притиском утврђена посебним техничким прописима;

44) организовано тржиште електричне енергије је институционално уређен однос између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана;

45) основни деривати нафте су све врсте моторног бензина, све врсте дизел горива, угље за ложење и све врсте мазута;

46) потпуно снабдевање је продаја електричне енергије или природног гаса код које количина електричне енергије или природног гаса за обрачунски период није утврђена уговором о продаји, већ крајњи купац има право да одреди количину, на основу остварене потрошње на месту примопредаје;

47) прекидни капацитет је капацитет који оператор транспортног система може прекинути у складу са условима предвиђеним у уговору о транспорту;

48) пренос електричне енергије је преношење електричне енергије преко повезаних система високих напона ради испоруке крајњим купцима или дистрибутивним системима, а не обухвата снабдевање;

49) прикључак на систем је скуп водова, опреме и уређаја којима се инсталација објекта енергетског субјекта, произвођача природног гаса или крајњег купца, физички повезује са преносним, транспортним, односно дистрибутивним системом;

50) приступ систему је право на коришћење система ради преноса, односно транспорта, дистрибуције, преузимања и предаје уговорене количине електричне енергије, природног гаса, нафте и деривата нафте у уговорено време под прописаним и јавно објављеним условима на принципу недискриминације;

51) системске услуге су услуге које су неопходне за обезбеђивање сигурног, поузданог и стабилног рада енергетског система;

52) снабдевање електричном енергијом и природним гасом је продаја електричне енергије и природног гаса крајњим купцима и другим снабдевачима;

53) снабдевање топлотном енергијом је продаја топлотне енергије крајњим купцима;

54) сопствена потрошња оператора транспортног система и складишта природног гаса је потрошња природног гаса неопходна за рад транспортног система, односно складишта природног гаса;

55) тарифни купац топлотне енергије је купац топлотне енергије који топлотну енергију купује за сопствене потребе по цени у складу са тарифним системом;

56) транспорт нафте и деривата нафте другим облицима транспорта је транспорт нафте, односно деривата нафте свим облицима транспорта осим нафтоводом, односно продуктоводом;

57) транспорт природног гаса је преношење природног гаса транспортним системом до крајњих купаца или дистрибутивних система, а не обухвата снабдевање;

58) транспорт нафте и деривата нафте је преношење нафте нафтоводима или деривата нафте продуктоводима од произвођача или других система, односно терминала до корисника, а не обухвата снабдевање;

59) трговина моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила је трговина на мало;

60) трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом је трговина на велико и обухвата куповину односно увоз ради даље продаје, односно извоза;

61) трговина дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом ван станица за снабдевање возила је трговина на мало;

62) уговор „узми или плати” је уговор којим се снабдевач обавезује да испоручи уговорене количине природног гаса, а купац да плати те количине без обзира да ли их је преузео;

63) уговорно загушење је стање у транспортном систему када обим захтева за непрекидним капацитетима превазилази капацитет транспортног система природног гаса,

64) „Feed in” тарифа је подстицајна откупна цена електричне енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије која задовољава прописане критеријуме;

65) хоризонтално интегрисано предузеће је енергетски субјект који поред једне од енергетских делатности у области електричне енергије, односно природног гаса обавља и најмање једну од делатности која није у области електричне енергије, односно природног гаса.

II. ЕНЕРГЕТСКА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ

1. Циљеви енергетске политике

Члан 3.

Енергетска политика Републике Србије обухвата мере и активности које се предузимају ради остваривања дугорочних циљева и то:

- 1) поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања енергијом и енергентима;
- 2) стварања услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система;
- 3) конкурентности на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности;
- 4) обезбеђивања услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије;
- 5) стварања услова за производњу енергије из обновљивих извора енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- 6) стварање услова за коришћење нових извора енергије;
- 7) унапређења заштите животне средине у свим областима енергетских делатности;
- 8) стварања услова за инвестирање у енергетику;
- 9) заштите купаца енергије и енергената;
- 10) повезивања енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава;
- 11) развоја тржишта електричне енергије и природног гаса и њиховог повезивања са регионалним и унутрашњим тржиштем ЕУ.

Енергетска политика ближе се разрађује и спроводи Стратегијом развоја енергетике Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија), Програмом остваривања те Стратегије (у даљем тексту: Програм) и Енергетским билансом Републике Србије (у даљем тексту: Енергетски биланс).

Влада може у складу са Стратегијом и Програмом донети националне акционе планове којима се ближе утврђују развојни циљеви и мере за њихово остваривање.

2. Стратегија

Члан 4.

Стратегија је акт којим се утврђује енергетска политика и планира развој у сектору енергетике.

Стратегијом се одређују:

- 1) дугорочни циљеви за развој производних капацитета који су у функцији сигурности снабдевања, уважавајући технолошке, економске и критеријуме заштите животне средине;
- 2) правци развоја преносног, транспортног и дистрибутивног система;
- 3) правци развоја тржишта електричне енергије и природног гаса;

- 4) извори и начин обезбеђивања потребних количина енергије и енергената;
- 5) правци развоја коришћења енергије из обновљивих и нових извора и унапређења енергетске ефикасности;
- 6) процена финансијских средстава за остварење Стратегије;
- 7) други елементи од значаја за остваривање циљева енергетске политике.

Стратегију доноси Народна скупштина Републике Србије (у даљем тексту: Народна скупштина) на предлог Владе за период од најмање 15 година.

Влада прати остварење Стратегије и по потреби предлаже њено усклађивање са потребама.

Стратегија се усклађује са документима који се односе на привредни развој Републике Србије и стратешким и планским документима Републике Србије и садржи анализу остварења циљева утврђених Стратегијом за претходни период.

Стратегија се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3. Програм

Члан 5.

Програмом се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије.

Програм доноси Влада, за период до шест година на предлог Министарства надлежног за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство).

Министарство прати остварење Програма и по потреби предлаже његово усклађивање са реалним потребама најмање сваке друге године.

Предлог дела Програма за територију аутономне покрајине надлежни орган аутономне покрајине, на захтев Министарства, доставља у року од 30 дана од дана достављања захтева.

Енергетски субјекти, Агенција и надлежне управе јединица локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду Програма у року од 60 дана од дана достављања захтева.

Захтев за достављање података из става 5. овог члана садржи врсту података, временски период на који се подаци односе, начин достављања података, као и друге елементе неопходне за израду Програма.

Члан 6.

Програм садржи:

- 1) енергетске објекте које је неопходно изградити и концесије које ће се дати за изградњу енергетских објеката и рокове за њихово спровођење;
- 2) процену финансијских средстава и изворе финансирања;
- 3) обим коришћења обновљивих и нових извора енергије у укупној производњи енергије;

- 4) коришћење савремених технологија за производњу енергије и енергената;
- 5) мере за стимулисање инвестирања у енергетски сектор;
- 6) мере за унапређење енергетске ефикасности;
- 7) мере за заштиту животне средине;
- 8) друге елементе од значаја за остваривање Стратегије.

4. Извештавање

Члан 7.

О спровођењу Стратегије и Програма Министарство подноси Влади годишњи извештај који обухвата:

- 1) постигнуте резултате у последњој години у односу на циљеве;
- 2) оцену ефеката постигнутих резултата и утицај на Програм у следећој години;
- 3) предлог мера за ефикасније спровођење;
- 4) процену потребе за усклађивањем Програма и евентуалним усклађивањем Стратегије са реалним потребама.

5. Енергетски биланс

Члан 8.

Енергетским билансом утврђују се годишње потребе за енергијом, односно енергентима исказаним на месечном нивоу које је неопходно обезбедити ради поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања крајњих купаца, уз уважавање потреба за рационалном потрошњом енергије и енергената; извори обезбеђивања потребних количина енергије, односно енергената, као и потребан ниво залиха и резервних капацитета енергетских објеката за сигурно снабдевање купаца енергијом и енергентима.

Енергетски биланс доноси Влада на предлог Министарства, најкасније до краја децембра текуће године за наредну годину.

Енергетски субјекти, Агенција, министарства надлежна за одговарајућу област, надлежни органи аутономне покрајине и надлежни органи јединица локалне самоуправе на захтев Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, дужни су да доставе податке за израду енергетског биланса у року од 30 дана од дана достављања захтева.

Министарство прати остваривање Енергетског биланса, врши анализу његовог остваривања у претходној години и по потреби предлаже Влади мере којима се обезбеђује његово извршавање.

Члан 9.

Енергетски биланс из члана 8. овог закона садржи:

- 1) биланс електричне енергије;
- 2) биланс угља;
- 3) биланс нафте, деривата нафте и биогорива;
- 4) биланс природног гаса;

- 5) биланс топлотне енергије;
- 6) биланс обновљивих извора енергије.

Министар ближе прописује садржину Енергетског биланса, врсту података, рокове и начин достављања података и друге елементе неопходне за израду и праћење остварења Енергетског биланса.

6. Планови развоја

Члан 10.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе дужне су да у својим плановима развоја планирају потребе за енергијом на свом подручју, као и услове и начин обезбеђивања неопходних енергетских капацитета у складу са Стратегијом и Програмом.

III. ОВЛАШЋЕЊА ВЛАДЕ И МИНИСТАРСТВА У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ

Члан 11.

Влада на предлог Министарства:

- 1) предлаже и прати остварење Стратегије;
- 2) доноси Програм;
- 3) доноси Енергетски биланс;
- 4) прописује услове испоруке и снабдевања електричном енергијом и природног гаса купцима, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке електричне енергије и природног гаса купцима услед поремећаја у раду енергетског система или поремећаја на тржишту;
- 5) доноси националне акционе планове;
- 6) прописује услове за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије;
- 7) прописује мере подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и за откуп те енергије и акт којим се утврђује висина накнаде за подстицај;
- 8) прописује обавезан удео биогорива у сектору саобраћаја и мере за његово достизање, подстицајне мере за производњу биогорива као и критеријуме за одрживу производњу биогорива;
- 9) прописује критеријуме, начин заштите, услови, рокови и поступак за утврђивање статуса енергетски заштићеног купца;
- 10) одређује другог енергетског субјект да обавља енергетску делатност од општег интереса на подручју на коме је енергетску делатност обављао енергетски субјект коме је трајно одузета лиценца и одређују права и обавезе тог енергетског субјекта;
- 11) прописује начин утврђивања највиших цена основних деривата нафте ради спречавања поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте;
- 12) доноси Превентивни акциони план и Кризни план из члана 161. ст. 2. и 3. овог закона и доноси мере у случају наступања опште несташнице;
- 13) врши избор јавног снабдевача и резервног снабдевача у складу са одредбама овог закона;

14) расписује јавни тендер за изградњу објеката за производњу електричне енергије;

15) ствара услове за инвестирање у енергетски сектор Републике Србије и подстиче конкуренцију засновану на транспарентности и недискриминацији;

16) одлучује о другим питањима у складу са овим законом.

Члан 12.

Министарство, у складу са законом:

1) припрема и предлаже Влади Стратегију, Програм, Енергетски биланс, прати њихово спровођење и подноси извештаје о њиховој реализацији;

2) припрема и предлаже Влади акт о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом и природног гаса купцима, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке електричне енергије и природног гаса купцима услед поремећаја у раду енергетског система или поремећаја на тржишту;

3) израђује годишње извештаје о сигурности снабдевања електричном енергијом и природним гасом сваке године и објављује их на сајту Министарства;

4) припрема и предлаже Влади акт о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије;

5) припрема и предлаже Влади акт о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и за откуп те енергије и предлаже акт којим се утврђује висина накнаде за подстицај;

6) припрема и предлаже Влади акт о обавезном уделу биогорива у сектору саобраћаја и мере за његово достизање, подстицајне мере за производњу биогорива као и критеријуме за одрживу производњу биогорива;

7) припрема и предлаже Влади акт о критеријумима, начину заштите, условима, роковима и поступку за утврђивање статуса енергетски заштићеног купца;

8) припрема и предлаже Влади акт о начину утврђивања највиших цена основних деривата нафте ради спречавања поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте;

9) прописује начин и ближе услове за издавање енергетске дозволе, садржину захтева и начин издавања енергетске дозволе и води регистар енергетских дозвола;

10) прописује начин и ближе услове за издавање, измену и одузимања лиценце за обављање енергетске делатности;

11) прописује услове и начин обезбеђења, коришћења и обнављања оперативних резерви деривата нафте;

12) прописује услове и начин полагања одговарајућег стручног испита;

13) доноси техничке прописе из надлежности Министарства;

14) прописује садржину гаранције порекла, поступак издавања, преношења и престанак важења гаранције порекла и начин вођења регистра издатих гаранција;

15) прописује образац и садржина легитимације инспектора;

16) прописује услове за доношење акта о изузећу, садржина захтева и акта за изузеће и доноси акт о изузећу у складу са чл.118. 119 и 120. овог закона;

17) прописује рокове, садржај и начин достављања података из члана 171. овог закона;

18) прописује начин вођења, коришћења и размене података из надлежности Министарства (информациони систем);

19) даје претходну сагласност у складу са чланом 35. овог закона;

20) врши надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу њега;

21) представља Републику Србију у међународним организацијама и институцијама у области енергетике и стара се о спровођењу међународних споразума у области енергетике;

22) припрема и предлаже Влади националне акционе планове и прати њихово спровођење;

23) припрема и предлаже Влади акт о расписивању јавног тендера за изградњу објеката за производњу електричне енергије;

24) припрема и предлаже Влади акт којим се одређује други енергетски субјект да обавља енергетску делатност од општег интереса на подручју на коме је енергетску делатност обављао енергетски субјект коме је трајно одузета лиценца и одређују права и обавезе тог енергетског субјекта;

25) предлаже Превентивни акциони план и Кризни план из члана 160. ст. 2. и 3. овог закона и предлаже мере у случају наступања опште несташице;

26) одлучује по жалбама у складу са одредбама овог закона;

27) одлучује о другим питањима када је то предвиђено овим законом.

IV. ЕНЕРГЕТСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, ЛИЦЕНЦЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ ДОЗВОЛЕ

1. Енергетске делатности

Члан 13.

Енергетске делатности, у смислу овог закона су:

- 1) производња електричне енергије;
- 2) комбинована производња електричне и топлотне енергије;
- 3) пренос електричне енергије и управљање преносним системом;
- 4) дистрибуција електричне енергије и управљање дистрибутивним системом;
- 5) снабдевање електричном енергијом;
- 6) јавно снабдевање електричном енергијом;
- 7) организовање тржишта електричне енергије;
- 8) производња деривата нафте;
- 9) транспорт нафте нафтоводима;
- 10) транспорт деривата нафте продуктоводима;

- 11) транспорт нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта;
- 12) складиштење нафте, деривата нафте и биогорива;
- 13) трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом;
- 14) трговина моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила;
- 15) транспорт и управљање транспортним системом за природни гас;
- 16) складиштење и управљање складиштем природног гаса;
- 17) дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас;
- 18) снабдевање природним гасом;
- 19) јавно снабдевање природним гасом;
- 20) производња топлотне енергије;
- 21) дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом;
- 22) производња биогорива.

Делатности из става 1. тач. 3), 4), 6), 7), 9), 10), 15), 16), 17), 19), 20) и 21) овог члана су делатности од општег интереса.

3. Услови за обављање енергетских делатности

Члан 14.

Енергетску делатност може да обавља јавно предузеће, привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник који је уписан у одговарајући регистар и који има лиценцу за обављање енергетске делатности, ако овим законом није другачије прописано.

Енергетску делатност из члана 13. став 2. овог закона субјекти из става 1. овог члана обављају у складу са законом којим се уређује положај јавних предузећа и обављање делатности од општег интереса.

4. Раздвајање оператора система и раздвајање рачуна

Члан 15.

Оператор система који је део вертикално или хоризонтално интегрисаног предузећа, мора бити независан у погледу правне форме, организације и доношења одлука од осталих активности које се не односе на управљање преносним, транспортним или дистрибутивним системом, односно складиштем природног гаса при чему се власништво над средствима преносног, транспортног или дистрибутивног система не мора одвојити од вертикално интегрисаног предузећа.

Независност оператора система остварује се спровођењем следећих мера:

- 1) лице овлашћена за руковођење оператором система не могу учествовати у органима руковођења вертикално или хоризонтално интегрисаног предузећа, који су одговорни директно или индиректно за свакодневни рад у делатности производње, снабдевања и других оператора система;

2) лица надлежна за рад оператора система морају имати права и ефикасна средства за доношење одлука, независно од интегрисаног предузећа;

3) оператор система самостално одлучује о средствима потребним за управљање, одржавање и развој система, независно од вертикално интегрисаног предузећа.

У случају када је оператор система део вертикално интегрисаног предузећа, матично привредно друштво може да одобрава годишње финансијске планове оператору система и одређује границе њихове задужености, али не издаје упутства за њихов свакодневни рад.

Члан 16.

У вертикално или хоризонтално интегрисаном предузећу није дозвољено међусобно субвенционисање субјеката који се баве делатностима чије су цене регулисане и оних субјеката који се баве делатностима чије су цене слободне, као и субвенционисање оgranака унутар истог субјекта, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система.

Оператор система, дужан је за сваку делатност коју обавља, да се придржава обавеза утврђених у члану 15. овог закона.

Члан 17.

Оператор система који послује унутар вертикално интегрисаног предузећа, доноси Програм за обезбеђивање недискриминаторског понашања који садржи мере којима се спречава дискриминаторско понашање, обавезе запослених и правила понашања у остваривању недискриминације, ефикасно вршење надзора и редовно извештавање и одређује лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма.

Одговорно лице из става 1. овог члана је дужно да састави годишњи извештај о предузетим мерама за остварење програма из става 1. овог члана, да га достави Агенцији и јавно га објави.

На основу извештаја из става 2. овог члана Агенција може захтевати измену програма из става 1. овог члана.

Члан 18.

Одредбе чл. 15. и 17. овог закона не примењују се на оператора дистрибутивног система електричне енергије и природног гаса на чији систем је прикључено мање од 100.000 крајњих купаца.

Члан 19.

Енергетски субјект који обавља једну или више енергетских делатности чије су цене регулисане или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима, дужан је да у циљу избегавања дискриминације, међусобног субвенционисања и поремећаја конкуренције у својим рачуноводственим интерним обрачунима води засебне рачуне за сваку од енергетских делатности и збирно за друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима и да сачини годишњи биланс стања и билансе успеха за сваку делатност појединачно, у складу са овим законом, законом којим се уређује положај привредних субјеката и законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

Енергетски субјект из става 1. овог члана који има обавезу ревизије годишњих финансијских извештаја у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, дужан је да обезбеди ревизију годишњих финансијских извештаја која треба да потврди поштовање начела избегавања дискриминације и међусобног субвенционисања.

Енергетски субјект из става 1. овог члана, дужан је да у свом општем акту о рачуноводству и рачуноводственим политикама утврди правила за распоређивање заједничких билансних позиција које ће примењивати при изради рачуноводствених интерних обрачуна по делатностима.

Оператори система дужни су да обезбеде тајност комерцијално осетљивих и пословних података енергетских субјеката и купаца енергије и енергената, као и тајност комерцијално осетљивих података и информација о својим активностима, у складу са овим законом и другим прописима.

5. Лиценца

Члан 20.

Енергетски субјект може да отпочне са обављањем енергетске делатности по добијању лиценце коју издаје Агенција, ако овим законом није другачије уређено.

Лиценца се издаје решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева за издавање лиценце, ако су испуњени услови утврђени овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Лиценца садржи нарочито: назив енергетског субјекта, енергетску делатност, списак енергетских објеката који се користе за обављање делатности, техничке карактеристике тих објеката, податке о локацији односно подручју на коме ће се енергетска делатност обављати период на који се издаје лиценца и обавезе по питању непрекидног обављања делатности, транспарентности и извештавања.

Против решења из става 2. овог члана може се изјавити жалба Министарству у року од 15 дана од дана пријема решења. Решење Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Лиценца није услов за отпочињање обављања следећих енергетских делатности:

- 1) производње електричне енергије у објектима укупне одобрене снаге прикључка до 1 MW;
- 2) производње електричне енергије искључиво за сопствене потребе;
- 3) производње биогорива до 1000 t годишње и производњу биогорива за сопствене потребе;
- 4) транспорта нафте нафтоводима искључиво за сопствене потребе;
- 5) транспорта деривата нафте продуктоводима за сопствене потребе;
- 6) транспорта нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта;
- 7) складиштења нафте, деривата нафте и биогорива за сопствене потребе;
- 8) производње топлотне енергије у објектима укупне снаге до 1 MWt и производње топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;

9) комбинована производња електричне и топлотне енергије у термоелектранама -топланама у објектима до 1 MW укупне одобрене електричне снаге прикључка и 1 MWt укупне топлотне снаге, као и комбиноване производње електричне и топлотне енергије искључиво за сопствене потребе;

10) трговина на мало течним нафтним гасом у боцама.

Члан 21.

Лиценца се издаје за сваку енергетску делатност посебно.

Лиценца се издаје на 10 година, а за производњу електричне енергије, комбиновану производњу електричне и топлотне енергије и производњу топлотне енергије на 30 година.

Рок важења лиценце може се продужити на захтев енергетског субјекта.

Захтев из става 3. овог члана подноси се Агенцији најкасније 30 дана пре истека рока на који је издата лиценца.

За издавање лиценце плаћа се накнада чију висину утврђује Агенција у складу са критеријумима које доноси.

Лиценца је непреносива.

Члан 22.

Лиценца се издаје ако:

1) је подносилац захтева регистрован за обављање енергетске делатности за коју се издаје лиценца;

2) је за енергетски објекат издата употребна дозвола;

3) енергетски објекти и остали уређаји, инсталације или постројења неопходни за обављање енергетске делатности испуњавају услове и захтеве утврђене техничким прописима, прописима о енергетској ефикасности, прописима о заштити од пожара и експлозија, као и прописима о заштити животне средине;

4) подносилац захтева испуњава прописане услове у погледу стручног кадра за обављање послова техничког руковођења, руковања и одржавања енергетских објеката, односно услове у погледу броја и стручне оспособљености запослених лица за обављање послова на одржавању енергетских објеката, као и послова руковаоца у тим објектима;

5) подносилац захтева располаже финансијским средствима која су неопходна за обављање енергетске делатности;

6) директор, односно чланови органа управљања нису били правноснажно осуђени за кривична дела у вези са обављањем привредне делатности, на казну затвора дужу од шест месеци;

7) подносиоцу захтева није изречена мера забране обављања делатности или ако су престале правне последице изречене мере;

8) подносилац захтева поседује доказ о правном основу за коришћење енергетског објекта у којем се обавља енергетска делатност;

9) над подносиоцем захтева није покренут поступак стечаја или ликвидације.

Поред услова из става 1. овог члана енергетски субјект који у смислу овог закона обавља делатност од општег интереса мора бити основан или ту

делатност обављати као поверену у складу са законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса.

Поред услова из става 1. овог члана за делатности за које су прописане посебни технички услови који се односе на промет робе и услуга подносилац захтева мора да испуни и услове у складу са тим прописима.

Доказе о испуњености услова из ст. 1, 2. и 3. овог члана енергетски субјект прилаже уз захтев за издавање лиценце.

Доказ о испуњености услова из става 1. тач. 3) и 4) и става 3. овог члана је извештај надлежног инспектора.

Члан 23.

Стручна оспособљеност из члана 22. став 1. тачка 4) овог закона, проверава се полагањем стручног испита.

Стручни испит се полаже пред комисијом коју образује Министар, односно руководилац покрајинског органа управе надлежног за послове енергетике за лица која су запослена код енергетског субјекта који има седиште на територији аутономне покрајине.

Министарство прописује ближе услове, програм и начин полагања стручног испита из става 2. овог члана, као и услове у погледу стручног кадра из члана 22. став 1. тачка 4) овог закона.

Члан 24.

Лиценца из члана 21. овог закона привремено се одузима енергетском субјекту ако:

- 1) престане да испуњава један или више услова из члана 22. овог закона;
- 2) енергетске објекте не одржава у исправном и безбедном стању и у складу са техничким прописима којима се уређују услови коришћења система;
- 3) не извршава обавезе утврђене решењем о издавању лиценце;
- 4) регулисане цене енергије, енергената, односно услуга не одређује у складу са методологијама, односно методологијама и тарифним системима за топлотну енергију;
- 5) не води засебне рачуне у складу са чланом 19. овог закона;
- 6) се не придржава и других прописаних услова за обављање енергетске делатности утврђених овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

О привременом одузимању лиценце из става 1. овог члана Агенција доноси решење и одређује рок за отклањање недостатака због којих се привремено одузима лиценца, који не може да буде краћи од 15 дана нити дужи од 90 дана.

Решење о привременом одузимању лиценце због неиспуњавања услова из члана 22. став 1. тач. 3) и 4) и члана 22. став 3 овог закона Агенција доноси на предлог надлежног инспектора.

Ако је енергетски субјект у року утврђеном решењем из става 2. овог члана отклонио недостатке због којих је лиценца привремено одузета, решење о привременом одузимању лиценце се укида, а ако их није отклонио Агенција доноси решење којим се лиценца трајно одузима.

Подносиоцу захтева коме је одузета лиценца може се поново издати лиценца за обављање исте енергетске делатности по истеку рока од три године од дана одузимања, ако испуњава услове из овог закона и прописа донетих на основу овог закона.

Против решења из ст. 2. и 4. овог члана може се изјавити жалба Министру у року од осам дана од дана достављања решења.

Члан 25.

Ако би престанак рада енергетског субјекта коме је привремено одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдевање енергијом, животе и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Агенција може, по прибављеном мишљењу Министарства и надлежне инспекције решењем о привременом одузимању лиценце из члана 24. став 2. овог закона одобрити енергетском субјекту да настави обављање енергетске делатности до обезбеђења услова за отклањање штетних последица престанком рада енергетског субјекта, али не дуже од рока утврђеног решењем о привременом одузимању лиценце.

Ако би престанак обављања енергетске делатности од општег интереса од стране енергетског субјекта коме је трајно одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдевање енергијом, живот и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Влада ће, на предлог Министарства, посебним актом одредити други енергетски субјект који има лиценцу за обављање исте енергетске делатности да обавља енергетску делатност на подручју на коме је енергетску делатност обављао енергетски субјект коме је трајно одузета лиценца.

У случају из става 2. овог члана, актом Владе утврђују се права и обавезе енергетског субјекта који је одређен за обављање енергетске делатности од општег интереса на одређеном подручју, време у којем ће обављати делатност, као и права власника енергетског објекта којем је одузета лиценца, ако постоји потреба за коришћењем његовог енергетског објекта у обављању енергетске делатности од стране субјекта који је одређен актом Владе.

Члан 26.

Енергетски субјект коме је издата лиценца за обављање енергетске делатности може за време важења лиценце поднети захтев за њено укидање.

Енергетски субјект коме је издата лиценца за обављање енергетске делатности дужан је да поднесе захтев за измену решења којим је издата лиценца, у случају промена у вези са енергетским објектима који се користе за обављање енергетске делатности, као и промена техничких и других прописа.

Оператори система, као и енергетски субјект за транспорт нафте нафтоводом и за транспорт деривата нафте продуктоводом, у случају промена у вези са енергетским објектима који се користе за обављање енергетске делатности, захтев из става 2. овог члана подносе једном годишње.

О захтеву из ст. 1. и 2. овог члана Агенција доноси решење у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Против решења из става 4. овог члана може се изјавити жалба Министру у року од 15. дана од дана пријема решења.

Решење Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Лиценца престаје да важи по сили закона у случају престанка правног лица, односно предузетника.

Министарство ближе прописује услове за издавање, измену и одузимање лиценце; садржину захтева за издавање лиценце; услове у погледу стручног кадра из члана 22. тачка 4) овог закона, и енергетске објекте и начин вођења регистра издатих и одузетих лиценци.

6. Изградња енергетских објеката

Енергетска дозвола

Члан 27.

Енергетски објекти се граде у складу са законом којим се уређује услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката, техничким и другим прописима, а по претходно прибављеној енергетској дозволи која се издаје у складу са овим законом.

Енергетска дозвола се подноси уз захтев за издавање грађевинске дозволе.

Енергетска дозвола се прибавља за изградњу следећих објеката:

- 1) објеката за производњу електричне енергије снаге 1 MW и више;
- 2) објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије у термоелектранама-топланама електричне снаге 1 MW и више и укупне топлотне снаге 1 MWt и више;
- 3) објеката за пренос и дистрибуцију електричне енергије напона 110 kV и више;
- 4) објеката за производњу деривата нафте;
- 5) директних далековаода и гасовода;
- 6) нафтовода и продуктовода, објеката за складиштење нафте и укупног резервоарског простора за деривате нафте већег од 50 m³;
- 7) објеката за транспорт природног гаса, објеката за дистрибуцију природног гаса и објеката за складиштење природног гаса;
- 8) објеката за производњу топлотне енергије снаге 1 MWt и више;
- 9) објеката за производњу биогорива капацитета преко 1000 t годишње.

Енергетска дозвола за објекте из става 2. тачка 3) овог члана може се издати само енергетском субјекту који има лиценцу за обављање делатности преноса електричне енергије и управљања преносним системом, односно дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом.

Енергетска дозвола за изградњу директних далековаода и директних гасовода из става 2. тачка 5. овог члана, може се издати у случају одбијања приступа систему или отпочињања решавања спора поводом приступа систему.

Издавање енергетске дозволе за изградњу директног далековаода може се одбити, уз детаљно образложење, ако би изградња тог далековаода угрозила обављање делатности од општег интереса.

Енергетска дозвола из става 2. тачка 5) овог члана може се издати енергетском субјекту који обавља делатност производње електричне енергије и природног гаса или снабдевања електричном енергијом и природним гасом, као

и крајњем купцу а ради повезивања њихових објеката у циљу снабдевања енергијом.

За енергетске објекте који се граде на основу додељене концесије за изградњу енергетског објекта није потребно прибављање енергетске дозволе у смислу овог закона.

Члан 28.

Поступак за издавање енергетске дозволе покреће се захтевом за издавање енергетске дозволе, који могу поднети домаћа и страна правна или физичка лица или предузетници.

Енергетска дозвола се издаје под истим условима домаћим и страним правним или физичким лицима или предузетницима, на начин и по поступку утврђеним овим законом и другим законима и уз пуно поштовање принципа недискриминације и применом критеријума који морају бити објективни и јавни.

Члан 29.

Енергетску дозволу издаје Министарство.

Поверава се јединици локалне самоуправе издавање енергетских дозвола из члана 27. став 2. тач. 8) и 9) овог закона који се граде на њеном подручју.

Члан 30.

За издавање енергетске дозволе морају се испунити услови који се односе на:

- 1) поуздан и сигуран рада енергетског система;
- 2) услове за одређивање локације и коришћења земљишта;
- 3) енергетску ефикасност;
- 4) услове коришћења примарних извора енергије;
- 5) заштиту на раду и безбедност људи и имовине;
- 6) заштиту животне средине;
- 7) финансијску способност подносиоца захтева да реализује изградњу енергетског објекта;
- 8) допринос капацитета за производњу електричне енергије у остваривању укупног удела енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије у складу са Националним акционим планом;
- 9) допринос капацитета за производњу електричне енергије смањењу емисија;
- 10) допринос капацитета за транспорт или складиштење природног гаса повећању сигурности снабдевања.

Доказ о праву својине, односно праву закупа земљишта на коме се планира изградња енергетског објекта није услов за издавање енергетске дозволе.

Члан 31.

Захтев за издавање енергетске дозволе садржи нарочито податке о:

- 1) подносиоцу захтева;

- 2) енергетском објекту;
- 3) вредности инвестиције;
- 4) начину обезбеђења финансијских средстава;
- 5) предвиђеном експлоатационом веку објекта, као и начину санације локације по завршетку експлоатационог века објекта;
- 6) усклађеност са одговарајућим планским документима у складу са законом којим се уређују услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката;
- 7) року завршетка градње енергетског објекта.

Уз захтев из става 1. овог члана, у случају када се изградња енергетског објекта планира на експлоатационом пољу, потребно је доставити и сагласност министарства надлежног за послове геологије и рударства.

Министарство ближе прописује услове за издавање енергетске дозволе, садржај захтева за издавање енергетске дозволе у зависности од врсте и намене енергетског објекта, начин издавања енергетске дозволе и садржај регистра издатих енергетских дозвола и регистра енергетских дозвола које су престале да важе, као и ближе услове за давање сагласности за енергетске објекте за производњу електричне енергије за које се не издаје енергетска дозвола.

Члан 32.

Енергетска дозвола се издаје решењем у року од 60 дана од дана подношења захтева, ако су испуњени услови утврђени овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба Влади, у року од осам дана од дана пријема решења, односно Министарству у случајевима из члана 29. став 2. овог закона.

Решење Владе, односно Министарства је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Енергетска дозвола се издаје са роком важења три године од дана издавања исте.

На захтев имаоца енергетске дозволе, Министарство, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе може продужити рок важења енергетске дозволе, ако су испуњени услови за издавање енергетске дозволе који су утврђени овим законом, најдуже за још једну годину. Захтев за продужење подноси се најкасније 30 дана пре истека рока важења енергетске дозволе.

Члан 33.

Ако у року важења енергетске дозволе настану промене у подацима на основу које је издата енергетску дозволу, ималац енергетске дозволе је дужан да поднесе захтев за измену енергетске дозволе.

Уз захтев из става 1. овог члана прилаже се документација о насталим променама.

Енергетска дозвола није преносива.

Јавни тендер

Члан 34.

Изградња објеката за производњу електричне енергије може да се одобри и по спроведеном поступку јавног тендера у случају да се путем издавања енергетских дозвола или предузетих мера енергетске ефикасности не може обезбедити сигурно и редовно снабдевање електричном енергијом .

Влада, на предлог Министарства доноси одлуку о расписивању јавног тендера. у складу са законом.

Одлука из става 2. овог члана садржи нарочито:

- 1) локацију на којој ће се градити објекат;
- 2) врсту примарне енергије;
- 3) начин производње и услови преузимања електричне енергије;
- 4) услови који се односе на заштиту животне средине;
- 5) услове који се односе на енергетску ефикасност;
- 6) мере подстицаја за поједине врсте примарне енергије и инсталисане снаге производног капацитета;
- 7) услови који се односе на престанак рада објекта;
- 8) рок за подношење понуде.

Прикупљање понуда по јавном тендеру, оцењивање и рангирање понуда врши Министарство и Влади доставља извештај са предлогом најповољније понуде.

Поступак јавног тендера, услови за учешће на тендеру и критеријуми за избор понуде морају бити транспарентни и недискриминаторни.

Одлука о расписивању јавног тендера објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 35.

За изградњу енергетских објеката за производњу електричне енергије снаге до 1MW који као примарни енергетски ресурс користе воду, за које се не издаје енергетска дозвола, пре прибављања грађевинске дозволе потребно је претходно прибавити сагласност Министарства да се изградњом тих објеката обезбеђује технички економски оптимално искоришћење потенцијала извора примарне енергије.

V. АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Положај

Члан 36.

Агенција је регулаторно тело основано у циљу унапређивања и усмеравања развоја тржишта електричне енергије и природног гаса на принципима недискриминације и ефикасне конкуренције, кроз стварање стабилног регулаторног оквира, као и за обављање других послова утврђених овим законом.

Агенција је самостални правни субјект и функционално је независна од било ког државног органа, као и од свих организација и лица који се баве енергетским делатностима.

Агенција има својство правног лица са правима, обавезама и одговорностима утврђеним овим законом, законима и другим прописима којима се уређује пословање привредних друштава, као и Статутом Агенције (у даљем тексту: Статут).

Агенција послује под називом Агенција за енергетику Републике Србије.

Седиште Агенције је у Београду.

У циљу ефикаснијег извршавања послова из своје надлежности Агенција може одлуком Савета организовати обављање послова у местима ван свог седишта, на начин и под условима утврђеним Статутом.

2. Савет Агенције

1) Састав Савета

Члан 37.

Орган Агенције је Савет Агенције (у даљем тексту: Савет) који доноси све одлуке о питањима из надлежности Агенције већином гласова од укупног броја чланова Савета, осим ако овим законом и Статутом није другачије прописано.

Савет има председника и четири члана, који се бирају из реда истакнутих стручњака из области енергетике.

Председник Савета заступа и представља Агенцију, руководи радом Савета, одлучује о питањима из делокруга рада Агенције утврђеним у члану 46. став 1. тачка 8) овог закона, организује рад и руководи радом Агенције, предлаже одлуке и друга акта која доноси Савет и стара се о њиховом извршавању, има овлашћења директора у пословима везаним за остваривање права и обавеза запослених, и обавља друге послове у складу са законом, Статутом и овлашћењем Савета.

Председник и чланови Савета за свој рад и за рад Агенције одговарају Народној скупштини, којој најмање једном годишње подносе извештај о раду.

Извештај о раду садржи податке о раду Агенције у претходној години о њеном финансијском пословању и о стању у енергетском сектору Републике Србије у оквиру надлежности Агенције.

Извештај из става 5. овог члана се доставља Народној скупштини најкасније до 30. априла сваке године.

2) Избор и начин рада Савета

Члан 38.

Председника и чланове Савета бира Народна скупштина, по основу јавног конкурса, кога расписује и спроводи Комисија за спровођење поступка за избор кандидата (у даљем тексту: Комисија) коју образује Влада на предлог Министарства.

Комисија има пет чланова и чине је два представника Владе и три истакнута стручњака са радним искуством у области енергетике преко 15 година.

Члан Комисије не може бити лице које је у радном односу у енергетском субјекту.

Влада на основу мишљења Комисије утврђује предлог за избор и доставља га Народној скупштини на усвајање.

Члан 39.

За председника и чланове Савета могу се бирати лица која су држављани Републике Србије и која имају високо стручно образовање техничке, правне или економске струке и најмање 10 година радног искуства у области енергетике.

Председник, чланови Савета и запослени у Агенцији остварују права и обавезе из радног односа у складу са општим прописима о раду.

Члан 40.

За председника и члана Савета не могу се бирати:

1) посланици у Народној скупштини, као ни посланици у скупштини аутономне покрајине, одборници, друга изабрана и постављена лица, нити функционери у органима политичких странака;

2) власници или сувласници у енергетским субјектима, као ни лица којима су брачни другови, деца или сродници у правој линији независно од степена сродства или побочни сродници закључно са другим степеном сродства, власници или сувласници у енергетским субјектима;

3) лица која су правоснажно осуђена за кривична дела против службене дужности, корупције, преваре или за друга кривична дела која их чине неподобним за обављање функције на коју се бирају.

3. Мандат и престанак мандата

Члан 41.

Председник и чланови Савета бирају се на период од пет година, с тим што код првог избора по овом закону мандат два члана Савета траје три године, два члана Савета траје четири године а председника Савета пет година.

Председник и чланови Савета не могу да буду бирани више од два пута узастопно.

Поступак избора лица из става 1. овог члана спроводи се најкасније 90 дана пре истека мандата претходног председника, односно члана Савета.

Члан 42.

Мандат председника и чланова Савета, престаје:

- 1) истеком мандата;
- 2) разрешењем пре истека мандата из разлога утврђеним овим законом;
- 3) подношењем оставке Народној Скупштини у писменој форми, у ком случају мандат председника или члана Савета престаје даном достављања оставке;
- 4) смрћу члана Савета.

Наступање разлога за престанак мандата из става 1. тач. 2) и 3) овог члана, констатује надлежни скупштински одбор.

Предлог за разрешење из става 1. тачка 2) овог члана Народној скупштини могу да поднесу надлежни одбор Народне скупштине за послове енергетике, Савет или најмање 20 народних посланика у следећим случајевима:

1) ако је због болести или другог разлога неспособан за обављање дужности председника и члана Савета у периоду дужем од шест месеци;

2) ако буде правоснажно осуђен на казну затвора у трајању дужем од шест месеци или буде осуђен за кривично дело злоупотребе службеног положаја, преваре, корупције, крађе или друго слично кривично дело које га чини недостојним за обављање ове функције;

3) ако се утврди да је кандидат у поступку избора изнео о себи неистините податке или пропустио да изнесе податке о околностима битним за утврђивање предлога за његов избор;

4) ако без основаног разлога одбије или пропусти да обавља дужност председника односно члана Савета у периоду од најмање три месеца непрекидно или у периоду од најмање шест месеци са прекидима у току једне године;

5) ако се утврди да је у току трајања мандата повредио правила о сукобу интереса утврђена законом.

Одлука о разрешењу може бити донета само на основу образложеног предлога, после спроведеног поступка у коме су утврђене све релевантне околности и у коме је председнику, односно члану Савета против кога је покренут поступак омогућено да се изјасни о свим околностима.

Разлог за разрешење председника, односно члана Савета не може бити политичко или друго уверење, односно чланство у политичкој организацији.

Члан 43.

Председник и члан Савета коме је престао мандат у случају из члана 42 став. 1. тачка 1) и члана 42. став 3. тачка 1) овог закона има право на накнаду зараде у трајању од шест месеци од дана од дана престанка мандата у висини зараде из месеца који претходи месецу у којем је дошло до престанка радног односа.

Право на накнаду из става 1. овог члана остварује се на лични захтев и престаје пре истека рока од шест месеци ако Председник и члан Савета заснује радни однос или оствари право на пензију у складу са прописима о пензијско инвалидском осигурању.

4. Сукоб интереса

Члан 44.

На председника и чланове Савета сходно се примењују одредбе закона који се односе на спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција.

5. Статут и други општи акти

Члан 45.

Савет доноси Статут, акт којим се уређује унутрашња организација и начин рада Агенције, Пословник о раду и друге опште акте у складу са законом.

На Статут сагласност даје Народна скупштина.

6. Послови Агенције

Члан 46.

Агенција обавља следеће послове:

- 1) доноси методологије за:
 - (1) одређивање цене електричне енергије за јавно снабдевање;
 - (2) одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање;
 - (3) одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије;
 - (4) одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије;
 - (5) одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса;
 - (6) одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса;
 - (7) одређивање цене приступа складишту природног гаса;
 - (8) одређивање цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима;
 - (9) одређивање трошкова прикључења на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије;
 - (10) одређивање трошкова прикључења на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса;
- 2) доноси правила о:
 - (1) промени снабдевача;
 - (2) праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом;
- 3) издаје лиценце за обављање енергетских делатности и доноси акт о одузимању лиценце, под условима утврђеним овим законом, осим за делатности из области топлотне енергије и води регистре издатих и одузетих лиценци;
- 4) доноси акт којим се утврђују критеријуми и мерила за одређивање висине накнаде за лиценце;
- 5) утврђује:
 - (1) цене системских услуга из члана 69. овог закона и објављује их;
 - (2) висину накнаде за лиценце из члана 21. овог закона;
- 6) даје сагласност на:

- (1) правила о раду преносног система електричне енергије;
 - (2) правила за расподелу прекограничних преносних капацитета;
 - (3) правила о раду транспортног система природног гаса;
 - (4) правила о раду дистрибутивног система електричне енергије;
 - (5) правила о раду дистрибутивног система природног гаса;
 - (6) правила о раду система за транспорт нафте нафтоводима;
 - (7) правила о раду система за транспорт деривата нафте продуктоводима;
 - (8) правила о раду тржишта електричне енергије;
 - (9) правила о раду организованог тржишта електричне енергије;
 - (10) правила о раду система за складиштење природног гаса;
 - (11) план развоја преносног и дистрибутивног система електричне енергије;
 - (12) план развоја система за транспорт природног гаса;
 - (13) програм за обезбеђивање недискриминаторског понашања.
- 7) одобрава регулисане цене у складу са чланом 64. овог закона;
- 8) одлучује по жалби изјављеној на:
- (1) акт оператора система о одбијању, односно недоношењу одлуке по захтеву за прикључење на систем;
 - (2) акт оператора система о одбијању приступа систему;
 - (3) акт енергетског субјекта за транспорт нафте нафтоводом или енергетског субјекта за транспорт деривата нафте продуктоводом о одбијању приступа систему.
- 9) даје мишљење по захтеву за изузеће од примене права на регулисани приступ систему из чл. 118, 119. и 120. овог закона;
- 10) одлучује о другим питањима утврђеним овим законом.
- Поред послова из става 1. овог члана, Агенција је овлашћена да:
- 1) прати примену методологија и цена одобрених у складу са овим законом;
 - 2) доноси упутства и препоруке и даје смернице за примену методологија и других аката за чије доношење је овлашћена;
 - 3) ближе утврђује начин, поступак и рокове за достављање података и документације неопходних за рад Агенције;
 - 4) ближе утврђује начин, поступак и рокове за вођење књиговодствених евиденција за потребе регулације и за спровођење поступка раздвајања рачуна и других поступака утврђених законом;
 - 5) захтева измену правила из става 1. тачке 6) овог члана и других аката у складу са одредбама овог закона;
 - 6) захтева од енергетских субјеката достављање података и документације неопходних за рад Агенције, у року који не може бити краћи од осам дана од дана пријема захтева.

Агенција је дужна да у складу са законом и другим прописима чува тајност комерцијалних и других поверљивих пословних података који су јој достављени за обављање послова из њене надлежности.

Послове из става 1. тач. 3) и 8) овог члана Агенција обавља као поверене послове.

Члан 47.

Агенција обезбеђује недискриминаторни приступ системима, као и ефективну конкуренцију и ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и природног гаса.

У извршавању послова из става 1. овог члана Агенција прати:

- 1) ефикасно раздвајање рачуна лиценцираних енергетских субјеката;
- 2) извршење обавеза енергетских субјеката прописаних овим законом;
- 3) примену правила за расподелу прекограничних преносних капацитета у сарадњи са регулаторним телима других држава;
- 4) примену механизма за отклањање загушења у преносном систему, односно у транспортном систему;
- 5) време које је потребно операторима система да изврше прикључење на систем, односно отклањање кvara у случају прекида испоруке;
- 6) објављивање података од стране оператора преносног и транспортног система у вези са прекограничним капацитетима и коришћењем система;
- 7) начин коришћења резерви у систему;
- 8) услове и трошкове за прикључење на преносни или дистрибутивни систем нових произвођача електричне енергије, да би се гарантовала објективност, транспарентност и недискриминација, посебно имајући у виду трошкове и користи од различитих технологија за производњу електричне енергије из обновљивих извора и комбиноване производње електричне и топлотне енергије;
- 9) начин на који оператори система и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно транспорта деривата нафте продуктоводима, извршавају обавезе утврђене овим законом;
- 10) ниво транспарентности и конкуренције, у сарадњи са органима надлежним за послове конкуренције.

Ако Агенција у извршавању послова из става 1. овог члана утврди да се у погледу предмета праћења не примењују прописи предузеће мере у складу са овим законом.

7. Финансирање Агенције

1) Финансијски план

Члан 48.

Агенција доноси финансијски план којим се утврђују укупни приходи и расходи Агенције, укључујући и резерве за непредвиђене издатке као и елементи за целовито сагледавање политике зарада и запослености у Агенцији.

На финансијски план сагласност даје Народна скупштина.

Финансијски план се подноси Народној скупштини најкасније до краја октобра текуће године за наредну годину.

Финансијски план, по добијању сагласности Народне скупштине, објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Ако се годишњим обрачуном прихода и расхода Агенције утврди да су укупно остварени приходи Агенције већи од укупно остварених расхода, разлика средстава се преноси у финансијски план као приход за наредну годину, с тим што се извори и висина прихода за наредну годину усклађују са реалним трошковима Агенције за ту годину.

Сви обрачуни прихода и расхода Агенције подлежу годишњој ревизији од стране овлашћеног ревизора.

2) Извори финансирања

Члан 49.

Агенција се финансира путем накнада за лиценце за обављање енергетских делатности, дела цене за приступ систему утврђене методологијама из члана 46. став 1. тачка 1) подтач. (3) до (8), као и других прихода које оствари у обављању послова из своје надлежности у складу са законом.

Агенција може остваривати средства и из донација, осим из донација енергетских субјеката или са тим субјектима повезаних лица.

8. Јавност рада Агенције

Члан 50.

Агенција обезбеђује јавност рада и доступност информација од јавног значаја заинтересованим субјектима који за то имају пословни или други правни интерес, а које према закону, прописима и актима Агенције немају карактер поверљивости.

9. Односи Агенције са другим органима и међународним организацијама

Члан 51.

Агенција у остваривању послова за које је законом основана, а ради размене искуства и унапређивања свог рада остварује сарадњу са државним и другим органима и организацијама, удружењима за заштиту потрошача, организацијом која се бави заштитом конкуренције и другим регулаторним телима.

Агенција ће, ради развоја регионалног тржишта електричне енергије и природног гаса, стварања једнаких услова за све учеснике на тржишту и усклађивања свог рада са међународним искуствима и стандардима, сарађивати са регулаторним телима других држава, као и са другим међународним организацијама у складу са законом и потврђеним обавезама Републике Србије.

VI. ЕНЕРГИЈА ИЗ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ И ПОДСТИЦАЈНЕ МЕРЕ

1. Национални циљеви и план коришћења обновљивих извора

Члан 52.

Коришћење енергије из обновљивих извора је у интересу Републике Србије.

Влада, на предлог Министарства, доноси Национални акциони план којим се утврђују циљеви за коришћење обновљивих извора енергије за период од најмање 10 година.

Циљеви из става 2. овог члана утврђују се на основу економских могућности и обавеза Републике Србије преузетих ратификованим међународним споразумима.

Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије из става 2. овог члана посебно садржи:

- 1) удео енергије из обновљивих извора у укупној бруто финалној потрошњи енергије;
- 2) удео енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи електричне енергије,
- 3) удео енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи за грејање и хлађење;
- 4) удео енергије из обновљивих извора у укупној енергији утрошеној у свим облицима саобраћаја;
- 5) динамику за остварење удела из тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана по годинама;
- 6) мере и процењена финансијска средства за остварење планираних удела енергије из обновљивих извора;
- 7) носиоце активности и рокове за остварењу планираних активности.

Национални акциони план мора бити усаглашен са прописима којима се уређује енергетска ефикасност и смањење гасова стаклене баште.

Министарство прати спровођење Националног акционог плана и о томе доставља Влади годишњи извештај.

2) Гаранција порекла

Члан 53.

Гаранцију порекла издаје оператор преносног система на захтев произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије, произвођача енергије за грејање и хлађење из обновљивих извора енергије и произвођача електричне и топлотне енергије из комбиноване производње са високим степеном искоришћења примарне енергије, на основу података оператора на чији систем је објект произвођача прикључен, јавног снабдевача и изјаве подносиоца захтева о коришћењу инвестиционе подршке.

Гаранција порекла се издаје за јединичну количину произведене енергије од 1 MWh.

Гаранција порекла се за количину произведене енергије у одређеном периоду издаје само једном.

Гаранција порекла је документ у електронском облику.

Гаранција порекла важи годину дана од дана издавања.

Гаранција порекла је преносива.

Члан 54.

Гаранција порекла за енергију произведену из обновљивих извора енергије садржи нарочито:

- 1) назив, локацију, врсту и снагу производног капацитета;
- 2) датум пуштања објекта у рад;
- 3) податак да ли се гаранција порекла односи на електричну енергију или на енергију за грејање или хлађење;
- 4) датум почетка и краја производње енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 5) податак из писмене изјаве подносиоца захтева да ли је за изградњу производног капацитета била коришћена инестициона подршка из националних средстава и врста те подршке;
- 6) податак да ли је коришћена подстицајна откупна цена енергије;
- 7) датум и земљу издавања и јединствени идентификациони број.

Гаранција порекла за енергију произведену у објектима за комбиновану производњу електричне и топлотне са високим степеном искоришћења примарне енергије, поред података из става 1. овог члана садржи и:

- 1) доњу топлотну моћ горива које се користи за производњу електричне енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 2) сврху за коју се користи топлотна енергија произведена у постројењу за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије за коју се издаје гаранција порекла;
- 3) уштеду примарне енергије у процесу производње електричне енергије за коју се издаје гаранција порекла.

Регистар издатих гаранција порекла води оператор преносног система.

Министарство ближе прописује садржину гаранције порекла, поступак издавања, преношења и престанак важења гаранције порекла, начин вођења регистра, као и начин достављања података о произведеној електричној енергији измереној на месту предаје у преносни, односно дистрибутивни систем.

Члан 55.

Гаранција порекла издата у другим државама важи под условима реципроцитета и у Републици Србији и у складу са потврђеним међународним уговором.

Регистар из члана 54. став 3. овог закона садржи и гаранције порекла издате у складу са ставом 1. овог члана и уз назнаку да су издате у страниој држави.

3) Повлашћени произвођачи електричне енергије

Члан 56.

Енергетски субјекти могу, у смислу овог закона, стећи статус повлашћеног произвођача електричне енергије (у даљем тексту: повлашћени произвођач) ако:

1) у процесу производње електричне енергије у појединачном производном објекту користе обновљиве изворе енергије, осим хидроелектрана инсталисане снаге веће од 30 MW;

2) у појединачном производном објекту инсталисане електричне снаге до 10 MW истовремено производе електричну и топлотну енергију са високим степеном искоришћења примарне енергије;

3) су прикључени на преносни, односно дистрибутивни систем електричне енергије;

4) имају посебно мерно место одвојено од мерних места на којима се мери количина електричне енергије произведена у другим технолошким процесима;

5) имају закључен уговор о продаји топлотне енергије за електране са комбинованом производњом електричне и топлотне енергије;

6) је за електране које користе енергију ветра и енергију сунца инсталисана снага мања од слободног капацитета, односно да је захтев за стицање статуса повлашћеног произвођача поднет за део инсталисане снаге који је мањи или једнак слободном капацитету.

Слободним капацитетом из става 1. тачке 6) овог члана сматра се разлика између максималне снаге за коју се утврђују подстицајне мере из члана 59. овог закона и збира инсталисаних снага за исту врсту електрана енергетских субјеката који су стекли привремени, односно статус повлашћеног произвођача.

Статус повлашћеног произвођача утврђује Министарство решењем које се доноси у року од 30 дана од дана подношења захтева за стицање статуса повлашћеног произвођача, ако су испуњени услови утврђени овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Пре стицања статуса повлашћеног произвођача енергетски субјект који користи енергију ветра и енергију сунца може решењем Министарства, стећи привремени статус повлашћеног произвођача ако је прибавио грађевинску дозволу, ако испуњава услове из става 1. тач. 1), 2) и 6) овог члана и ако је обезбедио новчани депозит или банкарску гаранцију у висини од 2 % од вредности инвестиције.

Привремени статус повлашћеног произвођача из става 4. овог члана утврђује се на захтев енергетског субјекта и може трајати највише три године од дана доношења решења.

Уколико енергетски субјект није стекао статус повлашћеног произвођача у року од три године, може поднети захтев за продужење привременог статуса за највише годину дана под условом да је приложио доказ да је поднео потпун захтев за технички преглед објекта.

Уколико у року из ст. 5. и 6. овог члана енергетски субјект стекне статус повлашћеног произвођача има право на подстицајне мере које су важиле на дан доношења решења којим је утврђен привремени статус повлашћеног произвођача.

Против решења из ст. 3. и 4. овог члана може се изјавити жалба Влади у року од 15 дана од дана пријема решења.

Влада ближе прописује садржину захтева за стицање статуса повлашћеног произвођача, врсту доказа о испуњености услова за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, минималну вредност степена искоришћења примарне енергије у производним објектима који истовремено производе електричну и топлотну енергију, као и максималну снагу за коју се утврђује подстицај за електране које користе енергију ветра и енергију сунца.

4) Повлашћени произвођачи топлотне енергије

Члан 57.

Повлашћени произвођачи топлотне енергије су произвођачи који у процесу производње топлотне енергије користе обновљиве изворе енергије и при томе испуњавају услове у погледу енергетске ефикасности.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда прописује услове за стицање статуса повлашћеног произвођача топлотне енергије, критеријуме за стицање испуњености тих услова и утврђује начин и поступак стицања тог статуса.

Члан 58.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе води регистар повлашћених произвођача топлотне енергије, који садржи нарочито податке о: постројењима за производњу топлотне енергије, локацији на којој се налазе, инсталисаној снази топлане, времену предвиђеном за експлоатацију, условима изградње и експлоатације за то постројење, врсти примарног извора који користи и субјектима који обављају енергетску делатност производње топлотне енергије у тим објектима.

3. Подстицајне мере за коришћење обновљивих извора за производњу електричне енергије

Члан 59.

Подстицајне мере за коришћење обновљивих извора за производњу електричне енергије у смислу овог закона обухватају обавезу откупа електричне енергије од повлашћеног произвођача, цене по којима се та енергија откупљује и период важења обавезе откупа електричне енергије.

Јавни снабдевач је дужан да откупи електричну енергију од повлашћеног произвођача и преузме балансну одговорност тог произвођача на основу уговора о откупу електричне енергије и у складу са правилима о раду тржишта, овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

На захтев енергетског субјекта који је стекао привремени статус повлашћеног произвођача јавни снабдевач је дужан да у року од 30 дана од дана подношења захтева закључи предуговор о откупу електричне енергије.

Јавни снабдевач није дужан да закључи уговор о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача у складу са предуговором из става 3. овог члана ако енергетски субјект не стекне статус повлашћеног произвођача у складу са овим законом.

Средства за откуп електричне енергије од повлашћеног произвођача обезбеђују крајњи купци плаћањем посебне накнаде за подстицај која се плаћа

уз рачун за приступ преносном, односно дистрибутивном систему и посебно се исказује.

Влада, на предлог Министарства прописује подстицајне мере за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и за откуп те енергије у зависности од врсте и снаге електране, прописује цене по којима се откупљује електрична енергија од повлашћених произвођача, период важења цена и обавезе откупа електричне енергије, обавезе по питању балансне одговорности, садржину и трајање предуговора и уговора о откупу електричне енергије од повлашћених произвођача и начин обрачуна накнаде за подстицај и расподеле средстава по том основу.

Влада, на предлог Министарства, најкасније до краја децембра текуће године за наредну годину, утврђује висину накнаде из става 5. овог члана која се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 60.

Повлашћени произвођач има право на:

- 1) подстицајне мере из члана 59. овог закона;
- 2) првенство при преузимању укупно произведене електричне енергије у преносни или дистрибутивни систем, осим у случају када је угрожена сигурност рада тих система;
- 3) друга права у складу са овим законом, прописом из члана 56. став 9. овог закона, другим законима и прописима којима се уређују порези, царине и друге дажбине, односно субвенције и друге мере подстицаја, заштита животне средине и енергетска ефикасност.

Члан 61.

Енергетски субјект губи статус повлашћеног произвођача у следећим случајевима:

- 1) ако је решење о стицању статуса донето на основу неистинитих података;
- 2) ако се утврди да су се својства постројења променила због неодржавања техничко-технолошких карактеристика;
- 3) ако повлашћени произвођач не извршава своје обавезе према јавном снабдевачу који откупљује електричну енергију од повлашћеног произвођача, Министарству и оператору преносног, односно дистрибутивног система;
- 4) ако је произвођачу истекла лиценца у случајевима прописаним овим законом;
- 5) ако производи енергију супротно условима под којима је стекао статус повлашћеног произвођача.

Министарство доноси решење о престанку статуса повлашћеног произвођача.

Министарство води регистар повлашћених произвођача који садржи податке и о произвођачима који имају привремени статус повлашћеног произвођача и о повлашћеним произвођачима којима је тај статус престао.

4. Подстицајне мере за коришћење обновљивих извора за производњу топлотне енергије

Члан 62.

Повлашћени произвођачи топлотне енергије, односно енергије за грејање и хлађење имају право на подстицајну откупну цену и друге подстицајне мере.

Актом надлежног органа јединице локалне самоуправе ближе се прописују подстицајне мере за производњу топлотне енергије коришћењем обновљивих извора енергије.

Повлашћени произвођачи топлотне енергије имају право на субвенције, пореске, царинске и друге олакшице, у складу са законом и другим прописима којима се уређују порези, царине и друге дажбине.

5. Подстицајне мере за производњу биогорива

Члан 63.

Влада ближе прописује обавезан удео биогорива у сектору саобраћаја и мере за његово достизање.

Влада ближе прописује подстицајне мере за производњу биогорива.

Влада на предлог Министарства и министарства надлежног за послове животне средине одређује критеријуме за одрживу производњу биогорива.

VII. ЦЕНЕ ЕНЕРГИЈЕ, ЕНЕРГЕНАТА И УСЛУГА

Члан 64.

Цене енергије, енергената и услуга које пружају енергетски субјекти у обављању енергетских делатности су регулисане или слободне.

Регулисане цене су:

- 1) цене електричне енергије и природног гаса за јавно снабдевање;
- 2) цене приступа систему за пренос електричне енергије;
- 3) цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије;
- 4) цене приступа систему за транспорт природног гаса;
- 5) цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса;
- 6) цене приступа складишту природног гаса;
- 7) цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима;
- 8) цене приступа систему за транспорт деривата нафте продуктоводима.

Поред цена из става 2. овог члана регулисане су и:

- 1) цене електричне енергије за потребе балансирања система које се обрачунавају на начин утврђен правилима о раду тржишта;
- 2) цене природног гаса за потребе балансирања система које се обрачунавају на начин утврђен правилима о раду транспортног система;
- 3) цене системских услуга из члана 69. које утврђује Агенција;

4) накнаде за учешће на организованом тржишту електричне енергије у складу са правилима о раду организованог тржишта електричне енергије

Цене испоручене топлотне енергије, односно извршених услуга су регулисане од стране надлежних органа јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда.

Влада прописује начин утрђивања највиших цена основних деривата нафте без фискалних дажбина у случају спречавања поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте.

Регулисане цене се објављују.

Члан 65.

Регулисане цене из члана 64. став 2. одређују се на основу методологија које доноси Агенција.

Методологијама из става 1. овог члана одређују се:

- 1) услови и начин утврђивања максималне висине прихода енергетских субјеката;
- 2) критеријуми и правила за расподелу прихода на категорије и групе купаца;
- 3) елементи за обрачун и начин обрачуна преузете електричне енергије, односно природног гаса и извршених услуга;
- 4) критеријуми и услови под којима су оператори система дужни да врше измене цена.

Максимална висина прихода из става 2. тачка 1) овог члана утврђује се на начин да се обезбеди покриће оправданих трошкова пословања, као и одговарајући принос на ангажована средства и инвестиције у обављању регулисане енергетске делатности.

Методологијом се могу одредити различите тарифе, зависно од количине преузете енергије и услова преузимања, снаге, односно капацитета, сезонске и дневне динамике испоруке, места преузимања и начина мерења и других карактеристика.

Члан 66.

Регулисаним ценама обезбеђује се:

- 1) покривање оправданих трошкова и приноса на ангажована средства и инвестиције у обављању регулисане делатности, којима се обезбеђује краткорочна и дугорочна сигурност снабдевања, односно одрживи развој система;
- 2) подстицање економске и енергетске ефикасности;
- 3) недискриминација, односно једнаки положај за снабдеваче, купце и друге кориснике система;
- 4) спречавање међусобног субвенционисања између појединих делатности које обављају енергетски субјекти и између појединих купаца и група купаца.

Члан 67.

На акте о ценама из члана 64. став 2. овог закона, које доносе енергетски субјекти, сагласност даје Агенција.

Агенција одређује врсту података које су енергетски субјекти обавезни да доставе уз акт о ценама из става 1. овог члана, као и рокове и начин њиховог достављања.

Агенција може када се за то стекну услови да иницира код енергетских субјеката измену цена.

VIII. ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

1. Производња електричне енергије

Члан 68.

Производња електричне енергије обухвата производњу у хидроелектранама, термоелектранама, термоелектранама-топланама и другим електранама које користе обновљиве изворе енергије (у даљем тексту: електране).

Енергетски субјект који обавља делатност производње електричне енергије (у даљем тексту: Произвођач електричне енергије), у складу са овим законом, има право да:

- 1) за производњу електричне енергије користи изворе енергије које сматра најефикаснијим у складу са условима прописаним овим законом и другим прописима;
- 2) продаје произведену електричну енергију;
- 3) користи преносни и дистрибутивни систем електричне енергије под условима утврђеним овим законом и правилима о раду преносног и дистрибутивног система.

Произвођач електричне енергије је дужан да:

- 1) испуњава услове из лиценце за обављање енергетских делатности;
- 2) производне капацитете одржава у исправном стању, обезбеди њихову сталну погонску спремност и безбедно коришћење у складу са техничким и другим прописима;
- 3) поштује прописе и правила који се односе на рад преносног и дистрибутивног система и функционисање тржишта, као и прописе који се односе на заштиту конкуренције;
- 4) понуди оператору преносног, односно дистрибутивног система системске услуге, у складу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 5) са операторима преносног и дистрибутивног система закључи уговор о пружању системских услуга;
- 6) понуди оператору преносног система сав расположиви капацитет за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система у складу са техничким карактеристикама и правилима о раду преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 7) оператору преносног или дистрибутивног система ставља на располагање податке потребне за рад система у складу са правилима о раду

преносног и дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије;

8) поштује прописане услове који се односе на енергетску ефикасност и заштиту животне средине;

9) доставља оператору преносног и дистрибутивног система и Агенцији податке неопходне у циљу испуњења прописаних обавеза о транспарентности и праћењу тржишта електричне енергије.

Члан 69.

Електране из члана 68. став 1. које су прикључене на преносни, односно дистрибутивни систем морају да буду технички оспособљене и погонски спремне за пружање системских услуга у складу са правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система.

Врсте и обим системских услуга које се морају обезбедити из електрана које су прикључене на преносни, односно дистрибутивни систем утврђују се правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система у складу са усаглашеним техничким критеријумима рада повезаних преносних система.

Произвођач електричне енергије чије су електране технички оспособљене и погонски спремне за пружање системских услуга у складу са ставом 1. овог члана, обавезан је да на захтев оператора преносног и дистрибутивног система понуди системске услуге по регулисаној цени, врсти и у обиму утврђеним правилима о раду преносног, односно дистрибутивног система.

Произвођач из става 3. овог члана дужан је да за системску услугу резерве понуди најмање снагу која у укупно потребној резерви учествује у истој сразмери као што инсталисана снага свих његових електрана учествује у укупној инсталисаној снази свих електрана у систему оспособљених за ту услугу.

Захтев за давање понуда за пружање системских услуга оператор преносног, односно дистрибутивног система може поднети и балансно одговорној страни, за све произвођаче за које је она балансно одговорна.

2. Преносни систем електричне енергије и управљање преносним системом

1) Оператор преносног система електричне енергије

Члан 70.

Преносни систем чини мрежа напона 400 kV и 220 kV, далеководи и далеководна поља 110 kV заједно са сабирницама и спојним пољима 110 kV, бројила електричне енергије на свим местима примопредаје у и из преносног система, електронска комуникациона инфраструктура у преносним објектима, информациони и управљачки систем и друга инфраструктура неопходна за рад преносног система.

Члан 71.

Оператор преносног система електричне енергије одговоран је за:

1) сигуран и поуздан рад преносног система и квалитет испоруке електричне енергије;

- 2) управљање преносним системом на начин који обезбеђује сигурност испоруке електричне енергије;
- 3) недискриминаторски и економичан приступ преносном систему;
- 4) развој преносног система којим се обезбеђује дугорочна способност преносног система да испуни рационалне захтеве за пренос електричне енергије;
- 5) координиран рад преносног система Републике Србије са преносним системима у интерконекцији, односно са дистрибутивним системима у Републици Србији;
- 6) балансирање система и обезбеђење системских услуга у преносном систему;
- 7) утврђивање техничко-технолошких услова за повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 8) исправност и поузданост мерења електричне енергије на местима примопредаје у и из преносног система;
- 9) организовање и администрирање тржишта електричне енергије из своје надлежности.

Члан 72.

Оператор преносног система електричне енергије дужан је да:

- 1) одржава и развија преносну мрежу;
- 2) донесе правила о раду преносног система;
- 3) донесе правила о раду тржишта електричне енергије;
- 4) донесе правила за расподелу прекограничних преносних капацитета;
- 5) донесе план развоја преносног система за период од најмање десет година усклађен са планом развоја дистрибутивних система и захтевима за прикључење објеката произвођача и купаца;
- 6) донесе Програм за обезбеђивање недискриминаторског понашања, одреди одреди лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма и сачини годишњи извештај из члана 17. овог закона;
- 7) набави енергију за надокнаду губитака у преносној мрежи на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 8) обезбеди системске услуге на принципу минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 9) прати сигурност снабдевања и Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 10) донесе одлуку о цени за приступ преносном систему у складу са овим законом;
- 11) утврђује цену електричне енергије за потребе балансирања система у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 12) не прави дискриминацију између корисника преносног система или група корисника система;
- 13) примењује правила релевантних европских асоцијација оператора преносног система чији је члан;

14) корисницима преносног система пружа информације за ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;

15) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;

16) прикупља и објављује податке и информације везане за транспарентност и праћење тржишта електричне енергије, а нарочито: десетогодишњи план развоја преносне мреже, укупне остварене и прогнозиране вредности потрошње, годишње планове ремонта преносних капацитета чији је утицај на расположив прекогранични преносни капацитет већи од 100 MW, прогнозиране вредности расположивог прекограничног капацитета, захтевани, додељени и укупно пријављени прекогранични преносни капацитет, цену последње прихваћене понуде у процесу доделе прекограничног преносног капацитета и друге податке у складу са правилима о раду преносног система и обавезама преузетим чланством у релевантним европским асоцијацијама оператора преносног система;

17) користи објекте преносног система у складу са техничким прописима;

18) предузима прописане мере безбедности у току коришћења преносног система и других капацитета који су у функцији преносног система;

19) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;

20) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;

21) утврђује техничко-технолошке услове за повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;

22) Агенцији доставља податке и документацију из члана 46. став 2. тачка (6);

23) издаје гаранцију порекла и води регистар издатих гаранција порекла;

24) уређује друга питања неопходна за рад преносног система.

План развоја из става 1. тачке 5) овог члана оператор преносног система електричне енергије дужан је да достави сваке године Агенцији, ради давања сагласности.

Члан 73.

Оператор преносног система електричне енергије не може ни да купује ни да продаје електричну енергију, осим у случају обезбеђивања системских услуга, балансирања система, обезбеђивања сигурног рада система и куповине електричне енергије за надокнаду губитака у преносном систему.

2) Правила о раду преносног система електричне енергије

Члан 74.

Правилима о раду преносног система електричне енергије уређују се:

1) начин планирања развоја преносног система;

2) технички услови за прикључење, односно повезивање на преносни систем;

- 3) приступ преносном систему;
- 4) услови за сигуран и поуздан рад преносног система;
- 5) коришћење и одржавање објеката;
- 6) правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом, критеријумима за избор класе тачности мерног уређаја и карактеристика пратећих уређаја и опреме, у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 7) обавезе корисника преносног система;
- 8) планирање рада преносног система;
- 9) процедура за пријаву и потврду програма рада балансно одговорних страна;
- 10) врсте и обим системских услуга;
- 11) управљање преносним системом у нормалним условима и у случају поремећаја;
- 12) друга питања неопходна за рад преносног система.

Правила из става 1. овог члана доноси Оператор преносног система електричне енергије уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3. Дистрибутивни систем електричне енергије и управљање дистрибутивним системом електричне енергије

1) Оператор дистрибутивног система електричне енергије

Члан 75.

Дистрибутивни систем електричне енергије чине подземни кабловски водови 110 kV, трансформатори 110/x kV, трансформаторска поља у трансформаторским станицама, мрежа средњег напона (35, 20 и 10 kV) и дистрибутивна мрежа ниског напона, мерни уређај са мерним орманом на свим местима испоруке са дистрибутивног система, електронска комуникациона инфраструктура у дистрибутивним објектима, информациони и управљачки систем и друга инфраструктура неопходна за рад дистрибутивног система.

Члан 76.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад дистрибутивног система и квалитет испоруке електричне енергије;
- 2) управљање дистрибутивним системом;
- 3) недискриминаторски и економичан приступ дистрибутивном систему;
- 4) развој дистрибутивног система којим се обезбеђује дугорочна способност дистрибутивног система да испуни рационалне захтеве за дистрибуцију електричне енергије;
- 5) утврђивање техничко-технолошких услова за повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;

6) давање информација енергетским субјектима и корисницима дистрибутивног система које су потребне за ефикасан приступ дистрибутивном систему, на принципима транспарентности и недискриминације;

7) исправност и поузданост мерења електричне енергије на местима примопредаје у и из дистрибутивног система;

Члан 77.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да:

- 1) одржава и развија дистрибутивну мрежу;
- 2) донесе правила о раду дистрибутивног система;
- 3) донесе план развоја дистрибутивног система за период од најмање десет година усклађен са планом развоја преносног система, других дистрибутивних система и захтевима за прикључење објеката произвођача и купаца;
- 4) донесе план преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача;
- 5) донесе програм мера и сачини годишњи извештај из члана 17. овог закона;
- 6) Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 7) донесе одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему у складу са овим законом;
- 8) објави цене прикључења у складу са методологијом из члана 46. став 1. подтачка (9);
- 9) доноси план за смањење губитака у систему ако су губици изнад технички оправданог нивоа;
- 10) набави енергију за надокнаду губитака у дистрибутивној мрежи на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 11) не прави дискриминацију између корисника или група корисника дистрибутивног система;
- 12) корисницима дистрибутивног система пружа информације за ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 13) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 14) прикупља и објављује податке и информације неопходне за испуњавање прописаних обавеза по питању транспарентности и праћења тржишта електричне енергије;
- 15) верификује и доставља податке оператору преносног система неопходне за администрирање тржишта електричне енергије у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије;
- 16) експлоатацију дистрибутивних објеката и објеката корисника дистрибутивног система врши у складу са прописаним условима;

17) предузима прописане мере безбедности у току коришћења дистрибутивних система и других капацитета који су у функцији дистрибутивног система;

18) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине;

19) Агенцији доставља податке и документацију из члана 46, став 2, тачка 6);

20) оператору преносног система доставља све податке о произведеној електричној енергији у објектима за које се издаје гаранција порекла и

21) уређује друга питања неопходна за рад дистрибутивног система.

План развоја из става 1. тачке 3) овог члана оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да достави сваке године Агенцији, ради давања сагласности.

План из става 1. тачке 4) овог члана оператор дистрибутивног система електричне енергије доноси на основу извршене анализе стања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја и утврђене потребе за њиховом заменом или утврђене потребе за усаглашавањем са захтевима из техничких прописа и правилима о раду дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије у спровођењу плана из става 3. овог члана има право да измести мерно место у складу са техничким условима утврђеним правилима о раду система на који је објект прикључен, при чему трошкове измештања сноси оператор, а у случају да се постојећи купац, односно произвођач противи преузимању, оператор дистрибутивног система електричне енергије има право да исте замени о свом трошку.

Члан 78.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије не може ни да купује ни да продаје електричну енергију, осим у случају куповине електричне енергије за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

2) Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије

Члан 79.

Правилима о раду дистрибутивног система електричне енергије уређује се:

1) начин планирања развоја дистрибутивног система;

2) технички и други услови за безбедан погон дистрибутивног система и безбедно преузимање електричне енергије од произвођача прикључених на дистрибутивни систем и из других система, као и поуздану испоруку електричне енергије купцима;

3) планирање рада и управљање дистрибутивним системом;

4) технички услови за прикључење на дистрибутивни систем;

5) приступ дистрибутивном систему;

6) правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом, критеријумима за избор класе тачности мерног уређаја и карактеристика

пратећих уређаја и опреме, у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;

- 7) коришћење и одржавање објеката;
- 8) поступци у случају поремећаја у раду дистрибутивног система и поремећаја на тржишту електричне енергије;
- 9) друга питања неопходна за рад дистрибутивног система.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор дистрибутивног система електричне енергије уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

4. Тржиште електричне енергије

Члан 80.

Тржиште електричне енергије обухвата:

- 1) билатерално тржиште електричне енергије;
- 2) балансно тржиште електричне енергије;
- 3) организовано тржиште електричне енергије.

Оператор преносног система електричне енергије организује и администрира тржиште из става 1. тачка 2) овог члана, а енергетски субјект који обавља делатност организовања тржишта електричне енергије (у даљем тексту: Оператор тржишта) организује и администрира тржиште из става 1. тачке 3) овог члана, уз поштовање принципа јавности и недискриминације.

1) Учесници на тржишту електричне енергије

Члан 81.

Учесници на тржишту електричне енергије могу бити:

- 1) произвођач електричне енергије;
- 2) снабдевач;
- 3) јавни снабдевач;
- 4) крајњи купац;
- 5) оператор преносног система електричне енергије у складу са чланом 73. овог закона;
- 6) оператор дистрибутивног система електричне енергије у складу са чланом 78. овог закона;
- 7) оператор тржишта у складу са чланом 80. овог закона.

Учесници на тржишту електричне енергије дужни су да оператору преносног, односно дистрибутивног система, доставе све потребне податке у складу са правилима о раду преносног система, правилима о раду дистрибутивног система и правилима о раду тржишта електричне енергије.

2) Билатерално тржиште електричне енергије

Члан 82.

Билатерално тржиште електричне енергије је тржиште на коме се куповина и продаја електричне енергије врши директно између учесника на тржишту електричне енергије на основу уговора о продаји електричне енергије.

Уговором о продаји електричне енергије одређују се нарочито количина електричне енергије, цена и период снабдевања.

Количина електричне енергије може бити:

1) унапред одређена за сваки обрачунски период током периода снабдевања или

2) одређена на основу остварене потрошње купца на месту примопредаје током периода снабдевања, у случају уговора о продаји са потпуним снабдевањем.

3) Балансна одговорност учесника на тржишту

Члан 83.

Учесник на тржишту електричне енергије дужан је да уреди своју балансну одговорност закључењем уговора о балансној одговорности са оператором преносног система, у складу са овим законом, законом који уређују облигационе односе и правилима о раду тржишта електричне енергије, чиме добија статус балансно одговорне стране.

Учесник на тржишту може да уреди своју балансну одговорност и закључењем уговора о преносу балансне одговорности са балансно одговорном страном.

Оператор преносног система је одговоран за успостављање и спровођење балансне одговорности учесника на тржишту електричне енергије и вођење регистра балансне одговорности.

Члан 84.

Снабдевач је балансно одговоран за место примопредаје крајњег купца који купује електричну енергију по уговору о продаји са потпуним снабдевањем.

Оператор преносног система и оператор дистрибутивног система не могу преузети балансну одговорност за другог учесника на тржишту.

Оператор преносног система и оператор дистрибутивног система своју балансну одговорност не могу пренети на другог учесника на тржишту.

Оператор тржишта је обавезан да закључи уговор о балансној одговорности и не може преузети балансну одговорност за другог учесника на тржишту.

Члан 85.

Регистар балансне одговорности за места примопредаје на преносном систему води оператор преносног система, а за места примопредаје на дистрибутивном систему води оператор дистрибутивног система.

Оператор дистрибутивног система је дужан да оператору преносног система доставља податке садржане у регистру у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије и правилима о промени снабдевача.

4) Балансно тржиште електричне енергије

Члан 86.

На балансном тржишту електричне енергије оператор преносног система купује и продаје електричну енергију од учесника на тржишту ради балансирања и обезбеђења сигурног рада система.

Учешће на балансном тржишту уређује се уговором који оператор преносног система закључује са учесником на тржишту електричне енергије, у складу са правилима о раду тржишта електричне енергије.

5) Правила о раду тржишта електричне енергије

Члан 87.

Правилима о раду тржишта електричне енергије ближе се уређују:

- 1) балансна одговорност учесника на тржишту;
- 2) балансно тржиште електричне енергије;
- 3) прорачун одступања балансно одговорних страна;
- 4) обрачун финансијског поравнања балансно одговорних страна;
- 5) обрачун електричне енергије за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система;
- 6) друга питања неопходна за функционисање тржишта електричне енергије.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор преносног система уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

6) Организовано тржиште електричне енергије

Члан 88.

Оператор тржишта обавља делатност организовања и администрирања организованог тржишта електричне енергије и његово повезивање са организованим тржиштима електричне енергије других земаља, у складу са међународно преузетим обавезама.

Члан 89.

Влада ближе уређује организацију и рад оператора тржишта, услове и начин пословања учесника на организованом тржишту електричне енергије и друге услове којима се обезбеђује функционисање тржишта електричне енергије у складу са законом.

Члан 90.

Оператор тржишта одговоран је за:

- 1) успостављање организованог тржишта електричне енергије;
- 2) администрирање организованог тржишта електричне енергије;
- 3) финансијско поравнање између учесника на организованом тржишту електричне енергије.

Оператор тржишта послове из става 1. тачке 3) овог члана може да обавља преко правног лица овлашћеног за обављање тих послова.

Члан 91.

Оператор тржишта дужан је да:

- 1) донесе правила о раду организованог тржишта електричне енергије;
- 2) закључи уговор о балансној одговорности са оператором преносног система;
- 3) обезбеди тајност комерцијалних и пословних података учесника на тржишту, као и других података који су им доступни у обављању делатности.

Члан 92.

Правилима о раду организованог тржишта електричне енергије ближе се уређују:

- 1) услови и поступак стицања статуса учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 2) услови и поступак престанка статуса учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 3) регистар учесника на организованом тржишту електричне енергије;
- 4) продукти трговања на организованом тржишту електричне енергије;
- 5) поступак подношења, измена и отказивање понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 6) садржај понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 7) поступак за утврђивање валидности понуда за продају и куповину на организованом тржишту електричне енергије;
- 8) начин формирања криве понуде и криве потражње на организованом тржишту електричне енергије;
- 9) начин утврђивања тржишних количина и цена за обрачунски период;
- 10) поступци у случају недовољне количине понуде или потражње на организованом тржишту електричне енергије;
- 11) начин издавања потврда о закљученим трансакцијама на организованом тржишту електричне енергије;
- 12) поступак финансијског поравнања на организованом тржишту електричне енергије;
- 13) начин управљања ризицима везаним за финансијско поравнање;
- 14) поступци у случајевима ванредних ситуација;
- 15) друга питања неопходна за функционисање организованог тржишта електричне енергије.

Правила из става 1. овог члана доноси оператор тржишта уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IX. ПРИРОДНИ ГАС

1. Обављање делатности

Члан 93.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас, складиштења и управљања складиштем за природни гас, дистрибуције и управљања дистрибутивним системом за природни гас, дужни су да користе и одржавају енергетске објекте у складу са законом којим се уређује цевоводни транспорт, техничким и другим прописима који се односе на делатност коју обављају, условима заштите од пожара и експлозија, као и условима заштите животне средине утврђеним законом и другим прописима.

На субјекте који користе сабирно-транспортне системе на експлоатационим пољима за производњу природног гаса, примењују се прописи којим се уређује област рударства.

2. Транспорт природног гаса и управљање транспортним системом

Члан 94.

Систем за транспорт природног гаса чини мрежа гасовода пројектованог притиска већег од 16 bar, осим доводних гасовода, као и компресорске станице, блок станице, мерно-регулационе и мерне станице на свим местима испоруке са транспортног система, други енергетски објекти, електронски комуникациони и информациони систем и друга инфраструктура неопходна за транспорт природног гаса, укључујући и лајнпак (у даљем тексту: транспортни систем природног гаса).

1) Оператор транспортног система природног гаса

Члан 95.

Делатност транспорта природног гаса и управљања транспортним системом природног гаса обавља оператор транспортног система природног гаса, са правима и обавезама утврђеним овим законом.

Оператор транспортног система природног гаса обавља и послове организовања и администрације тржишта природног гаса и послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминације, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Члан 96.

Оператор транспортног система природног гаса одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад транспортног система и квалитет испоруке природног гаса;
- 2) безбедан рад транспортног система природног гаса;
- 3) управљање транспортним системом;
- 4) развој којим се обезбеђује дугорочна способност транспортног система да испуни рационалне захтеве за транспортом природног гаса;
- 5) координиран рад транспортног система са другим транспортним, односно дистрибутивним системима и складиштем природног гаса;

- 6) балансирање система;
- 7) недискриминаторски приступ транспортном систему;
- 8) исправност и поузданост мерења природног гаса на местима примопредаје у и из транспортног система;
- 9) организовање и администрирање тржишта природног гаса.

Члан 97.

Оператор транспортног система природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија транспортни систем;
- 2) доноси правила о раду транспортног система;
- 3) доноси план развоја транспортног система за период од најмање десет година и усклади га са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење објеката складишта, произвођача и купаца;
- 4) доноси програм мера и сачини годишњи извештај из члана 17. овог закона;
- 5) набавља природни гас за потребе балансирања и обезбеђивања сигурног рада система и за надокнаду губитака у транспортном систему на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 6) балансира систем на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 7) предузима прописане мере безбедности у току коришћења транспортног система и других капацитета који су у функцији транспортног система;
- 8) доноси одлуку о цени за приступ транспортном систему;
- 9) одређује цену природног гаса за потребе балансирања система у складу са правилима о раду транспортног система;
- 10) не прави дискриминацију између корисника или група корисника транспортног система, а нарочито не фаворизује са њим повезане енергетске субјекте;
- 11) корисницима транспортног система пружа информације, како би остварили ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 12) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 13) прикупља и објављује податке и информације неопходне за испуњавање прописаних обавеза по питању транспарентности и праћењу тржишта природног гаса у складу са Правилима о раду транспортног система природног гаса;
- 14) утврди техничко-технолошке услове за повезивање објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;
- 15) прати сигурност испоруке и снабдевања и Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 16) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;

17) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;

18) Агенцији доставља податке и документацију из члана 46. став 2. тачка 6);

19) уређује друга питања неопходна за рад транспортног система.

План развоја из става 1. тачка 3) овог члана оператор транспортног система природног гаса дужан је да достави сваке године Агенцији ради давања сагласности.

Члан 98.

Оператор транспортног система природног гаса не може да купује и продаје природни гас осим у случају обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса, балансирања система и покривања техничких губитака у транспортном систему.

2) Правила о раду транспортног система природног гаса

Члан 99.

Правилима о раду транспортног система природног гаса уређују се:

- 1) начин планирања развоја транспортног система;
- 2) технички услови за прикључење на транспортни систем;
- 3) услови за поуздан и сигуран рад транспортног система;
- 4) приступ транспортном систему;
- 5) коришћење и одржавање објеката;
- 6) правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 7) расподела капацитета и управљања преоптерећењем;
- 8) размена података о најављеним и оствареним количинама, обрачун одступања и финансијско поравнање;
- 9) опсег квалитета, хемијског састава и других особина природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система;
- 10) начин размене и усаглашавања података, информација и услова рада са другим операторима система;
- 11) управљање у случају поремећаја у систему;
- 12) правила поступања у случају када је угрожена сигурност испоруке природног гаса;
- 13) услови трговања повезани са техничким и оперативним пружањем услуга транспортног система и балансирања система;
- 14) обавеза објављивања свих података неопходних за приступ систему;
- 15) обавеза објављивања података о услугама које нуди оператор система, као и свих података везаних за технички, уговорени и слободни капацитет за све релевантне тачке транспортног система;
- 16) врста и начин достављања података које су учесници на тржишту дужни да достављају оператору система;

17) процедуре за најаву коришћења система, балансирање система, обрачун накнаде за дебаланс и оперативно балансирање између оператора транспортних система;

18) процедура решавања спорова из уговора о транспорту и

19) друга питања неопходна за рад транспортног система.

Правила из става 1. овог члана доноси Оператор транспортног система природног гаса уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3. Дистрибутивни систем природног гаса и управљање дистрибутивним системом природног гаса

1) Оператор дистрибутивног система природног гаса

Члан 100.

Дистрибутивни систем природног гаса чини мрежа цевовода, регулационе, мерно-регулационе и мерне станице на свим местима испоруке са дистрибутивног система, други енергетски објекти, електронска комуникациона, информациона и друга инфраструктура неопходна за дистрибуцију природног гаса максималног радног притиска једнаког или мањег од 16 bar, укључујући и лајнпак.

Члан 101.

Делатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом природног гаса обавља оператор дистрибутивног система природног гаса, са правима и обавезама у складу са овим законом.

Оператор дистрибутивног система природног гаса послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминације, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Члан 102.

Оператор дистрибутивног система природног гаса одговоран је за:

- 1) сигуран и поуздан рад дистрибутивног система и квалитет испоруке природног гаса;
- 2) безбедан рад дистрибутивног система природног гаса;
- 3) развој којим се обезбеђује дугорочна способност дистрибутивног система да испуни потребе за дистрибуцијом природног гаса на економски оправдан начин;
- 4) недискриминаторски приступ дистрибутивном систему;
- 5) управљање дистрибутивним системом;
- 6) исправност и поузданост мерења испорученог природног гаса.

Члан 103.

Оператор дистрибутивног система природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија дистрибутивни систем;
- 2) донесе правила о раду дистрибутивног система;

- 3) донесе план развоја дистрибутивног система сваке године за период од најмање пет година усклађен са планом развоја повезаних система и са захтевима за прикључење објеката произвођача и купаца;
- 4) донесе програм мера и сачини годишњи извештај из члана 17. овог закона;
- 5) Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 6) донесе одлуку о цени за приступ дистрибутивном систему у складу са овим законом;
- 7) објави цене прикључења у складу са методологијом из члана 46. став 1. тачка 1) подтачка (10);
- 8) доноси план за смањење губитака у систему ако су губици изнад технички оправданог нивоа;
- 9) набавља природни гас за надокнаду губитака у дистрибутивној мрежи на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 10) не прави дискриминацију између корисника или група корисника дистрибутивног система, а нарочито не фаворизује са њим повезане енергетске субјекте;
- 11) корисницима дистрибутивног система пружа информације, како би остварили ефикасан приступ систему на принципима транспарентности и недискриминације;
- 12) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 13) верификује и доставља податке оператору транспортног система неопходне за администрирање тржишта природног гаса у складу са правилима о раду транспортног система;
- 14) предузима прописане мере безбедности у току коришћења дистрибутивног система;
- 15) размењује информације неопходне за безбедно и сигурно функционисање система са другим операторима система;
- 16) Агенцији доставља податке и документацију из члана 46. став 2. тачка 6);
- 17) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине;
- 18) уређује друга питања неопходна за рад дистрибутивног система.

Члан 104.

Оператор дистрибутивног система природног гаса не може ни да купује ни да продаје природни гас, осим у случају куповине природног гаса за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

2) Правила о раду дистрибутивног система природног гаса

Члан 105.

Правилима о раду дистрибутивног система природног гаса уређују се:

- 1) начин планирања развоја дистрибутивног система;
- 2) планирање рада и управљање дистрибутивним системом;
- 3) технички услови за прикључење на дистрибутивни систем;
- 4) приступ дистрибутивном систему;
- 5) правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом у зависности од положаја мерног места у систему и врсте корисника система;
- 6) коришћење и одржавање објеката;
- 7) поступци у случају поремећаја у раду дистрибутивног система;
- 8) врста и обим података који се размењују са другим енергетским субјектима и корисницима система, процедуре и динамика размене;
- 9) обавезе корисника дистрибутивног система;
- 10) друга питања неопходна за рад дистрибутивног система.

Правила из става 1. овог члана доноси Оператор дистрибутивног система природног гаса уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 106.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса врши, контролу унутрашњих гасних инсталација у објекту крајњег купца у складу са законом којим се уређује цевоводни транспорт.

Крајњи купац је дужан да обезбеди одржавање унутрашњих гасних инсталација у свом објекту поверавањем тих послова предузећу, односно другом правном лицу или предузетнику који испуњава услове у складу са законом којим се уређује цевоводни транспорт.

4. Складиштење и управљање складиштем природног гаса

1) Оператор складишта природног гаса

Члан 107.

Делатност складиштења и управљања складиштем природног гаса обавља Оператор складишта природног гаса.

Оператор складишта природног гаса послује у складу са принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности, поштујући услове из закона и прописа донетих на основу овог закона.

Члан 108.

Оператор складишта природног гаса је одговоран за:

- 1) сигурност и поузданост утискивања и истискивања природног гаса;
- 2) безбедан рад складишта природног гаса;
- 3) недискриминаторски приступ складишту;
- 4) управљање складиштем.

Члан 109.

Оператор складишта природног гаса дужан је да:

- 1) одржава и развија складиште;
- 2) предузима прописане мере безбедности;
- 3) донесе правила о раду складишта;
- 4) донесе програм мера и сачини годишњи извештај из члана 17. овог закона;
- 5) управља радом складишта;
- 6) Министарству доставља податке за извештај о сигурности снабдевања;
- 7) објављује податке о расположивим капацитетима;
- 8) купује природни гас за сопствену потрошњу и надокнаду губитака на принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације;
- 9) доноси одлуку о цени за приступ складишту у складу са овим законом;
- 10) не прави дискриминацију између корисника или група корисника складишта, а нарочито не даје приоритет са њим повезаним енергетским субјектима;
- 11) корисницима складишта пружа информације, како би остварили ефикасан приступ складишту на принципима транспарентности и недискриминације;
- 12) усаглашава рад и размењује податке са оператором транспортног система неопходне за безбедан и сигуран рад складишта;
- 13) Агенцији доставља податке и документацију из члана 46. став 2. тачка (6);
- 14) обезбеди оператору транспортног система податке значајне за рад тржишта природног гаса;
- 15) обезбеди поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности и да информације које могу обезбедити предност на тржишту објављује на недискриминаторан начин;
- 16) предузима мере за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине;
- 17) уређује друга питања неопходна за рад складишта.

2) Правила о раду складишта природног гаса

Члан 110.

Правилима о раду складишта природног гаса уређују се:

- 1) услови за сигуран, поуздан и безбедан рад складишта;
- 2) коришћење и одржавање објеката;
- 3) планирање рада складишта;
- 4) управљање складиштем и регулација протока и притиска при утискивању и истискивању природног гаса на начин који обезбеђује сигуран и поуздан рад у оба циклуса, у случају поремећаја и хаварија;

- 5) врсте услуга оператора складишта;
- 6) услови и процедуре за приступ складишту и расподелу капацитета;
- 7) утврђивање расположивог капацитета складишта за: утискивање, радну запремину складишта и истискивање гаса;
- 8) начин и динамика објављивања сумарних података о утиснутим и истиснутим количинама природног гаса и искоришћености складишног капацитета и
- 9) друга питања неопходна за рад складишта.

Правила из става 1. овог члана доноси Оператор складишта природног гаса уз сагласност Агенције.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 111.

Оператор складишта природног гаса не може ни да купује ни да продаје природни гас осим у случају обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса и покривања техничких губитака у складишту природног гаса.

3. Тржиште природног гаса

Члан 112.

Куповина и продаја природног гаса се одвија на тржишту, на основу уговора о продаји природног гаса између учесника на тржишту.

Уговором о продаји природног гаса одређују се нарочито количина природног гаса, цена и период снабдевања.

Количина природног гаса може бити:

- 1) унапред уговорена за сваки обрачунски период током периода снабдевања или
- 2) одређена на основу остварене потрошње купца на месту примопредаје током периода снабдевања, у случају уговора о продаји са потпуног снабдевања.

Оператор транспортног система је дужан да води евиденцију трансакција на тржишту природног гаса, на начин и по поступку утврђеном правилима о раду транспортног система природног гаса.

1) Учесници на тржишту природног гаса

Члан 113.

Учесници на тржишту природног гаса могу бити:

- 1) произвођач природног гаса;
- 2) снабдевач природним гасом;
- 3) јавни снабдевач природним гасом;
- 4) крајњи купац;
- 5) оператор транспортног систем у складу са чланом 98. овог закона;

6) оператор дистрибутивног система у складу са чланом 104. овог закона;

7) оператор складишта природног гаса у складу са чланом 111. овог закона.

Учесници на тржишту природног гаса дужни су да оператору транспортног система, доставе све потребне податке у складу са Правилима о раду транспортног система.

2) Балансна одговорност

Члан 114.

Учесници на тржишту природног гаса морају уредити своју балансну одговорност закључењем уговора о транспорту, чиме се регулише финансијска одговорност за разлику између количине природног гаса предате на улазима у транспортни систем и преузете на излазима са транспортног, односно дистрибутивног система, за обрачунски период.

Оператор транспортног система природног гаса је одговоран за успостављање и спровођење балансне одговорности учесника на тржишту и вођење регистра балансне одговорности, у складу са правилима о раду транспортног система и правилима о промени снабдевача.

Члан 115.

Снабдевач је балансно одговоран за места примопредаје крајњег купца који купује природни гас по уговору о продаји са потпуним снабдевањем.

Члан 116.

Податке потребне за вођење регистра балансне одговорности за места примопредаје на дистрибутивном систему обезбеђује оператор дистрибутивног система природног гаса, који је дужан да их доставља оператору транспортног система природног гаса.

Члан 117.

Оператор транспортног система природног гаса обезбеђује природни гас за балансирање и одржавање сигурног рада система од учесника на тржишту, коришћењем природног гаса из складишта, као и из лајнпака.

Х. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ У ОБЛАСТИ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ И ПРИРОДНОГ ГАСА

1. Изузећа за нову инфраструктуру у области природног гаса

Члан 118.

Нови инфраструктурни објекти гасоводног система, односно интерконектори или складишта природног гаса, могу се на захтев изузети од примене права на приступ из члана 122. став 1. овог закона, под следећим условима:

1) да улагање у нови инфраструктурни објекат повећава конкурентност на тржишту и сигурност снабдевања;

2) да је ризик улагања у нове инфраструктурне објекте такав да улагања неће бити ако се не одобри изузеће;

3) да нови инфраструктурни објекти морају бити у власништву физичког или правног лица које послује у другом правном субјекту одвојеном од оператора система у оквиру кога ће нови инфраструктурни објекти бити изграђени;

4) да корисници новог инфраструктурног објекта сnose трошкове за коришћење тог објекта;

5) да изузеће не спречава конкуренцију, ефикасно функционисање унутрашњег тржишта природног гаса и ефикасан рад регулисаног система са којим су нови инфраструктурни објекти повезани.

Одредба става 1. овог члана примењује се и у случају значајног повећања капацитета постојећих инфраструктурних објеката и измене ове инфраструктуре којом се омогућава развој нових извора снабдевања природним гасом.

Решење о изузећу из ст. 1. и 2. овог члана доноси Министарство, по прибављеном мишљењу Агенције и са мишљењем Агенције и детаљним образложењем објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Решење о изузећу из ст. 1. и 2. овог члана може обухватити целу или делове нове инфраструктуре, постојећу инфраструктуру са повећаним капацитетом или измењену постојећу инфраструктуру.

Приликом одлучивања о захтеву за изузеће из ст. 1. и 2. овог члана Министарство је дужно да размотри:

- 1) недискриминаторски приступ интерконектору;
- 2) период важења уговора закљученог за коришћење дате инфраструктуре;
- 3) повећање капацитета,
- 4) планирани период употребе инфраструктуре;
- 5) узме у обзир националне специфичности које су применљиве у конкретном случају .

Приликом одлучивања о изузећу Министарство може да одлучује и о правилима и механизмима управљања и расподела капацитета у мери која не спречава спровођење дугорочних уговора.

У случају интерконектора, акт о изузећу се може донети након размене мишљења са другим државама на које изградња интерконектора има утицаја или са надлежним регулаторним телима.

2. Изузећа за нове интерконективне далеководе у области електричне енергије

Члан 119.

Нови интерконективни далеководи једносмерне струје, могу се на захтев изузети од примене правила за приступ систему из члана 122. став 1. овог закона, правила за расподелу прекограничних преносних капацитета из члана 126. овог закона и правила коришћења прихода од доделе капацитета у поступку образовања цена приступа преносном систему, под следећим условима:

- 1) да улагање у нови инфраструктурни објекат повећава конкуренцију у снабдевању електричном енергијом;

2) да је ризик улагања у изградњу интерконективног далековода такав да улагања неће бити ако се не одобри изузеће;

3) да интерконективни далековод мора бити у власништву физичког или правног лица које послује у другом правном субјекту одвојеном од оператора система у оквиру кога ће нови интерконективни далековод бити изграђени;

4) да корисници интерконективног далековода плаћају накнаду за коришћење тог објекта;

5) да у средствима или оперативним трошковима интерконективног далековода нису, ни у једном делу, коришћена средства из цене за приступ преносном или дистрибутивном систему;

6) да изузеће не спречава конкуренцију, ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и ефикасно функционисање система на који је нови интерконективни далековод повезан.

Одредба става 1. овог члана изузетно се примењује и у случају интерконективног далековода наизменичне струје под условом да су трошкови и ризик такве инвестиције знатно већи у поређењу са трошковима и ризиком који обично настају приликом повезивања два суседна преносна система преко интерконективног далековода наизменичне струје.

Одредба става 1. овог члана ће се примењивати и у случају знатних повећања капацитета постојећих интерконективних далековода.

Решење о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана доноси Министарство, по прибављеном мишљењу Агенције и са детаљним образложењем у које је уграђено мишљење Агенције објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Решење о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана може обухватити капацитет интерконективног далековода у целини или део капацитета.

Приликом одлучивања о изузећу из ст. 1. до 3. овог члана Министарство је дужно да:

1) размотри потребу за утврђивањем услова у погледу трајања изузећа и недискриминаторног приступа интерконективном далеководу;

2) узме у обзир додатне капацитете који ће бити изграђени, очекивани период трајања пројекта и националне специфичности и прилике у Републици Србији.

Приликом одлучивања о изузећу, Министарство може одобрити или утврдити правила и механизме за управљање и расподелу капацитета.

Акт о изузећу се може донети након размене мишљења са другим државама на које изградња интерконективног далековода има утицаја или са надлежним регулаторним телима.

2. Обавезе „узми или плати”

Члан 120.

Снабдевач природним гасом који има или сматра да ће имати финансијске проблеме због обавеза „узми или плати” на основу закљученог уговора о куповини природног гаса, може поднети захтев Министарству да се оператор транспортног, односно дистрибутивног система или оператор складишта, привремено ослободи од примене права на регулисан приступ.

Решење о изузећу из става 1. овог члана доноси Министарство, по прибављеном мишљењу Агенције и са детаљним образложењем у које је уграђено мишљење Агенције објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Приликом одлучивања о изузећу из става 1. овог члана Министарство је дужно да узме у обзир следеће критеријуме:

- 1) остваривање конкурентности на тржишту гаса;
- 2) извршавање обавезе јавног снабдевања и обезбеђивање сигурног снабдевања;
- 3) положај подносиоца захтева на тржишту гаса и фактичко стање конкуренције на том тржишту;
- 4) озбиљност економских и финансијских тешкоћа са којима се сусреће подносилац захтева, оператор транспортног система или купци;
- 5) датум потписивања и услови једног или више предметних уговора, укључујући и обим тржишних промена које они предвиђају;
- 6) напори који су учињени да се пронађе решење таквог проблема;
- 7) могућност предвиђања подносиоца захтева да ће прихватање обавеза из уговора „узми или плати“ довести до озбиљних тешкоћа;
- 8) ниво повезаности система са осталим системима и степен међусобне усаглашености рада система;
- 9) ефекти које би изузеће имало на тржиште природног гаса.

Сматра се да не постоје озбиљне тешкоће ако продаја природног гаса није пала испод нивоа минималних количина предвиђених уговором „узми или плати“, уколико постоји могућност измене тог уговора или ако подносилац захтева може да пронађе друго решење.

Оператор система који није добио изузеће у складу са ставом 1. овог члана не може одбити приступ систему због обавеза „узми или плати”.

Члан 121.

Министарство ближе прописује услове из чл. 118, 119. и 120. овог закона, садржину захтева за изузеће и садржину акта за изузећа.

Против решења о изузећу из чл. 118, 119. и 120. овог закона може се изјавити жалба Влади у року од 8 дана од дана достављања решења.

Решење које доноси Влада је коначно и против њега се може покренути управни спор.

XI. ПРИСТУП СИСТЕМУ

Члан 122.

Оператор система, као и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима је дужан да омогући корисницима система приступ систему по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, у складу са одредбама овог закона, као и прописима и правилима о раду система донетим на основу овог закона.

Приступ доводним гасоводима омогућава се на принципу јавности и недискриминације и није регулисан.

Члан 123.

Приступ систему се уређује уговором о приступу који закључују оператор система, односно енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима и корисник система, у складу са правилима о раду система.

Уговор о приступу поред елемената утврђених законом којим се уређују облигациони односи, садржи: податке о месту примопредаје, снагу, односно капацитет на месту примопредаје, обрачунски период и начин обрачуна у складу са методологијама из члана 46. овог закона, као и друге елементе у зависности од специфичности места примопредаје.

Уговором о приступу систему за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије и приступу систему за дистрибуцију природног гаса не могу се уговорити снага, односно капацитет већи од одобрене снаге, односно капацитета прикључка на месту примопредаје.

Уговором о приступу систему за транспорт и систему за складиштење природног гаса не може се уговорити капацитет већи од капацитета на који је додељено право на коришћење капацитета.

Оператор система, као и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима води регистар уговора о приступу.

Члан 124.

Оператор система за пренос, односно дистрибуцију електричне енергије, као и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима, може одбити приступ систему ако нема техничких могућности због:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) погонских сметњи или преоптерећености система;
- 3) угрожене сигурности рада система.

Оператор система за транспорт, складиштење или дистрибуцију природног гаса може одбити приступ систему у случају:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) ако би приступ систему онемогућио извршавање обавеза у погледу сигурности снабдевања;
- 3) озбиљних економских и финансијских тешкоћа због обавеза „узми или плати” у складу са овим законом.

Приступ доводним гасоводима може се одбити у случају:

- 1) недостатка капацитета;
- 2) неусклађености техничких карактеристика система;
- 3) ако би приступ систему угрозио производњу нафте и природног гаса;
- 4) ако би приступ систему угрозио права других корисника система.

Подаци о нивоу оптерећења преносног, транспортног или дистрибутивног система или попуњености капацитета складишта природног гаса су јавни, а врста, обим и начин објављивања података морају бити у складу са правилима о раду система.

О одбијању приступа систему, оператор система, енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима или транспорта деривата нафте продуктоводима, односно произвођач природног гаса доноси решење најкасније у року од пет дана од дана подношења захтева за приступ систему.

Решење из става 4. овог члана садржи детаљно образложене разлога за одбијање приступа систему.

Против решења из става 4. овог члана може се изјавити жалба Агенцији, у року од осам дана од дана достављања решења.

Одлука Агенције донета по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

1. Приступ преносном систему у прекограничној размени електричне енергије

Члан 125.

Приступ преносном систему у прекограничној размени електричне енергије се остварује на основу права на коришћење прекограничног преносног капацитета.

Право на коришћење прекограничних преносних капацитета, додељује се на недискриминаторан и транспарентан начин, у складу са усаглашеним техничким критеријумима рада повезаних преносних система и правилима за расподелу прекограничних преносних капацитета.

Члан 126.

Право на коришћење прекограничног преносног капацитета се остварује на основу уговора који са учесницима на тржишту закључује оператор преносног система.

Поступак и начин расподеле права на коришћење прекограничних преносних капацитета, као и врста и обим података и начин њиховог објављивања, уређују се правилима за расподелу права на коришћење прекограничних преносних капацитета.

Правила из става 2. овог члана доноси оператор преносног система уз сагласност Агенције и дужан је да их објави на својој интернет страници.

Оператор преносног система, уз сагласност Агенције, поступак и начин расподеле права на коришћење прекограничних капацитета и приступ прекограничним преносним капацитетима, може уредити и уговором са суседним оператором преносног система, уговором са операторима преносних система других земаља, односно операторима тржишта електричне енергије.

Правила из става 2. и уговор из става 4. овог члана морају бити у складу са Уговором о Енергетској заједници и са другим међународним уговорима које је ратификовала Република Србија.

2. Приступ систему за транспорт природног гаса

Члан 127.

Приступ систему за транспорт природног гаса се врши на основу права на коришћење транспортног капацитета на улазима и излазима са транспортног система.

Право на коришћење транспортног капацитета остварује се на основу уговора о транспорту природног гаса који оператор транспортног система закључује са учесницима на тржишту, у складу са правилима о раду транспортног система.

Уговором из става 2. овог члана, транспортни капацитет се може расподелити као дугорочни, за период дужи од једне године или као краткорочни, за период краћи од једне године, а може се расподелити и као непрекидни или прекидни.

Ако је транспортни капацитет уговором из става 3. овог члана одређен као прекидни реулисана цена за тај капацитет се одређује сразмерно степену вероватноће да ће до прекида транспорта доћи.

Оператор транспортног система је обавезан да сав расположиви транспортни капацитет понуди учесницима на тржишту, до нивоа који не нарушава сигуран рад система.

Оператор транспортног система је обавезан да у случају уговорног загушења, сав неискоришћени капацитет понуди најмање за дан унапред и као прекидни капацитет.

Оператор транспортног система је обавезан да објављује на својој интернет страници:

- 1) информације о услугама које пружа корисницима система и одговарајућим условима који се примењују;
- 2) податке о техничким, уговореним и расположивим капацитетима, за све улазне и излазне тачке са транспортног система и
- 3) друге податке и информације од значаја за транспарентан и недискриминаторан приступ транспортном систему.

Информације и подаци из става 7. овог члана, начин објављивања и период њиховог ажурирања, ближе се уређују правилима о раду транспортног система природног гаса.

3. Приступ складишту природног гаса

Члан 128.

Расподела права на коришћење капацитета складишта природног гаса се врши на недискриминаторски и транспарентан начин, у складу са Правилима о раду складишта.

На расподелу права на коришћење капацитета складишта природног гаса, сходно се примењују одредбе члана 127. овог закона којима је уређена расподела права на коришћење капацитета транспортног система.

Оператор складишта природног гаса је обавезан да правила расподеле капацитета на улазу и излазу из складишта усклади са правилима расподеле капацитета за транспорт природног гаса на који је складиште прикључено.

XII. ПРИКЉУЧЕЊЕ НА ПРЕНОСНИ, ТРАНСПОРТНИ И ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМ

Члан 129.

Објекат купца или произвођача електричне енергије и природног гаса прикључује се на преносни, транспортни или дистрибутивни систем на основу

одобрења надлежног оператора система у складу са овим законом и прописима донетим у складу са овим законом.

Објекат купца или произвођача топлотне енергије прикључује се на дистрибутивни систем на основу одобрења енергетског субјекта за дистрибуцију и снабдевање топлотном енергијом.

Одобрење за прикључење објекта купца или произвођача електричне енергије и природног гаса који су већ прикључени на преносни, транспортни или дистрибутивни систем издаје се и у случају спајања или раздвајања инсталација односно мерних места, повећања одобрене снаге, односно капацитета објекта купца или произвођача електричне енергије, односно природног гаса, као и поновног прикључења услед искључења.

Члан 130.

Одобрење за прикључење објекта издаје се решењем у управном поступку на захтев правног или физичког лица чији се објекат прикључује.

Надлежни оператор система је дужан да одлучи по захтеву за прикључење објекта купца у року од 30 дана од дана пријема писменог захтева, односно по захтеву за прикључење објекта произвођача у року од 60 дана од дана пријема писменог захтева.

Против решења из става 2. овог члана може се поднети жалба Агенцији, у року од 15 дана од дана достављања решења. Одлука Агенције по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Енергетски субјект за дистрибуцију и снабдевање топлотном енергијом је дужан да одлучи о прикључењу купца на систем за дистрибуцију топлотне енергије у року од 30 дана од дана пријема писменог захтева.

Против решења из става 4. овог члана може се поднети жалба надлежном органу јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда, у року од 15 дана од дана достављања решења. Одлука по жалби је коначна и против ње се може покренути управни спор.

Члан 131.

Одобрење за прикључење објекта на преносни, транспортни или дистрибутивни систем садржи нарочито: место прикључења на систем, начин и техничке услове прикључења, одобрену снагу, односно капацитет, место и начин мерења енергије, рок за прикључење и трошкове прикључења.

Технички и други услови прикључења на преносни, транспортни или дистрибутивни систем утврђују се у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона, техничким и другим прописима и правилима о раду система на који се објекат прикључује.

Члан 132.

Трошкови прикључења обухватају и трошкове набавке мерних уређаја и мерно регулационих станица и сноси их подносилац захтева за прикључење.

Висину трошкова прикључења утврђује оператор преносног, односно транспортног и дистрибутивног система, у складу са Методологијом за утврђивање трошкова прикључења коју доноси Агенција, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда, за прикључење на систем за дистрибуцију топлотне енергије.

Методологијом из става 2. овог члана утврђују се начин и ближи критеријуми за обрачун трошкова прикључења, а у зависности од места прикључења на систем, одобрене снаге, односно капацитета, потребе за извођењем радова или потребе за уграђивањем неопходне опреме или других објективних критеријума.

Оператор система је дужан да акт о висини трошкова прикључења достави Агенцији пре почетка примене.

Агенција може захтевати измену акта о висини трошкова прикључења, ако није донет у складу са методологијом

Члан 133.

Оператор система је дужан да прикључи објекат купца на преносни, транспортни, односно дистрибутивни систем у року од 15 дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављена употребна дозвола или да уређаји и инсталације објекта купца испуњавају техничке и друге прописане услове;
- 3) да купац достави оператору система уговор о продаји;
- 4) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Оператор система је дужан да прикључи објекат произвођача електричне енергије, односно природног гаса на преносни, транспортни односно дистрибутивни систем у року од 15 дана од дана испуњења следећих услова:

- 1) услова из одобрења за прикључење;
- 2) да је за објекат прибављена употребна дозвола или да уређаји и инсталације објекта произвођача испуњавају техничке и друге прописане услове;
- 3) да је за место примопредаје уређена балансна одговорност и приступ систему.

Прикључењем објекта из ст. 1. и 2. овог члана прикључак постаје део система на који је прикључен.

Прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом ближе се уређују услови и начин доказивања испуњености услова из ст.1. и 2. овог члана.

Ако оператор система не прикључи објекат купца, односно произвођача на преносни, транспортни, односно дистрибутивни систем у року из ст. 1. и 2. овог члана, надлежни инспектор, на захтев купца, односно произвођача електричне енергије, односно природног гаса проверава, у року од 15 дана од дана подношења захтева, испуњеност услова за прикључење из ст. 1. и 2. овог члана и ако утврди да су испуњени услови наложиће оператору система да без одлагања изврши прикључење објекта.

Члан 134.

Повезивање енергетских објеката за дистрибуцију електричне енергије са преносним или другим дистрибутивним системом, односно енергетских објеката за дистрибуцију природног гаса са транспортним или другим дистрибутивним системом, складишта за природни гас са транспортним

системом за природни гас, као и транспортних система међусобно, врши се на основу уговора.

Уговор из става 1. овог члана закључује се у писменој форми и садржи, поред елемената утврђених законом који уређује облигационе односе и следеће елементе:

- 1) техничке услове за повезивање система и место повезивања;
- 2) начин мерења испоручене електричне енергије или природног гаса;
- 3) стварне трошкове повезивања система;
- 4) рок за повезивање система.

Члан 135.

Место предаје енергије купцу, односно место преузимања енергије од произвођача је место на коме се граниче инсталације објекта купца односно произвођача и преносног, транспортног и дистрибутивног система.

Место разграничења одговорности између енергетског субјекта и купца односно произвођача и место мерења електричне енергије и природног гаса ближе ће се уредити актом којим се утврђују услови испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом.

Члан 136.

У случају потребе за прикључење објекта привременог карактера, градилишта, објекта на води и сличних објеката, као и објекта за које је одобрен пробни рад у складу са посебним законом може се издати одобрење за привремено прикључење објекта.

Издавање одобрења за привремено прикључење и испоруку енергије врши се под условима, начин и поступак прописаним за издавања одобрења за прикључење објекта.

XIII. ЗАШТИТА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКАТА

Члан 137.

Енергетски субјект који користи и одржава енергетске објекте има право преласка преко непокретности другог власника ради извођења радова на одржавању, контроли исправности објекта, уређаја, постројења или опреме, као и извођења других радова и употребе непокретности на којој се изводе наведени радови само док ти радови трају.

Власник непокретности је дужан да омогући приступ енергетским објектима из става 1. овог члана и да трпи и не омета извршење радова из става 1. овог члана.

Енергетски субјект из става 1. овог члана је дужан да надокнади штету коју нанесе власнику непокретности у току извођења радова, чију висину утврђују споразумно.

У случају да власник непокретности и енергетски субјект не постигну споразум у смислу става 3. овог члана, одлуку о томе доноси надлежни суд.

Члан 138.

Надлежни орган може наложити измештање енергетског објекта само у случају изградње објекта саобраћајне, енергетске и комуналне

инфраструктуре, објекта за потребе одбране земље, водопривредних објекта и објекта за заштиту од елементарних непогода и других објекта који се у смислу закона о експропријацији сматрају објектима од општег интереса, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији, као и у случају изградње објекта и извођења радова на експлоатацији рудног блага.

У случају из става 1. овог члана трошкове измештања енергетског објекта, подразумевајући и трошкове градње, односно постављања тог енергетског објекта на другој локацији, сноси инвеститор објекта због чије изградње се измешта енергетски објекат.

Члан 139.

Забрањена је изградња објекта који нису у функцији обављања енергетских делатности, као и извођење других радова испод, изнад или поред енергетских објекта, супротно закону, као и техничким и другим прописима.

Забрањено је засађивање дрвећа и другог растиња на земљишту изнад, испод или на непрописној удаљености од енергетског објекта.

Оператор система, односно енергетски субјект за транспорт нафте нафтоводом или за транспорт деривата нафте продуктоводом, надлежан за енергетски објекат, дужан је да о свом трошку редовно уклања дрвеће или гране и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

Власници и носиоци других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта не могу предузимати радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад енергетског објекта без претходне сагласности енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта.

Сагласност из става 4. овог члана издаје енергетски субјект на захтев власника или носиоца других права на непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта, у року од 15 дана од дана подношења захтева и садржи техничке услове у складу са законом, техничким и другим прописима.

XIV. СНАБДЕВАЊЕ КРАЈЊИХ КУПАЦА ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ И ПРИРОДНИМ ГАСОМ

1) СНАБДЕВАЧИ

Члан 140.

Крајњи купци електричне енергије и природног гаса имају право да слободно бирају снабдевача на тржишту, с тим што домаћинства то право почињу да остварују 1. јануара 2015. године.

Снабдевање крајњих купаца електричном енергијом или природним гасом може да обавља енергетски субјект који има лиценцу за обављање делатности снабдевања (у даљем тексту: снабдевач) или јавног снабдевања (у даљем тексту: јавни снабдевач) у складу са овим законом.

Снабдевање крајњих купаца природним гасом може да обавља, у складу са овим законом, и енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције природног гаса, ако испуњава услове из члана 18. овог закона.

Јавног снабдевача одређује Влада на начин и у поступку утврђеним законом.

Домаћинства и мали купци чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем електричне енергије напона нижег од 1kV, односно на дистрибутивни систем природног гаса, имају право на јавно снабдевање ако не изабере другог снабдевача.

Јавни снабдевач купује електричну енергију или природни гас на тржишту.

До успостављања конкурентног тржишта природног гаса у Републици Србији, Влада ће на основу спроведеног поступка јавног тендера, одредити снабдевача који ће снабдевати јавне снабдеваче природним гасом, на њихов захтев, под истим условима и по истим ценама.

Одлука о расписивању тендера из става 7. овог члана садржи нарочито услове за избор снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементи уговора са јавним снабдевачем, као и рок на који се бира.

У случају да се путем јавног тендера не изабере снабдевач из става 7. овог члана, Влада ће одредити снабдевача који ће снабдевати јавне снабдеваче, као и услове снабдевања.

2) Права и обавезе у снабдевању крајњих купаца

Члан 141.

Права и обавезе између снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњег купца електричне енергије или природног гаса уређују се уговором о продаји.

Уговор из става 1. овог члана садржи, поред општих елемената утврђених законом који уређује облигационе односе и следеће елементе:

- 1) права и обавезе у погледу количине и снаге електричне енергије, односно количине и капацитета природног гаса;
- 2) права и обавезе снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњег купца у случају неиспуњења обавеза и у случају привремене обуставе испоруке;
- 3) динамику снабдевања;
- 4) рок на који се уговор закључује и права и обавезе у случају престанка и раскида уговора;
- 5) начин обрачуна и услове плаћања преузете електричне енергије или природног гаса;
- 6) начин информисања о промени цена и других услова снабдевања електричном енергијом или природним гасом;
- 7) начин решавања спорова;
- 8) друге елементе у зависности од специфичности и врсте услуга које пружа снабдевач.

Услови за закључење и садржина уговора о продаји ближе се уређују прописом из члана 160. овог закона, а одредбе уговора морају на јасан, једноставан и недвосмислен начин обухватити права и обавезе купца.

Крајњи купац може закључити више уговора о продаји за једно место примопредаје за исти период снабдевања, а само један уговор може бити са потпуним снабдевањем.

Када је закључен уговор о продаји са потпуним снабдевањем, пре отпочињања снабдевања снабдевач, односно јавни снабдевач дужан је да закључи:

- 1) уговор о приступу систему са оператором система на који је објекат крајњег купца прикључен;
- 2) уговор којим преузима балансну одговорност за места примопредаје крајњег купца.

3) Заштита крајњих купаца

Члан 142.

Крајњи купац ужива заштиту својих права у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона, законом којим се уређује заштита потрошача и другим прописима.

Забрањено је непоштено пословање односно обмањујуће пословање у смислу прописа о заштити потрошача, а понуђени услови за закључење уговора морају бити транспарентни и сачињени јасним и разумљивим језиком.

Члан 143.

Снабдевач је дужан да у обављању делатности снабдевања поступа на начин којим се обезбеђује равноправан положај крајњих купаца електричне енергије, односно природног гаса.

Снабдевач из става 1. овог члана је дужан да обезбеди да понуда за закључење уговора о продаји садржи следеће:

- 1) име и адресу снабдевача;
- 2) врсту и ниво квалитета понуђених услуга;
- 3) начин на који се могу добити најновије информације о ценама;
- 4) трајање уговора, услови за продужење и престанак уговора и услове под којима се уговор не може продужити, као и начин уређивања међусобних односа у случају престанка уговора;
- 5) пенале, компензације, рефундације и друга средства у случају да снабдевач не испуни уговорени ниво квалитета услуга, као и мерама које снабдевач може предузети за извршавање доспелих обавеза;
- 6) начин и поступак решавања приговора купца у случају да снабдевач не испуни уговорне обавезе, односно поступак решавања спорова, при чему је снабдевач обавезан да тај поступак учини једноставним, јефтиним, ефикасним и транспарентним.

Снабдевач је дужан да услове из става 1. овог члана објави, односно да купца о условима на пригодан начин обавести пре закључења уговора, с тим да се та обавеза односи и за случај закључења уговора преко посредника.

О промени цена и других услова продаје, снабдевач је обавезан да непосредно обавести купца у разумном року, а најкасније петнаест дана пре примене измењених цена или услова продаје, изузев у случај снижења цена и давања купцу повољнијих услова продаје.

У случају из става 4. овог члана, купац има право на раскид, односно отказ уговора о продаји ако не прихвата измењене услове продаје или измењене цене.

Снабдевач је дужан да купцима, у зависности од понуђених цена, трајања обрачунског периода, рокова доспелости обавеза и других специфичности, понуди више начина плаћања обавеза, подстицајних мера и погодности у плаћању обавезе.

Снабдевач је дужан и да:

1) обрачунава електричну енергију, односно природни гас и услуге које пружа у складу са законом, прописима и уговором;

2) издаје рачун за испоручену електричну енергију, односно природни гас, који садржи исказану цену електричне енергије, односно природног гаса, обрачунски период, а у случају уговора о потпуном снабдевању и исказану цену пружених посебно уговорених услуга, као и накнаде прописане законом, порезе и остале обавезе или информације из члана 144. овог закона;

3) објави услове, поступак, правне последице, односно права купца у случају обуставе испоруке електричне енергије, односно природног гаса због неизмиривања обавеза из уговора о продаји електричне енергије, односно природног гаса, као и разлоге, поступак и правне последице искључења објекта купца са система;

4) ради информисања купаца о условима и начину остваривања права купаца обезбеде бесплатну телефонску линију за обавештавање и одговоре на питање купаца;

5) изврши и друге обавезе у складу са прописима којима се уређују облигациони односи, трговина и промет робе и услуга и заштита потрошача.

Уговором о продаји не може се купцу ускратити или отежати право на раскид, односно отказ уговора, због коришћења права на промену снабдевача, нити се могу наметати додатне финансијске обавезе по том основу.

Снабдевач је дужан да купца са којим има закључен уговор о продаји са потпуним снабдевањем, на његов захтев обавести о подацима о потрошњи електричне енергије, односно природног гаса, у складу са овим законом, правилима о промени снабдевача и закљученим уговором.

Снабдевач је дужан да, у случају понуде за закључење уговора о потпуном снабдевању, пре закључења уговора купца обавести и о могућностима за промену снабдевача.

Одредбе члана сходно се примењују и на јавног снабдевача.

Ближи услови и начин извршавања обавеза снабдевача и јавног снабдевача у смислу овог члана, уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања електричне енергије, односно природног гаса из члана 160. овог закона.

Члан 144.

Снабдевач и јавни снабдевач електричном енергијом су дужни да уз рачун за испоручену електричну енергију или на други пригодан начин купцу обезбеде увид у податке о уделу сваког извора енергије у укупно продатој електричној енергији тог снабдевача у претходној години, као и мерама и начину, односно ефектима предузетих активности за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине за производне капацитете из којих је набављена електрична енергија.

4) Резервно снабдевање

Члан 145.

Право на резервно снабдевање, у периоду отварања тржишта, има крајњи купац електричне енергије и природног гаса, који нема право на јавно снабдевање, у складу са одредбама овог закона, у случају:

- 1) стечаја или ликвидације снабдевача који га је до тада снабдевао;
- 2) престанка или одузимања лиценце снабдевачу који га је до тада снабдевао;
- 3) да није нашао новог снабдевача након престанка уговора о продаји са претходним, осим ако је престанак уговора последица неизвршавања обавеза плаћања купца и
- 4) новог купца који није изабрао снабдевача.

У случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана право на резервно снабдевање се остварује без захтева купца, а у случају из става 1. тач. 3) и 4) овог члана на захтев купца.

Снабдевач који није у могућности да снабдева крајњег купца, у случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана, дужан је да о дану престанка снабдевања благовремено обавести резервног снабдевача, купца и оператора система.

Резервно снабдевање у случају из става 1. тач. 1) и 2) овог члана, почиње престанком уговора о продаји са ранијим снабдевачем, ако крајњи купац настави да преузима електричну енергију, односно природни гас, а не закључи уговор са новим снабдевачом.

Резервно снабдевање може трајати најдуже 60 дана.

У случају да крајњи купац у року из става 5. овог члана не закључи уговор о продаји са снабдевачем, оператор система је дужан да му обустави испоруку електричне енергије, односно природног гаса .

Члан 146.

Влада ће на основу спроведеног поступка јавног тендера, одредити снабдевача који ће обављати резервно снабдевање (у даљем тексту: резервни снабдевач).

Одлука о расписивању тендера из става 1. овог члана садржи нарочито услове за избор резервног снабдевача, услове и начин образовања и промене цене, елементе уговора који резервни снабдевач закључује се крајњим купцем, као и рок на који се бира резервни снабдевач.

Цена из става 2. овог члана не може бити нижа од просечне цене по којој оператор преносног, односно транспортног система продаје електричну енергију, односно природни гас за балансирање система.

Резервни снабдевач је дужан да купца обавести о условима снабдевања и цени електричне енергије, односно природног гаса и да их објави на својој интернет страници или на други погодан начин.

Резервни снабдевач је дужан да уговор о продаји са потпуним снабдевањем у писменој форми достави крајњем купцу у року од 3 дана од дана почетка снабдевања.

Ако крајњи купац не закључи уговор из става 5. овог члана дужан је да плати преузету електричну енергију, односно природни гас.

У случају да се на начин из става 1. овог члана не изабере резервни снабдевач, Влада ће одредити снабдевача који ће привремено вршити резервно снабдевање.

5) Обустава испоруке електричне енергије, односно природног гаса по захтеву снабдевача или јавног снабдевача

Члан 147.

Снабдевач, односно јавни снабдевач може захтевати од оператора система обуставу испоруке електричне енергије, односно природног гаса крајњем купцу због неизвршених обавеза из уговора о продаји.

Обуставом испоруке из става 1. овог члана, не престаје уговор о продаји, а у периоду обуставе испоруке, крајњи купац има обавезе које се односе на приступ систему.

Снабдевач, односно јавни снабдевач је дужан да пре подношења захтева оператору система за обуставу испоруке крајњем купцу због неизвршених обавеза крајњег купца из уговора о продаји, купца претходно у писменој форми упозори да, у року који не може бити краћи од 15 дана ни дужи 30 дана од дана достављања упозорења, измири доспеле обавезе, односно постигне споразум о извршењу обавезе, као и да упозори купца на обавезу предузимања свих потребних мера ради заштите живота или здравља људи, безбедности имовине и заштите животне средине.

Уколико купац не измири обавезе у остављеном року, снабдевач, односно јавни снабдевач подноси захтев за обуставу испоруке електричне енергије, односно природног гаса оператору система на који је прикључен објект купца.

Оператор система је дужан да на основу захтева снабдевача, односно јавног снабдевача изврши обуставу испоруке електричне енергије, односно природног гаса купцу који није извршио своју обавезу ни по опоми у складу са одредбама овог члана, у року који не може бити дужи од 8 дана од дана пријема захтева.

Ближи услови и поступак обуставе испоруке и права и обавезе оператора система, снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњих купаца уређују се прописом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом из члана 160. овог закона.

6) Правила о промени снабдевача

Члан 148.

Услови и поступак промене снабдевача електричном енергијом или природним гасом, утврђују се правилима која доноси Агенција и која садрже нарочито:

- 1) поступак промене снабдевача;
- 2) услове које мора испунити снабдевач у вези са балансном одговорношћу;
- 3) обавезе снабдевача чији је уговор у поступку раскидања;
- 4) обавезе оператора система;

5) права новог снабдевача у погледу приступа преносном, транспортном, односно дистрибутивном систему за потребе снабдевања новог купца.

Пре промене снабдевача, купац и снабдевач који га је до тада снабдевао дужни су да регулишу међусобне финансијске обавезе.

Промена снабдевача електричне енергије или природног гаса је бесплатна за купца.

7) Енергетски заштићени купац

Члан 149.

Статус енергетски заштићеног купца може стећи домаћинство:

1) чији члан на основу акта органа надлежног за социјална питања остварује права из социјалне заштите;

2) чијем члану може бити угрожен живот или здравље обуставом или ограничењем испоруке електричне енергије или природног гаса због здравственог стања, инвалидности или физичке неспособности.

Енергетски заштићени купац из става 1. овог члана има право на испоруку одређених количина електричне енергије и природног гаса и обуставу испоруке под посебним условима и друга права утврђена овим законом и законом којим се уређује социјална заштита.

Влада ближе прописује критеријуме, начин заштите, услови, рокови и поступак за утврђивање статуса енергетски заштићеног купца, извор и начин обезбеђивања средстава за испоруку одређених количина електричне енергије или природног гаса под посебним условима и начин вођења евиденције енергетски заштићених купца.

8) Права и обавезе купца и неовлашћено коришћење електричне енергије и природног гаса

Члан 150.

Купац има право да захтева у случају техничких или других сметњи у испоруци енергије, чији узрок није на објекту купца, да се те сметње отклоне у примереном року.

Као примерени рок у којем је оператор система обавезан да отклони сметње у испоруци енергије купцима сматра се рок од 24 часа, а најдуже два дана од дана пријема обавештења о сметњи.

Сметњама у испоруци енергије у смислу става 1. овог члана не сматрају се прекиди у испоруци енергије настали због примене мера из члана 160. тач. 4) и 5) овог закона.

Члан 151.

Купац је дужан да електричну енергију и природни гас користи под условима, на начин и за намене утврђене одобрењем за прикључење и уговором о продаји, законом и другим прописима донетим на основу овог закона.

Члан 152.

Купац је дужан да омогући овлашћеним лицима оператора система приступ мерним уређајима и инсталацијама, као и месту прикључка ради читавања, провере исправности, отклањања кварова, замене, одржавања и контроле исправности мерних и других уређаја са мерним орманима, уређења мерног места и обуставе испоруке енергије.

Ако купац, у случају из става 1. овог члана, онемогући приступ овлашћеним лицима оператора система, оператор система има право измештања мерног места, а купац је дужан да трпи измештање у складу са техничким условима утврђеним правилима о раду система на који је објект прикључен.

Оператор система има право да обустави испоруку електричне енергије, односно природног гаса ако у случају из става 2. овог члана измештање мерног места није могуће у складу са прописима и техничким условима утврђеним правилима о раду система.

Члан 153.

У случају техничких или других сметњи у испоруци електричне енергије, односно природног гаса чији је узрок на објекту купца или у случају када купац не извршава уговорне обавезе, оператор система обуставиће испоруку енергије купцу, под условима и на начин прописан овим законом, актом о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом и другим прописима донетим у складу са овим законом.

Пре обуставе испоруке енергије купцу мора бити достављена писмена опомена у којој је одређен рок за отклањање уочених неправилности и недостатака.

Рок из става 2. овог члана не може бити краћи од три дана од дана достављања опомене.

Оператор система је дужан да настави испоруку електричне енергије, односно природног гаса најкасније 24 часа по отклањању разлога због којих је обустава извршена.

Оператор система је дужан да обустави испоруку електричне енергије, односно природног гаса и на захтев купца, под условом да се обустава захтева за период од најмање годину дана.

Члан 154.

Ако је обустава испоруке електричне енергије, односно природног гаса у случајевима и под условима из члана 147. овог закона трајала дуже од годину дана, оператор система је дужан да објект искључи са система.

Оператор система је дужан да објект купца искључи са система и у случају када објект, односно инсталације објекта не испуњавају услове у складу са прописима и представљају непосредну опасност по живот, здравље људи, животну средину и имовину, као и када то захтева купац.

Пре искључења купцу мора бити достављено писмено обавештење о искључењу, најмање 24 часа раније, осим ако је већ наступило угрожавање живота и здравља људи, животне средине и имовине или би одлагање искључења могло проузроковати пожар, експлозију, електрични удар и загађења, односно друге штетне последице.

Члан 155.

У случају обуставе испоруке или искључења објекта купца, у смислу чл. 147, 152. и 153. купац има право на приговор.

Оператор система је дужан да по приговору одлучи у року од 3 дана од дана пријема приговора.

У случају основаности приговора, оператор система је обавезан да настави испоруку електричне енергије, односно природног гаса, без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од момента утврђивања да је приговор основан.

Члан 156.

Забрањено је прикључивање објеката на систем без одобрења за прикључење, самовласно прикључивање објеката, уређаја или инсталација на преносни, транспортни или дистрибутивни систем, као и пуштање у погон истих.

Забрањено је коришћење електричне енергије и природног гаса без или мимо мерних уређаја или супротно условима утврђеним одобрењем за прикључење у погледу поузданог и тачног мерења преузете електричне енергије и природног гаса или уговором о продаји у погледу намене потрошње електричне енергије и природног гаса.

Члан 157.

Када оператор система утврди да правно или физичко лице неовлашћено користи електричну енергију, односно природни гас, односно да поступа супротно забранама из члана 156. овог закона дужан је да, без одлагања, искључи такав објекат са преносног, транспортног или дистрибутивног система и предузети мере у складу са законом.

XV. УСЛОВИ ИСПОРУКЕ И СНАБДЕВАЊА ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ И ПРИРОДНИМ ГАСОМ, СИГУРНОСТ СНАБДЕВАЊА И МЕРЕ У СЛУЧАЈУ ПОРЕМЕЋАЈА У РАДУ ЕНЕРГЕТСКОГ СИСТЕМА ИЛИ ПОРЕМЕЋАЈА НА ТРЖИШТУ

Члан 158.

Влада ближе прописује услове испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом купцима, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке електричне енергије и природног гаса купцима услед поремећаја у раду енергетског система или поремећаја на тржишту.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе прописује ближе услове испоруке топлотне енергије, као и мере које се предузимају у случају кад је угрожена сигурност испоруке топлотне енергије купцима услед поремећаја у раду система за испоруку топлотне енергије.

Члан 159.

Министарство израђује извештај о сигурности снабдевања електричном енергијом и природним гасом сваке године и објављује га на сајту министарства.

Извештај о сигурности снабдевања електричном енергијом садржи:

- 1) процену сигурности рада преносног и дистрибутивног система;

2) податке о планираној потрошњи и производњи електричне енергије, као и начин обезбеђивања недостајућих количина за наредни петогодишњи период;

3) прогнозирану сигурност снабдевања за наредних пет до петнаест година;

4) план инвестиција преносног система и корисника преносног система за наредних пет до петнаест година, укључујући изградњу интерконективних далековаода;

5) механизме управљања загушењима у преносним и дистрибутивним системима у складу са Уговором о оснивању Енергетске заједнице и правилима европских асоцијација оператора преносног система;

6) податке о мерама за покривање вршне потрошње, као и мере које се предузимају у случају да један или више снабдевача не обезбеде довољне количине електричне енергије;

7) обим и квалитет одржавања преносног и дистрибутивног система;

8) регионалне, националне и европске циљеве одрживог развоја укључујући и међународне пројекте;

9) разноврсност примарних извора за производњу електричне енергије.

Извештај о сигурности снабдевања природним гасом садржи:

1) процену сигурности рада транспортног и дистрибутивног система;

2) податке о капацитетима складишта природног гаса;

3) податке о планираној потрошњи и производњи природног гаса, као и начин обезбеђивања недостајућих количина за наредни петогодишњи период;

4) податке о планираној изградњи енергетских објеката за обезбеђење сигурности снабдевања;

5) податке који се односе на квалитет и ниво одржавања енергетских објеката;

6) предмет уговора о дугорочном снабдевању гасом, а посебно преостали период њиховог важења, као и степен ликвидности тржишта гаса;

7) податке о мерама за покривање вршне потрошње, као и мере које се предузимају у случају да један или више снабдевача не обезбеде довољне количине природног гаса;

8) утицај мера из чл. 160. ст. 2. и 3. и члана 165. овог закона на сигурност снабдевања;

9) мере подстицаја за нове инвестиције у истраживање, производњу, транспорт и складиштење природног гаса, укључујући и члан 119. овог закона

Члан 160.

Условима испоруке и снабдевања електричне енергије и природног гаса ближе се уређују:

1) услови и начин давања одобрења за прикључење на систем и повезивање система;

2) место мерења и место разграничења одговорности за испоручену електричну енергију и природни гас;

3) услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката;

4) мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност рада енергетског система, као и због непредвиђених и неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система;

5) мере које се предузимају у случају наступања опште несташице, услови и начин предузимања мера и редослед ограничења испоруке енергије и енергената, као и мере штедње и рационалне потрошње енергије у случају опште несташице електричне енергије, односно природног гаса;

6) услови и начин обуставе испоруке електричне енергије и природног гаса;

7) услови и начин рационалне потрошње и штедње електричне енергије и природног гаса;

8) услови снабдевања објеката купаца којима се не може обуставити испорука електричне енергије, односно природног гаса због неизвршених обавеза за испоручену електричну енергију, односно природни гас или у другим случајевима;

9) начин регулисања међусобних односа између снабдевача, оператора система и крајњег купца коме се не може обуставити испорука електричне енергије, односно природног гаса;

10) услове и начин мерења испоручене електричне енергије, односно природног гаса;

11) начин обрачуна неовлашћено преузете електричне енергије, односно природног гаса;

12) начин обавештавања крајњег купца;

13) услови и мере за снабдевање купаца електричне енергије, односно природног гаса;

14) обрачунски период и обавезан садржај рачуна за наплату испоручене електричне енергије и природног гаса.

Влада доноси Превентивни акциони план, ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који садржи процену ризика у погледу остваривања сигурности снабдевања, као и мере за ублажавање утврђених ризика које се односе на потребан транспортни капацитет којим би се задовољила укупна потражња за природним гасом и обезбеђивање снабдевања одређених група крајњих купаца природног гаса.

Влада доноси Кризни план, ради обезбеђења сигурности снабдевања природним гасом, којим се утврђују мере, енергетски субјекти који ће бити задужени за обезбеђивање сигурности рада транспортног система и сигурности снабдевања одређених група крајњих купаца, количине и капацитете природног гаса, у случају опште несташице природног гаса.

Члан 161.

Мере из члана 160. тач. 4) и 5) овог закона спроводе се на основу планова ограничења испоруке електричне енергије и природног гаса које доноси оператор система.

Члан 162.

Одлуку о примени мера из члана 160. тач. 4) овог закона доноси Оператор система.

Члан 163.

Одлуку о примени мера из члана 160. тачка 5) овог закона доноси Влада, на предлог Министарства, а по претходном обавештењу Оператора система о наступању околности за примену ових мера.

Одлука из става 1. овог члана и план ограничења испоруке електричне енергије, односно природног гаса којим се спроводе мере из члана 160. тач. 5) овог закона објављују се у средствима јавног информисања најкасније 24 часа пре почетка примене мера на које се одлука односи.

Члан 164.

У случају када је угрожена сигурност снабдевања купаца или рада енергетског система због недовољне понуде на тржишту енергије или наступања других ванредних околности, Влада прописује мере ограничења испоруке електричне енергије, односно природног гаса или посебне услове увоза или извоза појединих врста енергије, начин и услове за образовање и контролу цена, обавезу испоруке само одређеним корисницима или посебне услове обављања енергетских делатности уз минимални поремећај тржишта енергијом у окружењу.

У случају из става 1. овог члана, Влада одређује начин обезбеђивања, односно изворе средстава за накнаду штете која може настати за енергетске субјекте који спроводе ове мере, као и услове и начин расподеле средстава по основу накнаде штете.

Мере из става 1. овог члана могу трајати док трају околности због којих су прописане, односно док трају последице настале услед тих околности.

О предузетим мерама из става 1. овог члана Министарство ће извештавати надлежна тела сагласно обавезама које произилазе из ратификованих међународних уговора.

XVI. НАФТА И ДЕРИВАТИ НАФТЕ

1) Обављање делатности

Члан 165.

Енергетски субјекти који обављају енергетске делатности производње деривата нафте; транспорта нафте нафтоводима; транспорта деривата нафте продуктоводима; транспорта нафте, деривата нафте и биогорива другим облицима транспорта; складиштење нафте, деривата нафте и биогорива; трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом; трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила и производње биогорива, дужни су да користе и одржавају енергетске објекте у складу са техничким и другим прописима који се односе на делатност коју обављају, као и условима заштите од пожара и експлозија, заштите животне средине утврђеним законом и другим прописима.

На субјекте који користе сабирно-транспортне и складишне системе нафте на експлоатационим пољима, примењују се одредбе закона којим се уређује рударство.

2) Транспорт нафте и деривата нафте

Члан 166.

Енергетски субјекти који обављају делатност транспорта нафте нафтоводом или делатност транспорта деривата нафте продуктоводом, дужни су да у плану развоја, који се доноси за период од пет година, утврде динамику изградње нових и реконструкцију

постојећих транспортних капацитета, изворе средстава и друге услове за развој транспортног система, као и програме и мере за смањење губитака у транспортном систему и одговорни су за остваривање плана развоја.

Члан 167.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом или транспорта деривата нафте продуктоводом доноси Правила о раду система за транспорт нафте нафтоводом, односно Правила о раду система за транспорт деривата нафте продуктоводом, која садрже нарочито: техничке услове за безбедан рад система; поступке у случају хаварије и кризних ситуација, правила о приступу систему за транспорт нафте, односно деривата нафте; услове у погледу квалитета нафте односно деривата нафте који се предају за транспорт, правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом и друге услове транспорта.

На правила о раду из става 1. овог члана сагласност даје Агенција.

Правила из става 1. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Члан 168.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом односно транспорт деривата нафте продуктоводом дужан је да омогући транзит нафте нафтоводом или транзит деривата нафте продуктоводом на принципу регулисаног приступа, недискриминације и јавности уз поштовање закључених међудржавних конвенција или уговора.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом или транспорта деривата нафте продуктоводом може одбити приступ систему по захтеву за транзит нафте нафтоводима или транзит деривата нафте продуктоводом ако постоје техничко-технолошка ограничења, ако су капацитети нафтовода или продуктовода попуњени, или због преузетих уговорних обавеза и потрошње нафте или деривата нафте од стране купаца на територији Републике Србије.

За одбијање захтева за транзит нафте нафтоводом примењује се поступак из члана 124. овог закона.

Члан 169.

Енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом, односно транспорта деривата нафте продуктоводом, дужан је да обезбеди тајност комерцијалних и пословних података енергетских субјеката и купаца енергије, као и других података који су му доступни у обављању делатности.

3) Сигурност снабдевања и оперативне резерве

Члан 170.

Енергетски субјекти који снабдевају купце дериватима нафте и купци деривата нафте који користе деривате нафте за производњу електричне или топлотне енергије дужни су да, поред обавезних резерви нафте према посебном закону, обезбеде и оперативне резерве које су најмање једнаке петнаестодневним просечним потребама тих купаца у претходној години.

Оперативне резерве деривата нафте користе се за обезбеђење сигурности снабдевања енергијом становништва и привреде.

Министарство ближе прописује услове и начин обезбеђења, коришћења и обнављања оперативних резерви деривата нафте.

Оперативне резерве нафте и нафтних деривата морају бити одвојене од обавезних резерви.

Члан 171.

Енергетски субјекти који обављају делатност производње и трговине нафтом, дериватима нафте, биогоривима и компримованим природним гасом и трговине моторним и другим горивима на станицама за снабдевање возила дужни су Министарству достављати:

1) податке о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса који се односи на количину, порекло, цену и квалитет и

2) податке о ценама деривата нафте са и без акциза и пореза.

Министарство ће ближе прописати рокове, садржај и начин достављања података из става 1. овог члана.

4) Квалитет деривата нафте и биогорива

Члан 172.

Деривати нафте и биогорива који се стављају на тржиште морају испуњавати услове утврђене прописима о квалитету течних нафтних горива и биогорива, прописима о заштити животне средине, техничким и другим прописима који се односе на промет деривата нафте.

XVII. ТОПЛОТНА ЕНЕРГИЈА

1. Производња топлотне енергије

1) Произвођачи топлотне енергије

Члан 173.

Енергетски субјект који производи топлотну енергију (у даљем тексту: произвођач топлотне енергије) дужан је да производне капацитете одржава у исправном стању, да обезбеди њихову сталну погонску и функционалну способност и безбедно коришћење у складу са техничким и другим прописима који се односе на услове експлоатације те врсте објеката и инсталација, њихову безбедност и услове заштите животне средине утврђене законом и другим прописима.

Члан 174.

Произвођач топлотне енергије коме је актом о оснивању или актом о поверавању обављања делатности производње топлотне енергије утврђена обавеза производње топлотне енергије за тарифне купце дужан је да произведену топлотну енергију испоручује енергетском субјекту који обавља делатност снабдевања тарифних купаца топлотном енергијом према годишњем билансу потреба тарифних купаца.

Произвођач топлотне енергије из става 1. овог члана и енергетски субјект који обавља делатност снабдевања тарифних купаца топлотном енергијом, ако се те делатности не обављају у истом правном субјекту, закључују годишњи уговор о продаји топлотне енергије за потребе тарифних купаца у писменој форми.

2) Дистрибуција и снабдевање топлотном енергијом

Члан 175.

Енергетски субјект који обавља делатност дистрибуције топлотне енергије (у даљем тексту: Дистрибутер топлотне енергије) обавља и делатност снабдевања топлотном енергијом тарифних купаца под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Дистрибутер топлотне енергије дужан је да врши дистрибуцију топлотне енергије свим купцима топлотне енергије на подручју на којем обавља ту делатност на принципима јавности и недискриминације.

Члан 176.

Дистрибутер топлотне енергије одговоран је за одржавање, рад и развој дистрибутивног система усклађеног са потребама купаца којима испоручује топлотну енергију на одређеном подручју.

Дистрибутер топлотне енергије дужан је да својим планом развоја утврђује начин и динамику изградње новог и реконструкцију постојећег дистрибутивног система и других дистрибутивних капацитета за период од пет година.

Дистрибутер топлотне енергије одговоран је за остваривање плана развоја из става 2. овог члана о чему подноси годишњи извештај јединици локалне самоуправе .

Члан 177.

Дистрибутер топлотне енергије доноси Правила о раду дистрибутивног система уз сагласност надлежног органа јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда.

Правилима о раду дистрибутивног система утврђују се нарочито: технички услови за прикључење корисника на систем, технички услови за повезивање са произвођачем, технички и други услови за безбедан погон дистрибутивног система и за обезбеђивање поузданог и континуираног снабдевања купаца топлотном енергијом, поступци у кризним ситуацијама, правила о мерењу са дефинисаном потребном мерном опремом.

Правила из става 1. овог члана објављују се у гласилима јединица локалне самоуправе, града, односно града Београда.

Члан 178.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда својим прописом утврђује услове и начин обезбеђивања континуитета у снабдевању топлотном енергијом купаца на свом подручју, права и обавезе дистрибутера топлотне енергије, права и обавезе купаца топлотне енергије, доноси тарифне системе, издаје лиценце, доноси тарифне ставове и даје сагласност на цене топлотне енергије и прописује друге услове којима се обезбеђује редовно и сигурно снабдевања купаца топлотном енергијом, у складу са законом.

Јединица локалне самоуправе може за обављање делатности производње топлотне енергије, дистрибуције и снабдевања купаца топлотном енергијом основати један енергетски субјект.

У случају из става 2. овог члана актом о оснивању утврђују се услови и начин обављања сваке од делатности у енергетском субјекту.

XVIII. АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТСКУ ЕФИКАСНОСТ

Члан 179.

Агенција за енергетску ефикасност је образована као посебна организација за обављање стручних послова на унапређењу услова и мера за рационалну употребу и штедњу енергије и енергената, као и повећање ефикасности коришћења енергије у свим секторима потрошње енергије.

Агенција за енергетску ефикасност има својство правног лица.

Члан 180.

Агенција за енергетску ефикасност обавља стручне послове који се односе на: промоцију енергетске ефикасности у Републици Србији и промовисање значаја енергетске ефикасности, управљање програмима и пројектима за рационално коришћење енергије и већу употребу обновљивих извора енергије, као и друге послове одређене законом.

Агенција за енергетску ефикасност једном годишње подноси Влади, преко Министарства, извештај о свом раду у претходној години са предлогом мера.

IX. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 181.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство.

Инспекцијски надзор врши Министарство преко електроенергетског инспектора и инспектора опреме под притиском у оквиру делокруга утврђеног законом.

Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора из става 2. овог члана на територији Аутономне покрајине.

Надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши и министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора у складу са законом којим се уређује трговина и законом којим се уређује заштита потрошача.

1) Инспектори

Члан 182.

Послове електроенергетског инспектора може да обавља лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије— мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству, као и положен стручни испит из одговарајуће области.

Послове инспектора опреме под притиском може да обавља лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије— мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству, као и положен стручни испит из одговарајуће области.

Инспектор је самосталан у свом раду у границама овлашћења утврђених законом и другим прописима и за свој рад је лично одговоран.

Министарство надлежно за послове енергетике ближе прописује образац и садржину легитимације инспектора.

2) Права и дужности електроенергетског инспектора

Члан 183.

Електроенергетски инспектор врши инспекцијски надзор над објектима за производњу, пренос и дистрибуцију електричне енергије и у другим објектима напона преко 1 kV, у складу са овлашћењима утврђеним овим законом.

Члан 184.

Електроенергетски инспектор има право и дужност да проверава:

- 1) да ли је прибављена енергетска дозвола у складу са овим законом;
- 2) да ли је прибављено одобрење надлежног органа у складу са прописима којима се уређује изградња објекта;
- 3) да ли је израђена техничка документација за постављање уређаја и инсталација;
- 4) да ли енергетски субјекти који обављају делатности производње, преноса и дистрибуције електричне енергије испуњавају прописане услове за обављање тих делатности;
- 5) да ли се у току коришћења електроенергетски објекти, уређаји и инсталације редовно одржавају и да ли се врши контрола уређаја и инсталација у складу са техничким и другим прописима;
- 6) да ли лица која рукују електроенергетским објектима, уређајима и инсталацијама и лица која раде на одржавању електроенергетских објеката испуњавају прописане услове за вршење тих послова;
- 7) квалитет испоручене електричне енергије.

Електроенергетски инспектор врши и друге послове утврђене законом или прописом донетим на основу закона.

3) Права и дужности инспектора опреме под притиском

Члан 185.

Инспектор опреме под притиском врши инспекцијски надзор над енергетским објектима за: транспорт нафте и деривата нафте, транспорт и дистрибуцију природног гаса, производњу деривата нафте, као и над другим енергетским објектима који имају опрему под притиском у складу са овлашћењима утврђеним овим законом.

Инспектор опреме под притиском врши надзор и над другим објектима који имају опрему под притиском кад је то утврђено законом и другим прописима.

Члан 186.

Инспектор опреме под притиском има право и дужност да проверава:

- 1) да ли је прибављена енергетска дозвола у складу са овим законом;
- 2) да ли је прибављено одобрење надлежног органа у складу са прописима којима се уређује изградња објекта;
- 3) да ли је израђена техничка документација за уградњу и постављање опреме под притиском;
- 4) да ли се уградња и испитивање опреме под притиском врши у складу са законом, техничким и другим прописима;
- 5) да ли енергетски субјекти који у обављању енергетске делатности користе опрему под притиском испуњавају прописане услове за обављање тих делатности;
- 6) да ли се у току коришћења опрема под притиском редовно одржава и да ли се врши њена редовна контрола и испитивање у складу са техничким и другим прописима;
- 7) да ли лица која рукују опремом под притиском и лица која раде на одржавању опреме под притиском испуњавају прописане услове за вршење тих послова;
- 8) квалитет испорученог природног гаса.

Инспектор опреме под притиском врши и друге послове утврђене законом или прописом донетим на основу закона.

4) Овлашћења инспектора

Члан 187.

У вршењу инспекцијског надзора електроенергетски инспектор и инспектор опреме под притиском су овлашћени да:

- 1) наложе да се утврђене неправилности и недостаци отклоне у року који одреде;
- 2) обуставе постављање уређаја, постројења и инсталација или опреме под притиском ако у одређеном року нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци;

3) обуставе употребу или коришћење енергетских објеката, уређаја, постројења, инсталација и опреме под притиском уколико до истека рока утврђеног решењем за отклањање уочених неправилности и недостатака нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци и није поднет захтев за продужење рока за отклањање уочених неправилности и недостатака;

4) забране употребу енергетског објекта, односно коришћење уређаја, постројења или инсталација или опреме под притиском ако:

(1) рад енергетског објекта, уређаја, постројења или инсталације или опреме под притиском доводи у опасност живот или здравље људи и имовину;

(2) ни по истеку рока утврђеног решењем о обустави употребе, односно коришћења објекта нису отклоњене утврђене неправилности и недостаци;

(3) се енергетском субјекту одузме лиценца због неиспуњавања прописаних услова или не поседује лиценцу за обављање енергетске делатности, осим у случају из члана 25. ст. 1. и 2. овог закона.

Енергетски субјект, односно друго правно лице и предузетник коме је решењем инспектора наложено отклањање недостатака и неправилности дужан је да у писаној форми обавести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен решењем.

Члан 188.

Инспектор не може да учествује у изради и вршењу техничке контроле техничке документације за објекте над којима врши инспекцијски надзор, извођењу радова на објектима над којима врши инспекцијски надзор и да врши стручни надзор над извођењем радова на објектима над којима врши инспекцијски надзор.

Инспектор не може да буде члан Комисије за технички преглед објеката над којима врши инспекцијски надзор.

Члан 189.

Енергетски субјект, односно друго правно лице и предузетник је дужан да омогући инспектору несметано извршавање инспекцијског надзора, да му дозволи улазак у објекте, да му стави на располагање све захтеване податке, документа и извештаје потребне за вршење инспекцијског надзора.

Члан 190.

На решење електроенергетског инспектора и инспектора опреме под притиском може се изјавити жалба Министарству у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба на решење из става 1. овог члана не одлаже извршење решења.

XX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1) Привредни преступи

Члан 191.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ енергетски субјект, односно друго правно лице ако:

1) не води засебне рачуне за сваку енергетску делатност у складу са овим законом, не изради годишњи биланс стања и билансе успеха и не обезбеди ревизију у складу са чланом 19. ст. 1, 2. и 3. овог закона;

2) не обезбеди тајност комерцијалних, пословних и других података до којих је дошао у обављању послова из своје надлежности у складу са чланом 19. став 4. овог закона;

3) отпочне да обавља енергетску делатност без прибављене лиценце у складу са чланом 20. став 1. овог закона;

4) не закључи предуговор, односно уговор о откупу електричне енергије са повлашћеним произвођачем у складу са чланом 59. ст. 2. и 3. овог закона;

5) не извршава дужности утврђене овим законом у складу са чланом 68. став 3, чл. 72, 77, 91, 97, 103, 109, 143, 144, чланом 145. став 2, чланом 146. ст. 4. и 5, чланом 147. ст. 3. и 5. и чланом 148. став 2. овог закона;

6) не донесе правила о раду система или не поступа у складу са донетим правилима из члана 72. став 1. тач. 2) и 3), члана 77. став 1. тачка 2), члана 91, члана 97. став 1. тачка 2), члан 103. став 1. тачка 2) и члан 109. став 1. тачка 3) овог закона;

7) не донесу план преузимања мерних уређаја у складу са чланом 77. став 1. тачка 4);

8) не одржава унутрашње гасне инсталације у складу са чланом 106. став 1. овог закона;

9) не омогући присту систему у складу са чланом 122. став 1. овог закона;

10) ако правила расподеле капацитета не усклади у складу са чланом 128. став 3. овог закона;

11) ако акт о висини трошкова прикључења не достави Агенцији у складу са чланом 132. став 4. овог закона;

12) не изврши прикључење објекта купца на систем по налогу инспектора у складу са чланом 133. став 5. овог закона;

13) не обезбеди прописане оперативне резерве у складу са чланом 170. овог закона;

14) не омогући инспекцијски надзор и не изврши решење инспектора у складу са чланом 189. овог закона;

15) не преузму, односно предају објекте, опрему и постројења у складу са чланом 203. овог закона.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ и одговорно лице у енергетском субјекту, односно другом правном лицу.

1) Прекршаји

Члан 192.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај енергетски субјект, односно друго правно лице ако:

1) не достави потребне податке и документацију у складу са чланом 5. став 5, чланом 8. став 3, чланом 72. став 1. тачка 22), чланом 77. став 1. тачка 19), чланом 85. став 2, чланом 97. став 1. тачка 18), чланом 103. став 1. тачка 16), чланом 109. став 1. тачка 13) и чланом 171. овог закона;

2) не донесе програм мера и не поступи у складу са чланом 17;

3) не понуди системске услуге у складу са чланом 69. ст. 3. и 4. овог закона.

4) не закључи уговоре у складу са чланом 83. ст. 1. и 2, чланом 86. став 2, чланом 91. став 1. тачка 2), чл. 112, 114, 123, 126, 127, 134 и 141. овог закона;

5) не одлучи по захтеву купца за прикључење објекта у складу са чланом 130. ст. 2. и 4. овог закона;

6) не прикључи објекат купца на преносни, транспортни односно дистрибутивни систем у складу са чланом 133. овог закона;

7) не уклања дрвеће и друго растиње у складу са чланом 139. став 3. овог закона;

8) не регулише финансијске обавезе у складу са чланом 148. став 2. овог закона;

9) електричну енергију и природни гас користи супротно члану 151. овог закона;

10) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и месту прикључка у складу са чланом 152. овог закона;

11) не достави писмену опомену у складу са чланом 153. овог закона;

12) не достави писмено обавештење у складу са чланом 154. овог закона;

13) не обавести инспектора о отклањању недостатака у складу са чланом 187. став 2. овог закона;

14) не омогући инспекцијски надзор и не изврши решење инспектора у складу са чланом 189. овог закона;

Новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у енергетском субјекту, односно у другом правном лицу.

Члан 193.

Новчаном казном од 5.000 до 500.000,00 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

1) не одржава унутрашње гасне инсталације у складу са чланом 106. став 2. овог закона;

2) не омогући приступ енергетским објектима у складу са чланом 137. став 2.;

3) гради, односно изводи друге радове поред енергетских објеката и сади дрвеће и друго растиње у близини енергетског објекта у складу са чланом 139. ст.1. и 2. овог закона;

4) не регулише финансијске обавезе у складу са чланом 148. став 2. овог закона;

5) електричну енергију и природни гас користи супротно члану 151. овог закона;

6) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и месту прикључка у складу са чланом 152. овог закона;

Новчаном казном од 500,00 до 50.000,00 динара казниће се физичко лице за прекршај ако:

- 1) не омогући приступ енергетским објектима у складу са чланом 137. став 2.;
- 2) гради, односно изводи друге радове поред енергетских објеката и сади дрвеће и друго растиње у близини енергетског објекта у складу са чланом 139. ст.1. и 2. овог закона;
- 3) не регулише финансијске обавезе у складу са чланом 148. став 2. овог закона;
- 4) електричну енергију и природни гас користи супротно члану 151. овог закона;
- 5) не омогући овлашћеним лицима приступ мерним уређајима, инсталацијама и месту прикључка у складу са чланом 152. овог закона;
- 6) не обавести инспектора о отклањању недостатака у складу са чланом 187. став 2. овог закона;
- 7) не омогући инспекцијски надзор и не изврши решење инспектора у складу са чланом 189. овог закона.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај и одговорно лице из члана 17. став 2. овог закона.

XXI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 194.

Поступци који су започети до дана ступања на снагу овог закона наставиће се по прописима по којима су започети.

Члан 195.

Прописи за извршавање овог закона биће донети у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона, осим прописа из члана 26. став 8, члана 31. члана став 3, члана 56. став 9. и члана 59. ст. 6. и 7. и члана 158. став 1. овог закона који ће бити донети најкасније у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона.

До доношење прописа из става 1. овог члана, примењиваће се прописи који су донети на основу Закона о енергетици („Службени гласник РС” број 84/04), ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Национални план за коришћење обновљивих извора енергије за период до 2020. године биће донет у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 196.

Методологије из члана 46. став 1. тачка 1) овог закона биће донете најкасније до 1. августа 2012. године.

Правила из члана 46. став 1. тачка 2) подтачка (1) овог закона биће донета најкасније до 1. октобра 2012. године, а правила из члана 46. став 1. тачка 2) подтачка (2) овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Одлука о ценама системских услуга из члана 46. став 1. тачка 5) подтачка (1) овог закона биће донета најкасније до 1. августа 2012. године.

До доношења методологија из става 1. овог члана примењиваће се одговарајуће методологије донете у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04).

Члан 197.

Енергетски субјекти који на дан ступања на снагу овог закона обављају енергетску делатност настављају да раде у складу са одредбама овог закона.

Члан 198.

Даном ступања на снагу овог закона Агенција за енергетику Републике Србије основана Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04) наставља са радом у складу са одредбама овог закона.

Председник и чланови Савета Агенције настављају да обављају дужности на које су изабрани до истека мандата.

Члан 199.

Агенција за енергетску ефикасност образована као посебна организација Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04) наставља са радом у складу са овим законом.

Члан 200.

Енергетски субјект који даном ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање енергетске делатности организовања тржишта електричне енергије наставља да обавља ту делатност до дана ступања на снагу прописа из члана 89. овог закона.

Лиценце за обављање енергетске делатности трговине електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца, трговине природним гасом ради снабдевања тарифних купаца, трговине на мало електричном енергијом за потребе тарифних купаца и трговине на мало природним гасом за потребе тарифних купаца издате до дана ступања на снагу овог закона важиће до дана издавања лиценце за обављање делатности јавног снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, у складу са овим законом.

Ако енергетском субјекту из става 2. овог члана не буде издата лиценца за обављање делатности јавног снабдевања електричном енергијом, односно природним гасом, евиденције, исправе, уговори и друга документа о крајњим купцима које је тај енергетски субјект снабдевао електричном енергијом, односно природним гасом, преузима енергетски субјект коме је издата лиценца за јавно снабдевање електричном енергијом, односно природним гасом, у складу са одредбама овог закона.

Енергетски субјекти који на дан ступања на снагу овог закона обављају делатност трговине на мало природним гасом за потребе тарифних купаца могу најкасније до 1. јула 2012. године да поднесу захтев за измену акта о поверавању обављања делатности од општег интереса, за подручје на којем обављају ту делатност, ради одређивања јавног снабдевача природним гасом у складу са чланом 140. овог закона.

Лиценце за обављање енергетских делатности које су издате до дана ступања на снагу овог закона важиће до истека рока на који су издате ако су делатности за чије обављање су издате те лиценце прописане и овим законом.

Лиценце за обављање енергетских делатности које су издате до дана ступања на снагу овог закона важиће до истека рока на који су издате, ако су

делатности за чије обављање су издате те лиценце прописане и овим законом само под другим називом и ако енергетски субјект у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона достави ту лиценцу Агенцији ради евидентирања промењеног назива делатности и стављања забележбе на решење којим је издата лиценца.

Одредба става 5. овог члана примењује се и на енергетске субјекте којима су издате две лиценце за обављање делатности које су овим законом одређене као једна делатност.

Члан 201.

Раздвајање оператора система у смислу чл. 15. и 19. овог закона извршиће се најкасније до 1. октобра 2012. године.

Члан 202.

Јавни снабдевач електричном енергијом, односно јавни снабдевач природним гасом из члана 140. став 4. овог закона, биће одређен најкасније до 1. октобра 2012. године.

Јавни снабдевач електричном енергијом ће у року од 30 дана од дана отпочињања обављања делатности преузети уговоре о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача који су закључени пре ступања на снагу овог закона и закључиће предуговоре.

Резервни снабдевач електричном енергијом, односно резервни снабдевач природним гасом из члана 146. став 1. овог закона, биће одређен најкасније до 1. октобра 2012. године.

Снабдевач из члана 140. став 7. овог закона биће одређен најкасније до 1. октобра 2012. године.

Крајњи купци из члана 145. овог закона имаће право на резервно снабдевање електричном енергијом до 1. јануара 2015. године, а природним гасом до 1. јануара 2016. године.

Члан 203.

Преузимање, односно предају објеката, опреме и постројења који су делови система из чл. 70. и 75. овог закона извршиће оператор преносног и дистрибутивног система електричне енергије, без накнаде, најкасније до 1. јануара 2013. године.

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије и корисници система закључиће уговор којим ће уредити услове и начин преузимања објеката, опреме и постројења који су делови њихових система из чл. 70. и 75. овог закона најкасније у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона

Члан 204.

Оператор дистрибутивног система електричне енергије донеће план преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача који чине дистрибутивни систем из члана 75. овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона

Оператор дистрибутивног система електричне енергије ће мерне уређаје у складу са динамиком утврђеном планом из члана 77. став 3. преузети и

заменити, а мерно разводне ормане, односно прикључне водове, инсталације и опрему у мерно разводном орману преузети и заменити, односно преузети и усагласити са захтевима из техничких прописа и са правилима о раду дистрибутивног система у року до десет година.

Члан 205.

Оператори система и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводом или транспорта деривата нафте продуктоводом доставиће правила о раду система из чл. 74, 79. и 167. овог закона Агенцији ради давања сагласности, најкасније у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператори транспортног система природног гаса доставиће Агенцији правила о раду из члана 99. овог закона, ради давања сагласности, најкасније у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона, а оператори дистрибутивних система природног гаса доставиће Агенцији правила о раду из члана 105. овог закона, најкасније у року од шест месеци од дана објављивања правила о раду транспортног система природног гаса на чији систем су прикључени.

Оператор складишта природног гаса доставиће Агенцији, ради давања сагласности, правила о раду из члана 110. овог закона најкасније у року од дванаест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Оператор преносног система доставиће правила о раду из члана 87. овог закона Агенцији, ради давања сагласности, најкасније у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона, а правила из члана 72. тачка 4. овог закона најкасније до 1. новембра 2011. године.

Оператор тржишта доставиће правила о раду из члана 92. овог закона Агенцији, ради давања сагласности, најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу прописа из члана 89. овог закона.

Оператори система за пренос и дистрибуцију електричне енергије и оператор транспортног система природног гаса доставиће Агенцији, ради давања сагласности, планове развоја система из члана 72. тачка 5), члана 77. тачка 3) и члана 97. тачка 3) овог закона најкасније у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Енергетски субјекти ће донети програм мера и одредити одговорно лице из члана 17. овог закона најкасније до 1. новембра 2012. године.

Члан 206.

Крајњег купца електричне енергије и природног гаса који је до дана ступања на снагу овог закона изабрао свог снабдевача на тржишту наставља да снабдева тај снабдевач у складу са одредбама овог закона.

Крајње купце електричне енергије и природног гаса који до дана ступања на снагу овог закона нису изабрали свог снабдевача наставља да снабдева енергетски субјект који је до тада снабдевао тарифне купце, по регулисаним ценама, док не изабере свог снабдевача, а најкасније до 31. децембра 2012. године.

Право на јавно снабдевање имаће:

1) од 1. јануара 2013. године, крајњи купци електричне енергије, односно природног гаса чији су објекти прикључени на дистрибутивни систем;

2) од 1. јануара 2014. године само домаћинства и мали купци електричне енергије;

3) од 1. јануара 2015. године само домаћинства и мали купци природног гаса.

Одредба става 3. овог члана сходно се примењује и на купце електричне енергије и природног гаса који до дана ступања на снагу овог закона нису били прикључени на систем.

Члан 207.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04), осим члана 15. став 1. тачка 1), члана 66. ст. 5. и 6. и члана 70. став 1. који престају да важе 1. октобра 2012. године и Закон о електроенергетској, грађевинској и инспекцији парних котлова („Службени гласник СРС”, бр.5/83, 15/83, 24/85, 45/85, 6/89, 59/89 и 84/04 и „Службени гласник РС” бр.53/93, 67/93, 48/94 и 44/95).

Члан 208.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, с тим што се одредба члана 67. став 1. овог закона примењује од 1. октобра 2012. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ЗАКОНА О ЕНЕРГЕТИЦИ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 97. тачка 6. и 10. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, бр.83/06 и 98/06) према којој Република Србија поред осталог уређује и обезбеђује: „јединствено тржиште; правни положај привредних субјеката; систем обављања појединих привредних и других делатности, као и систем јавних служби”.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04) (у даљем тексту: закон) донет је 2004. године, после потписивања Атинског меморандума о разумевању о регионалном енергетском тржишту Југоисточне Европе и његовој интеграцији у Европску Заједницу потписан у Атини 8. 12. 2003. године и као предуслов за потписивање Уговора о оснивању Енергетске заједнице (ЕЗ) између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенјске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности УН („Службени гласник РС”, број 62/06).

Доношењем овог закона започет је процес реформи енергетског сектора са циљем обезбеђења предуслова за развој и ефикаснији рад свих субјеката који обављају енергетске делатности према тржишним принципима пословања, као и усаглашавање овог закона са прописима Европске уније.

Овим законом, у великој мери су имплементиране одредбе из другог пакета прописа Европске уније и то: Упутство 2003/54 о правилима за унутрашње тржиште електричне енергије, Упутство 2003/55/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, Уредба 1228/2003 о приступу електроенергетској мрежи ради прекограничних размена електричне енергије (са амандманима од 2006.г. које је усвојио Министарски савет (МС) ЕЗ одлуком 2008/02 из 2008.г).

Законом је створен основ да се за имплементацију прописа који се односе на обавезу раздвајања енергетских субјеката, рачуноводствено, технички и правно, организовање регулаторног тела, регулисање енергетских делатности, приступ систему и тржишту енергије, прикључење на систем, и слично, а све уз поштовање прописа о заштити животне средине, енергетске ефикасности и повећања коришћења обновљивих извора енергије како би се обезбедила сигурност снабдевања енергијом.

У складу са наведеним законом, у области електропривреде извршено је рачуноводствено и правно раздвајање преноса електричне енергије, који сада обавља Јавно предузеће „Електромержа Србије” (ЈП ЕМС), од осталих енергетских делатности. Бивше Јавно предузеће „Електропривреда Србије” је престало да постоји, а основано је ново Јавно предузеће „Електропривреда Србије” (ЈП ЕПС), које је организовано као вертикално организовано предузеће које обавља делатности производње, дистрибуције, трговине електричном енергијом и трговине електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца. Дистрибуцију електричном енергијом и трговину електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца обављају друштва са ограниченом

одговорношћу основана од стране ЈП ЕПС-а, која су у систему ЈП ЕПС-а (једанаест зависних привредних друштава).

Такође, у области природног гаса и нафте престало је да постоји Јавно предузеће „Нафтна индустрија Србије” и основана су три нова субјекта и то: „Нафтна индустрија Србије” а.д, Јавно предузеће „Србијас” Нови Сад и Јавно предузеће „Транаснафта” панчево. Јавно предузеће „Србијас” је основано за обављање делатности транспорта природног гаса, складиштења природног гаса, дистрибуције природног гаса, трговине природним гасом и трговине природним гасом ради снабдевања тарифних купаца. Ово јавно предузеће је са Руским партнером, сходно Закону о потврђивању споразума Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде („Службени гласник РС”, број 83/08) је 2010. године основало заједничку друштво за складиштење природног гаса „Подземно складиште гаса Банатски Двор” д.о.о. Нови Сад. На тржишту природног гаса делатност транспорта природног гаса обавља још и „Југоросгаз” а.д. Београд. У области дистрибуције природног гаса и трговине природним гасом ради снабдевања тарифних купаца постоји тридесетпет привредних субјеката. Јавно предузеће „Транснафта” обавља енергетске делатности у области нафте и деривата нафте.

Овим Законом основана је Агенција за енергетику Републике Србије, као независно регулаторно тело за обављање послова на унапређивању и усмеравању развоја тржишта енергије на принципима недискриминације и ефикасне конкуренције, праћењу примене прописа и правила за рад енергетских система, усклађивању активности енергетских субјеката на обезбеђивању редовног снабдевања купаца енергијом и услугама и њихову заштиту и равноправан положај.

Република Србија је 2005. године потписала и 2006. године ратификовала Уговор о оснивању Енергетске заједнице (ЕЗ) између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенјске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности УН („Службени гласник РС”, број 62/06) (у даљем тексту: Уговор).

Према плану примене из Анекса I Уговора створена је обавеза да у року од 12 месеци од ступања Уговора на снагу изврши се усаглашавање са Упутством 2003/54 о правилима за унутрашње тржиште електричне енергије, Упутством 2003/55/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, Уредбом 1228/2003 о приступу електроенергетској мрежи ради прекограничних размена електричне енергије.

Такође, одлукама Министарског савета Енергетске заједнице Југоисточне Европе створена је обавеза да се изврши усаглашавање са Уредбом бр.1775/2005 о условима за приступ мрежама за транспорт природног гаса, Упутством за мере обезбеђивања сигурности снабдевања електричне енергије и инвестиција у инфраструктуру 2005/89 (одлука МС ЕЗ 2007/06 из 2007.г) и Упутством бр.2004/67/ ЕЗ о мерама за одржавање сигурности снабдевања природним гасом.

Сходно потписаном и ратификованом Уговору Република Србија као уговорна страна овим Уговором је преузела обавезу да имплементира Упутство 2001/77/ЕС о промовисању употребе енергије произведене из обновљивих извора енергије и Упутства 2003/30/ЕС о промоцији употребе биогорива или другог горива произведеног из обновљивих извора за саобраћај. Такође, ново Упутство 2009/28/ЕС о обновљивој енергији које поставља обавезујуће

националне циљеве који треба да се достигну кроз промоцију обновљиве енергије у секторима електричне енергије, грејања и хлађења и у сектору транспорта како би се обезбедило да до 2020. године обновљива енергија чини бар 20% укупне потрошње енергије у ЕУ. Упутство такође да ће до 2020. године коришћење обновљиве енергије у транспорту износити најмање 10% потрошње горива у ЕУ.

Поред наведеног Уговором су дефинисани рокови који се односе на имплементацију горе наведених прописа Европске уније, односно њихових циљева, а утврђен је рок за отварање тржишта енергије, као и рок за раздвајање делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију, односно природни гас од осталих енергетских делатности. Према томе, рок за отварање тржишта електричне енергије и природног гаса за све купце који нису домаћинства требало је да буде 1. јануара 2008. године, а за домаћинства 1. јануара 2015. године, а рок за раздвајање делатности 1. јула 2007. године. Ови рокови, као и друге обавезе из Уговора, су били обухваћени Нацртом закона о изменама и допунама Закона о енергетици кога је предлагач припремио крајем 2007. године и по којем су била прибављена сва потребна мишљења. Међутим овај Нацрт закона није прошао даљу процедуру, односно није дошло до утврђивања Предлога закона и достављања Народној скупштини на усвајање, због промене Владе.

Поред тога, у међувремену ЕУ је донела трећи пакет директива који је ступио на снагу у марту 2011. године и то: Директиву 2009/72 у јулу 2009 која се односи на заједничка правила за унутрашње тржиште електричне енергије којом се надомешћује, односно поништава директива 2003/54, Уредбу 714/2009/ЕС о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије којом се укида Уредба 1228/2003/ЕС, Уредбу бр. 715/2009 о условима за приступ транспортним мрежама природног гаса, на основу које престаје да важи Уредба бр. 1775/2005, Директиву 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса, којом се укида Упутство 2003/55/ЕЗ, Уредбу о мерама заштите сигурности снабдевања гасом, на основу које престаје да важи Упутство бр.2004/67/ЕЗ, Директива 2009/28/ЕК о промовисању употребе енергије из обновљивих извора и измени и допуни и потом поништењу Директива 2001/77/ЕЦ и 2003/30/ЕС.

Доношењем овог закона у потпуности ће се имплементирати други пакет прописа ЕУ и делом имплементирати трећи пакет, чиме ће се створити услови за сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање електричном енергијом и природним гасом, уравнотежени развој сектора у циљу обезбеђивања потребних количина енергије за задовољавање потреба купаца енергије, подстицање конкурентности на тржишту на начелима недискриминације, развој енергетске инфраструктуре и увођења савремених технологија и стварања транспарентних, атрактивних и стабилних услова за улагања у изградњу, реконструкцију и модернизацију енергетских објеката, заштита купаца, коришћење обновљивих извора енергије.

1. ПРОБЛЕМИ КОЈЕ ЗАКОН ТРЕБА ДА РЕШИ

Доношењем овог закона успоставља се законски оквир за: унапређење сигурности испоруке и снабдевања; заштиту интереса енергетских субјеката; заштиту интереса произвођача и купаца; детаљније уређење права приступа систему; повећање тржишне конкуренције; ефикаснији развој тржишта електричне енергије и природног гаса; успостављање организованог тржишта електричне енергије; ефикасније одлучивање о ценама електричне енергије, природног гаса и услуга енергетских система за пренос, транспорт, дистрибуцију; доношење правила за промену снабдевача електричном

енергијом и природним гасом; обезбеђује се независност оператора дистрибутивног система од функција снабдевања електричном енергијом и природног гаса, отклањање административних препрека приликом изградње електрана које користе обновљиве изворе енергије, појачава се улога регулаторног тела; оператора система у погледу преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, прикључних водова инсталација и опреме и других уређаја; обезбеђивање снабдевања од стране јавног снабдевача по регулисаним ценама; поступност отварања тржишта, са одређеним изузецима и са дефинисањем прелазног периода за такве купце и у том циљу имајући у виду специфичност домаће привреде уводи се резервно снабдевање.

2. ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ДОНОШЕЊЕМ ЗАКОНА ПОСТИЖУ

Доношењем овог закона и усвајањем осталих прописа и аката, који ће се донети на основу овог закона постићи ће се у великој мери хармонизација са прописима Европске уније.

Усвајањем Закона о енергетици створиће се услови за поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање енергијом и енергентима, развој тржишта, конкурентност, заштита купаца, наставак реформи у сектору енергетике, кроз унапређење рада енергетских субјеката и њихово оспособљавање за тржишне услове пословања и побољшање услова за интеграцију у регионално тржиште, побољшање услова за одрживи развој; унапређење енергетске ефикасности, побољшање услова и поједностављивање процедура за инвестирање у сектор енергетике.

Поред наведеног, у закону је дат основ и за стимулисање што веће производње енергије из производних капацитета који користе обновљиве изворе енергије.

У том циљу, дефинисани су услови на основу којих се може стећи статус повлашћеног произвођача енергије.

Да би инвеститори лакше обезбедили средства за изградњу објекта уведена је могућност стицања привременог статуса повлашћеног произвођача који се утврђује на захтев енергетског субјекта и може трајати највише 3 године од дана доношења решења. Такође је прописано да уколико енергетски субјект није у том року стекао статус повлашћеног произвођача може поднети захтев за продужење привременог статуса за највише годину дана под условом да је приложио доказ да је поднео потпуни захтев за технички преглед објекта. Пре стицања статуса повлашћеног произвођача енергетски субјект који користи енергију ветра и енергију сунца може решењем Министарства, стећи привремени статус повлашћеног произвођача ако је прибавио грађевинску дозволу, испуњава друге услове прописане овим законом и ако је обезбедио новчани депозит или банкарску гаранцију у висини од 2 посто од вредности инвестиције.

Исто тако прописане су и подстицајне мере, као и обавеза јавног снабдевача да откупи електричну енергију од повлашћеног произвођача и да закључи уговор о откупу, као и да преузме балансну одговорност тог произвођача на основу уговора о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона .

На захтев енергетског субјекта који је стекао привремени статус повлашћеног произвођача јавни снабдевач је дужан да у року од 30 дана од дана подношења захтева закључи предуговор о откупу електричне енергије. Јавни снабдевач није дужан да закључи уговор о откупу електричне енергије од повлашћеног произвођача у складу са предуговором ако енергетски субјект не

стекне статус повлашћеног произвођача у складу са законом. Такође је прописано Влада прописати мере подстицаја коришћењем обновљивих извора енергије и за откуп те енергије у зависности од врсте и снаге електране, прописати цене по којима се откупљује електрична енергија од повлашћених произвођача, период важења цена и обавезе откупа електричне енергије, обавезе по питању балансне одговорности, садржину и трајање предуговора и уговора о откупу и начин обрачуна накнаде за подстицај и расподеле средстава по том основу.

3. РАЗМАТРАНЕ МОГУЋНОСТИ ДА СЕ ПРОБЛЕМ РЕШИ И БЕЗ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

Полазећи од нашег правног система, а имајући у виду преузете обавезе које се односе на имплементацију прописа Европске Уније, није било могуће без доношења закона извршити потребну имплементацију.

Такође, имајући у виду Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица с једне стране и Републике Србије са друге стране, Национални програм за интеграцију у Европску Унију, као и Акциони план за испуњавање препорука из Годишњег извештаја Европске Комисије за 2010. годину доношење овог закона је и предуслов Републике Србије за стицање статуса кандидата за придруживање ЕУ.

4. ЗАШТО ЈЕ ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА НАЈБОЉИ НАЧИН РЕШАВАЊА ПРОБЛЕМА

Доношење новог Закона о енергетици је у складу са низом активности које Република Србија предузима како би се успоставио правни и институционални оквир за спровођење потребних активности, у циљу прилагођавања и усклађивања са правним тековинама Европске уније у области енергетике.

Реформа енергетског сектора има непосредан и значајан утицај на општи привредни развој, стање и могућности инвестиционе активности, подизање квалитета и стварање тржишне економије оспособљене да се укључи у јединствено тржиште Европске уније и друге међународне тржишне токове.

III. ОБЈАШЊЕЊА ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Члан 1. дефинише предмет уређивања закона, односно уређују се циљеви и начин остваривања енергетске политике и створе услови за сталан и уједначен развој стратешки важних делатности у тој области, а све у циљу поузданог, сигурног и квалитетног снабдевања купаца енергијом.

Члан 2. даје значење појмова који се користе у Закону ради лакшег разумевања појединих одредаба, а који су усклађени са правилима Европске уније.

Члан 3. до 11. уређује политику развоја енергетике. Уграђивање у закон посебног одељка у политици развоја енергетике извршено је са циљем да се, на законом утврђеним начелима и принципима вођења те политике, установи јединствено планирање развоја енергетских делатности доношењем, пре свега, стратегије развоја тих делатности на нивоу Републике, а потом доношење програма за њено остваривање, којима ће се на усклађен начин и предузимањем синхронизованих активности, спроводити политика развоја у области енергетике, као стратешки значајној области. Такође је прописана обавеза израде енергетског биланса и обавеза Аутономне покрајине и јединица

локалне самоуправе да у својим плановима развоја планирају потребе за енергијом на свом подручју, као и услове и начин обезбеђивања неопходних енергетских капацитета у складу са Стратегијом и Програмом.

Чланови 11. и 12. садрже надлежности Владе и Министарства која произлазе из овог закона.

Поглавље IV уређује енергетске делатности, лиценце и енергетске дозволе, а у чл. 13. 14. и 15. прописане су енергетске делатности и услови за обављање енергетских делатности где је значајна новина да енергетска делатност производња електричне енергије није делатност од општег интереса што је у складу са Директивом ЕУ. Такође прописано је ко може да обавља енергетску делатности односно може да је обавља јавно предузеће, привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник који је уписан у одговарајући регистар и који има лиценцу за обављање енергетске делатности, ако овим законом није другачије прописано.

У оквиру овог поглавља у чл. 15. до 20. уређује се раздвајање оператора и раздвајање рачуна, тако да ови чланови имају посебан значај јер представљају суштинско усклађивање закона са правним тековинама Европске уније.

Члан 15. прописује обавезу оператору система који је део вертикално или хоризонталног интегрисаног предузећа, да мора бити независан у погледу правне форме, организације и доношења одлука од осталих активности које се не односе на управљање преносним, транспортним или дистрибутивном системом, односно складишта природног гаса при чему се власништво над средствима преносног, транспортног или дистрибутивног система не мора одвојити од вертикално интегрисаног предузећа.

Такође уређује се начин на који се осигурава та независност, а поред осталог и уређује се у ком случају матично привредно друштво одобрава годишње финансијске планове оператору преносног, транспортног, дистрибутивног система и складишта природног гаса и одређује границе њихове задужености, али не издаје упутства за њихово свакодневно пословање.

У члану 16. прописује се забрана међусобног субвенционисања субјеката који се баве регулисаним делатностима и оних субјеката који се баве тржишним делатностима унутар вертикално или хоризонтално интегрисаног привредног друштва, као и субвенционисање међу делатностима унутар истог субјекта, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника система.

Члан 17. прописује обавезу оператору система који послује унутар вертикално интегрисаног предузећа да доноси програм за обезбеђивање недискриминаторског понашања који садржи мере којима се спречава недискриминаторско понашања, утврђују се посебне обавезе запослених у остваривању циљева програма, као и да одреди одговорно лице за надзор над спровођењем овог програма.

Члан 18. прописује да се из примене одредби ових чланова изузима оператор дистрибутивног система природног гаса на чији систем је прикључено мање од 100.000 крајњих купаца.

Члан 19. прописује обавезу енергетском субјекту који обавља више енергетских делатности чије су цене регулисане или који поред тих енергетских делатности обавља и друге енергетске, односно друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима, да у својим

рачуноводственим интерним обрачунама води засебне рачуне за сваку од енергетских делатности и за друге делатности које се у смислу овог закона не сматрају енергетским делатностима и да сачини годишње билансе стања и билансе успеха за сваку делатност појединачно; да обезбеди ревизију годишњих финансијских извештаја која треба да потврди поштовање начела избегавања дискриминације и међусобног субвенционисања, ако је и обвезник ревизије годишњих финансијских извештаја; да у свом општем акту о рачуноводству и рачуноводственим политикама утврди правила за распоређивање заједничких билансних позиција које ће примењивати при изради рачуноводствених интерних обрачуна по делатностима.

За све операторе система прописана је обавеза обезбеђивања тајности комерцијално осетљивих и пословних података енергетских субјеката и купаца енергије и енергената и других података који су му доступни у обављању делатности, као и информације о својим активностима које би некоме могле да омогуће предност на тржишту.

Чланови 20. до 27. прописују начин стицања лиценце за обављање енергетских делатности, одузимања лиценце, правну заштиту субјеката у тим поступцима, право на жалбу министарству надлежном за послове енергетике. Такође, прописано је да се лиценца издаје на 10 година, а за производњу електричне енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне и производњу топлотне енергије на 30 година и установљава се обавеза енергетском субјекту коме је издата лиценца за обављање енергетске делатности да у случају промена у вези са енергетским објектима који се користе за обављање енергетске делатности, као и промена техничких и других прописа, поднесе захтев за измену решења којим је издата лиценца.

Чланови 27. до 36. уређују издавање енергетске дозволе као потребног услова за грађевинску дозволу. Прописано је да се енергетски објекти граде у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката, техничким и другим прописима, а по претходно прибављеној енергетској дозволи. Такође је прописано за које објекте се прибавља енергетска дозвола, начин издавања, услови, садржина захтева. Прописан је нови рок важења енергетске дозволе, три године од дана издавања исте, имајући у виду искуство у примени важећег закона.

Такође је прописана дужност за имаоца енергетске дозволе да поднесе захтев за измену енергетске дозволе, ако у року важења енергетске дозволе настану измене у односу на издату енергетску дозволу, а изменом у смислу овог члана сматра се свака промена у односу на садржину захтева која је утврђена овим законом.

Такође, прописана је обавеза да се за изградњу енергетских објеката за производњу електричне енергије снаге до 1MW који као примарни енергетски ресурс користе воду, за које се не издаје енергетска дозвола, пре прибављања грађевинске дозволе претходно прибави сагласност Министарства да се изградњом тих објеката обезбеђује технички економски оптимално искоришћење потенцијала извора примарне енергије.

Чланови 36. до 52. односе се на Агенцију за енергетику Републике Србије која је основана Законом о енергетици („Службени гласник РС”, број: 84/04) као регулаторно тело, као самостални правни субјект и функционално независна од било ког државног органа, као и од свих организација и лица који се баве енергетским делатностима. Даље се уређује: Савет Агенције, мандат и престанак мандата, сукоб интереса, статут и општи акти, финансирање Агенције и јавност рада.

У погледу надлежности Агенције, важно је уочити следеће групе послова: доноси методологије за одређивање цена и одређивања трошкова прикључења на систем, доноси правила о промени снабдевача и правила о праћењу техничких комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке електричне енергије и природног гаса, даје сагласност на правила о раду система, одузима лиценце, води регистар издатих лиценци и доноси акт о висини накнаде и одређује висину накнаде за лиценце, осим за делатности из области топлотне енергије, утврђује цене системских услуга-резерве које су обавезни да пруже произвођачи прикључени на преносни систем, одобрава регулисане цене, одлучује по жалбама, даје мишљење по захтеву за изузеће од примене права на регулисани приступ систему.

Такође, Агенција је овлашћена да доноси упутства и препоруке и даје смернице за примену, методологија и других аката за чије доношење је овлашћена, захтева измену правила о раду система на које даје сагласност, ближе утврђује начин, поступак и рокове за достављање података и документације неопходних за рад Агенције, за вођење књиговодствених евиденција за потребе регулације и за спровођење поступка раздвајања рачуна и других поступака утврђених законом.

Агенција је овлашћена да захтева од енергетских субјеката податке и документацију неопходну за извршавање послова Агенције утврђених овим законом, који су дужни да те податке доставе Агенцији у року од осам дана од дана пријема захтева за достављање података. Агенција је дужна да у складу са законом и другим прописима чува тајност комерцијалних и других поверљивих пословних података који су јој достављени за обављање послова из њене надлежности.

Агенција обезбеђује недискриминацију, ефективну конкуренцију и ефикасно функционисање тржишта електричне енергије и природног гаса, кроз: праћење ефикасног раздвајања рачуна лиценцираних енергетских субјеката; праћење извршења обавеза енергетских субјеката прописаних овим законом; праћење примене правила о додели прекограничних преносних капацитета у сарадњи са регулаторним телима других држава; праћење поступака за решавање питања загушења капацитета унутар националног система електричне енергије и природног гаса; праћење времена које је потребно операторима система да изврше прикључење на мрежу, односно отклањање квара; праћење извршења обавезе објављивања података од стране оператора преносног и транспортног система у вези са прекограничним капацитетима и коришћењем мреже; праћење начина коришћења резерви у систему; да ли су услови и цене за прикључење на мреже нових произвођача електричне енергије објективни, транспарентни и недискриминаторни, посебно имајући у виду трошкове и користи од технологија различитих обновљивих извора енергије, производње прикључене на дистрибутивни систем и комбиноване производње електричне и топлотне енергије; праћење на који начин оператори преносних и дистрибутивних система и енергетски субјект који обавља делатност транспорта нафте нафтоводима, односно транспорта деривата нафте продуктоводима, извршавају своје законом утврђене обавезе; праћење нивоа транспарентности и конкуренције, у сарадњи са органима надлежним за послове конкуренције.

Члановима 52. до 64. уређују се национални циљеви у области обновљивих извора енергије, Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије, поступак издавања, преношења и престанак важења гаранције порекла. Прописано је да гаранцију порекла издаје оператор преносног система води регистар и да гаранција порекла издата у другим

државама важи под условима реципроцитета и у Републици Србији и у складу са потврђеним међународним уговором.

Такође чланом 56. уређује се начин и услови стицања статус повлашћеног произвођача електричне енергије, а у члану 57. начин и услови стицања статуса повлашћеног произвођача топлотне енергије, за чији статус услове прописује надлежни орган јединице локалне самоуправе, града и града Београда, и води регистар.

Чланом 60. уређују се подстицајне мере за коришћење обновљивих извора за производњу електричне енергије које обухватају обавезу откупа електричне енергије од повлашћеног произвођача и цене по којима се та енергија откупљује. Јавни снабдевач је обавезан да откупи електричну енергију од повлашћеног произвођача. Средства за откуп електричне енергије од повлашћеног произвођача обезбеђују крајњи купци плаћањем посебне накнаде за подстицај која се плаћа уз рачун за коришћење преносног, односно дистрибутивног система и посебно се исказује.

Чл. 61. и 62. уређују се права повлашћеног произвођача, случајеви у којима енергетски субјект губи статус повлашћеног произвођача и регистар повлашћених произвођача.

Чланом 62. уређују се подстицајне мере за коришћење обновљивих извора за производњу топлотне енергије које се утврђују актом надлежног органа јединице локалне самоуправе.

Чланом 63. створен је основ за доношење прописа: о обавезном удеу биогорива у сектору саобраћаја и мерама за његово достизање и о подстицајним мерама за производњу биогорива као и за одређивање критеријума за одрживу производњу биогорива.

Члановима 64. до 68. уређују се цене енергије, енергената и услуга које пружају енергетски субјекти у обављању енергетских делатности. Цене у складу са овим законом су регулисане или слободне. Регулисане цене су: цене електричне енергије и природног гаса за јавно снабдевање; цене приступа систему за пренос електричне енергије; цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије; цене приступа систему за транспорт природног гаса; цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса; цене приступа систему за транспорт нафте нафтоводима; цене приступа систему за транспорт деривата нафте продуктоводима. Поред наведених, регулисане су и цене електричне енергије за потребе балансирања система које се обрачунавају на начин утврђен правилима о раду тржишта; накнаде за учешће на организованом тржишту електричне енергије у складу са правилима о раду организованог тржишта; цене природног гаса за потребе балансирања система које се обрачунавају на начин утврђен правилима о раду транспортног система и цене системских услуга резерве које су обавезни да пруже произвођачи прикључени на преносни систем.

Цене испоручене топлотне енергије, односно извршених услуга су регулисане од стране надлежних органа јединице локалне самоуправе, града, односно града Београда.

Ради спречавања поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту нафте и деривата нафте, Влада може прописати начин утврђивања највиших цена основних деривата нафте без фискалних дажбина.

Регулисане цене се објављују и одређују се на основу методологија које доноси Агенција.

Чл. 68. до 93. у Поглављу VIII уређује се електрична енергија а у оквиру тога производња, пренос, дистрибуција, тржиште електричне енергије и организовано тржиште електричне енергије.

У чл.68. и 69. уређују се права и дужности произвођача електричне енергије.

У члану 70. дефинише се шта чини преносни систем, а у чл. 71. и 72. уређују се права и дужности оператора преносног система.

У члану 73. прописује се да оператор преносног система не може ни да продаје ни да купује електричну енергију осим у случају обезбеђивања системских услуга, балансирања система и за надокнаду губитака.

У члану 74. уређује се садржина правила о раду преносног система.

У члану 75. дефинише се шта чини дистрибутивни систем, а у чл. 76. и 77. уређују се права и дужности оператора дистрибутивног система.

У члану 78 прописује се да оператор дистрибутивног система не може ни да продаје ни да купује електричну енергију осим у случају куповине електричне енергије за надокнаду губитака.

У члану 79. уређује се садржина правила о раду дистрибутивног система.

У чл. 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86. уређује се тржиште електричне енергије, утврђује се да оператор преносног система организује и администрира балансно тржиште електричне енергије, учесници на тржишту, посебно билатерално тржиште, балансна одговорност учесника на тржишту, балансно тржиште електричне енергије.

У члану 87. уређује се садржина правила о раду тржишта електричне енергије.

У чл. 88. и 89. уређује се организовано тржиште електричне енергије и ствара се основ да Влада донесе акт којим се ближе уређује организација и рад оператора тржишта електричне енергије.

У чл. 90. и 91. уређује се права и дужности оператора тржишта електричне енергије.

У члану 92. уређује се садржина правила о раду организованог тржишта електричне енергије.

Чл. 93. до 118. у Поглављу IX уређује се природни гас а у оквиру тога транспорт природног гаса и управљање транспортним системом, дистрибутивни систем природног гаса и управљање дистрибутивни систем природног гаса, складиштење управљање складиштем природног гаса и тржиште природног гаса.

У члану 93. дефинише се шта чини систем за транспорт природног гаса, а у чл. 96. 97. и 98. уређују се права и дужности оператора транспортног система природног гаса.

У члану 98. прописује се да оператор транспортног система природног гаса не може да продаје и купује природни гас осим у случају обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса, балансирања система и за надокнаду губитака.

У члану 99. уређује се садржина правила о раду транспортног система природног гаса.

У члану 100. дефинише се шта чини дистрибутивни систем природног гаса, а у чл. 101, 102. и 103. уређују се права и дужности оператора дистрибутивног система природног гаса.

У члану 104. прописује се да оператор дистрибутивног система природног гаса не може да продаје и купује природни гас осим у случају куповине за надокнаду губитака у дистрибутивном систему.

У члану 105. уређује се садржина правила о раду дистрибутивног система природног гаса.

У члану 106. утврђује се обавеза контроле унутрашњих гасних инсталација, и дужности купаца да обезбеди одржавање тих инсталација.

У члану 107. уређује се ко обавља делатност складиштења и управљања складиштем природног гаса, а у чл. 108. и 109. права и дужности оператора складишта природног гаса.

У члану 110. уређује се садржина правила о раду складишта природног гаса.

У члану 111. прописује се да оператор складишта природног гаса не може да продаје и купује природни гас осим у случају обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса и покривања техничких губитака.

У чл. 112. до 117. уређује се начин обављања куповине и продаје на тржишту природног гаса, учесници на тржишту природног гаса, балансна одговорност, вођење регистра балансне одговорности, а у члану 117. уређује се да је оператор транспортног система природног гаса обезбеђује природни гас за балансирање и одржавање сигурног рада система од учесника на тржишту коришћењем природног гаса из складишта као и из лајнпака.

Чл. 118. до 122. у Поглављу X уређују се посебне одредбе у области електричне енергије и природног гаса које се односе на изузећа за нову инфраструктуру у области природног гаса, изузеће за нове интерконективне далеководе у области електричне енергије, на обавезе узми или плати, и даје се основ да Влада може донети акт којим ће ближе уредити наведена изузећа.

Чл. 122. до 129. у Поглављу XI уређује се приступ систему корисницима система по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, случајеви када се може одбити приступ систему, приступ преносном систему у прекограничној размени електричне енергије, приступ систему за транспорт природног гаса, приступ складишту природног гаса.

Чл. 129. до 137. у Поглављу XII уређује се прикључење на преносни, транспортни и дистрибутивни систем, начин издавања одобрења за прикључење, садржина одобрења за прикључење и трошкови прикључења, повезивање енергетских објеката за дистрибуцију електричне енергије, односно природног гаса са преносним, односно транспортним системом и начин прикључења објеката привременог карактера.

Чл. 137. до 140. у Поглављу XIII уређује се заштита енергетских објеката, односно прописује се дужност власнику непокретности да омогући приступ енергетским објектима, а право енергетског субјекта да пређе преко непокретности другог власника ради извођења радова на одржавању, контроли исправности уређаја итд. Такође, уводи се обавеза оператору система, односно енергетском субјекту за транспорт нафте нафтоводима и дериватима нафте

продуктоводима, да о свом трошку уклања дрвеће и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

Чл. 140. до 158. у Поглављу XIV уређује се снабдевање крајњих купаца електричном енергијом и природним гасом.

Чл.140. и 141. уређује се ко може бити снабдевач, а ко јавни снабдевач, право крајњих купаца електричне енергије и природног гаса да слободно бирају снабдевача, осим домаћинстава који то право стичу 1. јануара 2015. године. Уређује се ко врши снабдевање електричном енергијом или природним гасом, ко има право на јавно снабдевање и ко одређује јавног снабдевача, као и начин регулисања права и обавезе између снабдевача, односно јавног снабдевача и крајњег купца електричне енергије или природног гаса.

Чланом 142. уређује се заштита крајњих купаца.

Чл. 143. и 144. уређују се дужности снабдевача, садржина понуде за закључење уговора о продаји, као и обавеза снабдевача и јавног снабдевача да се купцу обезбеде увид у податке о уделу сваког извора енергије у укупно продатој електричној енергији тог снабдевача у претходној години, као и мерама и начину, односно ефектима предузетих активности за повећање енергетске ефикасности и за заштиту животне средине за производне капацитете из којих је набављена електрична енергије.

Чл. 145. и 146. уређује се ко има право на резервно снабдевање у периоду отварања тржишта, рок трајања резервног снабдевања, начин избора резервног снабдевача.

Чл.147. и 148. уређује се случајеви обуставе испоруке електричне енергије, односно природног гаса по захтеву снабдевача или јавног снабдевача, правила о промени снабдевача.

Чланом 149. уређује се ко може стећи статус енергетски заштићеног купца, права тог купца, и ствара се основ за доношење акта Владе којим ће се уредити критеријуми, начин заштите, услови, рокови и поступак за утврђивање статуса енергетски заштићеног купца, извор и начин обезбеђивања средстава за испоруку одређених количина електричне енергије или природног гаса под посебним условима и начин вођења евиденције енергетски заштићених купаца.

Чл. 150. до 158. уређују се права и обавезе купаца и неовлашћено коришћење електричне енергије и природног гаса.

Чл. 158. до 165. у Поглављу XV уређују се услови испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом, сигурност снабдевања и мере у случају поремећаја у раду енергетског система или поремећаја на тржишту, садржај извештаја о сигурности снабдевања електричном енергијом и природним гасом који доноси Министарство, основ за доношење Превентивног акционог плана и Кризног плана.

Чл. 165. до 173. у Поглављу XVI уређује се област нафте и деривата нафте, дужности енергетских субјеката који обављају делатност транспорта нафте нафтоводом или делатност транспорта деривата нафте продуктоводом, основ за доношење акта којим се ближе прописује услове и начин обезбеђења, коришћења и обнављања оперативних резерви деривата нафте, као и основ за доношење акта којим ће се ближе уредити услове, начин и поступак контроле квалитета деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса.

Чл. 173. до 179. у Поглављу XVII уређују се дужности произвођача топлотне енергије, дистрибутера топлотне енергије, који обавља и делатност снабдевања топлотном енергијом.

Чл. 179. и 180. у Поглављу XVIII уређује се статус Агенције за енергетску ефикасност, послови које обавља и обавеза достављања Влади извештаја о свом раду.

Чл. 181. до 191. у Поглављу XIX уређује се инспекцијски надзор, права и дужности електроенергетских инспектора и инспектора опреме под притиском и њихова овлашћења.

Чл. 191. до 194. у Поглављу XX уређују се казнене одредбе, односно прописују се казне за привредни преступ и прекршај.

Чл. 194. до 208. у Поглављу XXI уређују се прелазне и завршне одредбе, усклађивање са одредбама овог закона, доношење подзаконских прописа, доношење Правила о раду система, тржишта и организованог тржишта, Плана развоја и других аката енергетских субјеката, вођење поступака започетих пре ступања на снагу овог закона, поступање са издатим лиценцама, динамика отварања тржишта, као и престанак важења раније донетог закона, односно Закона о енергетици и Закона о електроенергетској, грађевинској и инспекцији парних котлова.

Чланом 208. уређује се ступање на снагу овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За доношење и спровођење овог Закона нису потребна средства из буџета Републике Србије .

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Министарство за инфраструктуру и енергетику предлаже Влади да Закон о енергетици упути Скупштини Србије на усвајање по хитном поступку из следећих разлога:

-Усвајање Закона о енергетици дефинисано је као приоритет Акционим планом за испуњавање препорука из Годишњег извештаја Европске комисије за 2010. годину, ради убрзања стицања статуса кандидата. Овим документом планирано је да Закон о енергетици Скупштина усвоји у јулу 2011. године (преорука број 79)

-Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију који је Влада усвојила 9. октобра 2008. године било је предвиђено да се Закон о енергетици усвоји у IV кварталу 2009. године.

-Како се пресек стања за мишљење Европске комисије о испуњености услова за стицање Статуса кандидата ради до 1. септембра 2011. године неопходно је да се Закон о енергетици нађе по хитном поступку у скупштинској процедури пре овог рока. Његово усвајање представља један од предуслова за позитивно мишљење Европске комисије јер се регулатива у области енергетике усклађује с евроунијским прописима.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. НА КОГА И КАКО ЋЕ УТИЦАТИ ПРЕДЛОЖЕНА РЕШЕЊА

Предложена решења ће утицати на енергетске субјекте који обављају енергетске делатности, на купце енергије и енергената, на регулаторно тело, на органе државне управе, будуће инвеститоре.

Нова решења ће енергетским субјектима створити обавезу да своју организацију, рад и пословање ускладе са одредбама овог закона, да изврше

правно раздвајање оператора система од осталих енергетских делатности, односно активности које се не односе на управљање системом, односно складиште природног гаса. Такође, енергетски субјекти – оператори система ће имати обавезу да преузму, односно предају објекте, опрему и постројења који су делови њихових система, да сачине план замене мерних уређаја који нису у складу са техничким прописима или правилима о раду система и да их замене у року од пет година. Оператори дистрибутивних система стичу обавезу да донесу план преузимања и замене мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталације и опреме у разводном орману у складу са техничким и другим прописима или правилима о раду система и да исте преузме и замени у року од десет година.

Произвођачи електричне енергије који користе обновљиве изворе енергије стичу право на статус повлашћеног произвођача, могу стећи право на привремени статус и право на подстицајне мере које обухватају обавезу откупа електричне енергије од повлашћеног произвођача и цене по којима се та енергија откупљује. Могу закључити предуговор о откупу електричне енергије итд. Одредбама овог закона намеће се обавеза јавном снабдевачу електричном енергијом да откупи електричну енергију од повлашћеног произвођача, а у вези са тим намеће се и обавеза крајњим купцима да плаћају посебну накнаду за подстицај уз рачун за коришћење преносног односно дистрибутивног система.

Нова законска решења ће крајњим купцима електричне енергије и природно гаса, даном ступања на снагу овог закона, дати право да слободно бирају снабдевача на тржишту, осим домаћинствима која то право стичу 1. јануара 2015. године. Међутим, имајући у виду да је отварање тржишта у Републици Србији ограничено важећим законима (Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса, Закона о јавним набавкама), који су супротни начелима тржишног пословања који се у енергетици региона успостављају, односно на извештај начин су супротни тековинама Европске уније уведена је поступност у отварању тржишта, имајући у виду привредни амбијент у Републици Србији, ниске цене електричне енергије и увозну зависност у области природног гаса.

Такође, ограничавајући фактор за потпуно отварање тржишта је и непостојање прописа у домаћем законодавству којим би се препознали институти Европске уније (јавни тендер, јавна услуга, јавно добро, хоризонтално и вертикално интегрисано предузеће итд.).

Ефективно отварање тржишта подразумева да купац нема право на јавно снабдевање по регулисаним ценама, већ мора да електричну енергију и природни гас купује на тржишту по тржишним ценама.

Новим законом препознат је и енергетски угрожени купац, који ужива посебну заштиту имајући у виду његов социјални и здравствени статус.

Регулаторно тело је новим законским решењима добило знатно већа овлашћења у складу са прописима Европске уније. Међутим, захтев за давање овлашћења Агенцији за енергетику, као регулаторном тела, за изрицање одговарајућих казни за непоступање по одредбама овог закона, није имплементиран имајући у виду наш законодавано-правни оквир.

Новим законским решењима, државним органима се намеће низ обавеза, које се огледају у доношењу прописа за извршавање овог закона, достављања извештаја Влади, издавање гаранције порекла, доношења акта о изузећу, израда извештаја о сигурности снабдевања, припрема и доношење Превентивног и Кризног плана.

Новим законским решењима, ствара се позитиван амбијент будућим инвеститорима за улагања у области енергетике.

2. КОЈИ СУ ТРОШКОВИ КОЈЕ ЋЕ ПРИМЕНА АКТА ИЗАЗВАТИ ГРАЂАНИМА И ПРИВРЕДИ, ПОСЕБНО МАЛИМ И СРЕДЊИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

Поред обавеза које су установљене важећим Законом о енергетици (накнаде за лиценце, трошкови прикључења, обезбеђивање оперативних резервни деривата нафте) новим законом, уводи се посебна накнада за подстицај из обновљивих извора енергије којом ће се обезбедити средства за откуп електричне енергије од повлашћеног произвођача, а коју ће плаћати сви крајњи купци уз рачун за коришћење преносног, односно дистрибутивног система.

Такође оператор дистрибутивног система ће сносити трошкове преузимања и замене мерних уређаја, мерно разводних ормана, прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману, као и трошкове измештања.

3. ДА ЛИ СУ ПОЗИТИВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА ТАКВЕ ДА ОПРАВДАВАЈУ ТРОШКОВЕ КОЈЕ ЋЕ ОН СТВОРИТИ

Доношењем овог закона и увођењем посебне накнаде за подстицај производње из обновљивих извора енергије обезбедиће се средства за подстицај производње из обновљивих извора енергије, а све у циљу остварења циљева који треба да се достигну кроз промоцију обновљиве енергије у секторима електричне енергије, грејања и хлађења како би се обезбедило да до 2020. године обновљива енергија чини бар 20% укупне потрошње енергије у ЕУ.

Трошкови који ће настати преузимањем и заменом мерних уређаја, мерно разводних ормана, прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману, као и трошкови измештања допринеће безбедном и сигурном снабдевању енергије и енергентима.

4. ДА ЛИ АКТ СТИМУЛИШЕ ПОЈАВУ НОВИХ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА НА ТРЖИШТУ И ТРЖИШНУ КОНКУРЕНЦИЈУ

Нова законска решења доприносе појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишту конкуренције, пре свега имајући у виду отварање тржишта електричне енергије и природног гаса.

5. ДА ЛИ СУ СВЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ СТРАНЕ ИМАЛЕ ПРИЛИКУ ДА ИЗНЕСУ СВОЈЕ СТАВОВЕ

О предложеним решењима су своје ставове у оквиру посебно оформљене Радне групе изнели Агенција за енергетику Републике Србије, Покрајински секретаријат за енергетику Нови Сад, јавна предузећа из делокруга рада овог министарства, а њихове сугестије су узете у обзир приликом израде текста закона.

Такође, у складу са Програмом јавне расправе, који је утврдио Одбор за привреду и финансије на 122. седници одржаној 18. јануара 2011. године спроведена је јавна расправа о радном материјалу Закона о енергетици. Јавна расправа је спроведена у периоду од 19. јануара до 10. фебруара 2011. године. Јавна расправа спроведена је на следећи начин: постављањем материјала на сајт министарства, у виду презентација и консултација које су се одржале у Нишу, Новом Саду, Крагујевцу и Београду. Током јавне расправе сва заинтересована лица имала су прилику да изнесу своје ставове, а примедбе доставе и у писменој форми, на припремљеном обрасцу, на адресу

Министарства или посебно отвореној е-маил адреси. Сагласно Пословнику Владе сачињен је извештај о јавној расправи.

Пре сачињавања овог текста у фебруару, мају и јулу 2011. године, одржан је састанак са представницима Секретаријата Енергетске заједнице на којем су представници Секретаријата изнели своје сугестије у вези радног материјала Закона које су непосредно разматране, усаглашене и уграђене у овај текст.

6. КОЈЕ ЋЕ СЕ МЕРЕ ТОКОМ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА ПРЕДУЗЕТИ ДА БИ СЕ ОСТВАРИЛА СВРХА ДОНОШЕЊА АКТА

Закон прописује да ће се прописи за извршавање овог закона донети у року од једне године, осим прописа из чл. 26. став 8, 31. став 3, 56. став 9. и члан 59. став 6. и 7. и члан 158. став 1. који ће се донети најкасније у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона. Такође су јасно прописане надлежности у спровођењу овог закона.